LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/D., Dominikus - Zimmermannstr. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 28 (252)
Sestdien, 1949. g. 12. martā

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopā; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (šobrīd darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķīselis, A. Liepa, H. Mindenberga. Redakcijas adrese: Günzburg/D., Dominikus Zimmermannstr. 2 (tālrunis 94).

Sākušies pavasara pali aukstajā karā

TITO ARMIJAS PIE ALBĀNIJAS ROBEŽĀM — BERLĪNĒ IERODAS SVAIGI SARKANARMIJAS PULKI — LIELĀKAIS BRUŅOŠANĀS BUDŽETS PADOMJU SAVIENĪBAS VĒSTURĒ

Spriežot pēc pēdējo 24 stundu telegrammām, šķiet, ka marts būs tas mēnesis, kurā jāmēģina atrast jauns apzīmējums jēdzienam „aukstais karš". Tas, kas pašreiz sācis risināties pasaulē rietumu un austrumu savstarpējā sacensībā par politisko un militāro aktīvitāti, ir drīzāk karstu straumju skalošanās zem plāna pavasara ledus. Sastingums, kāds iestājās kopš pagājušās vasaras Berlīnes blokādes sākšanās, zudis līdz ar Atlantika pakta beigu cēlienu, Molotova iecelšanu par Padomju Savienības aizsardzības koordinātoru, Vašingtonas lēmumu atbalstīt Tito un Franko Spāniju, cīņu atjaunošanos Palestīnā un pirmajām artilerijas viesuļugunīm Jangtsē upes krastos. Ar baigu straujumu Vašingtona un Maskava sākušas finišu nebijušā nervu karā, ko, diemžēl, pavada tāda bruņošanās, ka gatavošanās karam liekas, drīz būs sasniegusi kulmināciju.

Kamēr abi lielie tikai vēl komplektē lielās stratēģijas ģenerālštābus, pārcilādami jaunos posteņos savus spējīgākos un aukstasinīgākos valstsvīrus, mazie satelīti jau šautenēm rokās nostājušies izejas pozicijās un var katru brīdi pāriet no vārdiem pie darbiem. No Tirānas franču „Journal Parle" korespondents ziņo, ka pēdējās 24 stundās Tito pie Albānijas robežām savilcis 10 kaujas divīzijas. Tas līdzinās vienai trešdaļai visas Dienvidslavijas armijas. Pirms dažām dienām Albānija, kā zināms, uzsāka Tito piekritēju vajāšanu un hermētiski slēdza Dienvidslavijas robežu. „Newsweek" Vašingtonas korespondents jau pagājušā nedēļā paredzēja Tito palīdzību albāņu partizāniem, kas sākuši cīņu pret Maskavas iecelto diktātoru Hoksu. Vienā laikā ar šo ziņu nāca vēsts, ka Vašingtona piešķīrusi aizdevumu ģen. Franko, jo Spānijai lielā sausuma dēļ šogad esot katastrofāli slikta raža. Šīm divām sensācijām pievienojas trešā: Palestīnā atkal sākušās kaujas. Žīdi esot iebrukuši Akabā un pārgājuši arī Ēģiptes robežu. Tikko radās iespaids, ka UN miera misijai būs panākumi, Ralfs Bančs no jauna zaudēja izredzes nodibināt arabu valstu un Izraēlas starpā ilgstošu mieru.

Tikpat pārsteidzoši ķīniešu komūnisti pārtraukuši miera sarunas Peipingā un kuŗu katru brīdi var sākt lielo ofensīvu pret Jangtsē upes dienvidu krastu, kur atrodas nacionālistu „pēdējais grāvis". No Nankingas redakcijas slēgšanas brīdī ziņo, ka tūkstošiem pontonu un plostu piektdienas naktī ielaisti ūdenī un 150 km platā joslā komūnisti gatavojas ar izlasītu 80.000 vīru karaspēku uzsākt triecienu pret nacionālistu pozicijām. Arī visā Malaju archipelāgā un pussalā gandrīz visur atjaunojušās cīņas ar komūnistiem vai viņu iespaidotajiem un sagatavotajiem iedzimto nacionālistiem.

Pēc daudzu komentātoru domām, viena no iespaidīgākajām atbildēm Atlantika paktam būšot Berlīnes „aktīvizēšana". Par to arī jau Maskava sākusi rūpēties. „Daily Telegraph" Berlīnes korespondents ziņo, ka Bernavā — mazā pilsētiņā 40 km no Berlīnes, nedēļas vidū ieradušās jaunas, neredzētas krievu karaspēka vienības, pagaidām 4000 vīru ar smago apbruņojumu, artileriju un moderniem tankiem. Protams, ka tas nav karaspēks, kas soļos uz Berlīnes rietumu sektoriem, bet gan viens no faktoriem tam plānam, ko jaunais 6 vīru kabinets Kremlī izstrādājis Vācijas galvaspilsētai. Gaisa tilts nodrošina rietumu sektorus uz neierobežotu laiku un katru dienu pielidināto preču krājumi aug. Rietumu markas vērtība jau līdzinās piecām austrumu markām. Angļi un amerikāņi neliekas ne zinis par krievu šaušanas apmācībām gaisa koridoros un turpina ik pusotras minūtes nolaisties Berlīnes lidlaukos. Maskava šāda stāvokļa ieilgšanu nevar pieļaut. Berlīne ir visvieglāk ievainojamais punkts starp izvirzītajiem priekšposteņiem un tāpēc tai nākamās nedēļās jāiztur liela daļa Maskavas jaunās ofensīvas.

Ka Maskava domā arī par citu, ne vien auksto un nervu kaŗu, liecina ceturtdienas vakarā pavēstītais Padomju Savienības jaunais budžets. Viena piektdaļa visu izdevumu paredzēti bruņošanās vajadzībām — 79 miljardi rubļu. Tas ir par 31 miljardu vairāk kā 1938. gadā, kad arī Kremlis paredzēja drīza kaŗa sākšanos un izlēma tam gatavoties. 1000 delegātiem piedaloties, ceturtdien Kremlī sanāca piektā augstākās padomes sēde Staļina un Molotova vadībā. Kaut arī šobrīd nav publicētas runas, kādas tur teiktas, var droši apgalvot, ka nekad krievu komūnistiem Ļeņina un Staļina frazes par kapitālistisko ielenkumu, gatavošanos uz pēdējo cīņu un vispasaules komūnistu solidāritāti nebūs likušās īstenākas un tiešamībai tuvākas kā šobrīd. Jo arī tur zina, ka straumes zem ledus sākušas plūst pārāk spēcīgi.

Maskavas notas atbalss — Baltijas valstu bēgļi saņems ārzemnieku pases

Zviedrijas valdība nolēmusi bēgļiem no Baltijas valstīm izdot ārzemnieku pases, kas būs derīgas 5 gadus. Reuters ziņo no Stokholmas, ka šis lēmums ir pirmā tiešā reakcija uz Maskavas notu, kurā tika apgalvots, ka „Zviedrija vajā latviešu, lietuviešu un igauņu tautības padomju pilsoņus un apzināti kavē viņu repatriāciju".

Zviedrijas valdības lēmums ir pirmais oficiālais nokārtojums bēgļiem no Baltijas valstīm. Līdz šim latvieši, lietuvieši un igauņi uzturējās Zviedrijā vienīgi ar īpašām atļaujām, kuras izsniedza uz vienu gadu. Nepatīkamākais bija tas, ka baltiešus uzskatīja par Padomju Savienības pavalstniekiem. Laulību gadījumos viņus reģistrēja baznīcu grāmatās kā padomju pilsoņus, atzīmējot par tādiem arī visus jaundzimušos bērnus. Pēc Maskavas notas saņemšanas zviedru prese no jauna aicināja valdību vienreiz nokārtot baltiešu bēgļu stāvokli, norādot, ka viņu nenormālā kvalifikācija radījusi jau tik daudz sarežģījumu un neērtību. Lielais Stokholmas laikraksts „Dagens Nyheter" norādīja, ka krievu „uzmanības apliecinājumi" pēdējā laikā radījuši satraukumu baltiešos. 4000 vēloties izceļot, galvenokārt uz Kanādu. Pag. gadā Zviedriju jau atstāja ap 1000 baltiešu, un tuvākajās dienās uz Kanādu dosies 450 igauņu tekstilstrādnieku.

„Aftonbladet" publicējis ironisku rakstu par kādu latviešu repatriantu Maurānu-Kalniņu, kas gan Lidčēpingas porcelāna fabrikā pelnījis 400 kronu mēnesī, bet tomēr „miris badu". „Stockholms Tidningen" ziņo, ka krievu aģenti aizvilinājuši Maurānu, solot viņa brāli atbrīvot no koncentrācijas nometnes. Līdzīgs gadījums bijis ar Valentīnu Ozolu: krievi solījušies atbrīvot arī viņa tēvu, ja tas atgrieztos. Ozols vilinājumiem tomēr nav paklausījis.

Molotovs sasauc padomju bloka militāro vadītāju apspriedi Ungārijā

BBC, ziņo, ka nākamo ceturtdien Debrečenā, Ungārijā, sanāks Austrumeiropas militāro vadītāju konference, lai apspriestos par Padomju Savienības bloka valstu pretsoļiem Atlantika paktam. Šo konferenci pavēlējis sasaukt Molotovs, kas, kā zināms, iecelts par Padomju Savienības iekšējās drošības kabineta šefu. Nav zināms, vai Debrečenas konferencē piedalīsies arī Dienvidslavijas pārstāvji. Maskavas satelītu ģenerālštābu priekšnieki paredzējuši konferences darbu veikt piecās dienās.

Pa zemeslodi sadalītas jaunas amerikāņu atombumbvežu eskadriļas

Senāta militārā komisijā ceturtdien paziņots, ka ASV gaisa spēku modernizēšanas ietvaros no jauna izveidotas un kaujas gatavībā atrodas vairākas tāllidojumu bumbvežu eskadriļas, kas īpaši piemērotas atombumbu nomešanai. Atombumbveži jau kopš vairākām nedēļām esot sadalīti pa visiem stratēģiski svarīgajiem punktiem uz zemeslodes. Komisijas ziņojums neizpauž nedz eskadriļu novietojumu, nedz arī speciālo atomlidmašīnu skaitu.

Trumens un Čerčils satiksies ASV

Rietumu programmā jaunam cēlienam aukstajā kaŗā pret Padomju Savienību iederas arī ziņa, ka nākamajā nedēļā Bostonas technoloģijas institūta svētkos runās tiklab prezidents Trumens, kā arī Anglijas konservātīvo lideris Vinstons Čerčils. Informētas aprindas paredz, ka abi valstsvīri bez tam satiksies vairākās privātās audiencēs, jo ASV prezidents kaut kādu konstitūcijas savādību dēļ nedrīkst oficiāli pieņemt Viņa Majestātes britu karaļa valdības opozicijas lideri. Trumens un Čerčils pārrunāšot vēl ciešāku ASV un Lielbritanijas sadarbības izveidošanu.

Padomju Savienība vēl nav sagatavojusies, tādēļ

kaŗa tuvākā nākotnē nebūs,

saka Kravčenko intervijā „Daily Mail" par Kremļa sardzes maiņu

Joprojām nemitas minējumi, ko īsti nozīmē ārlietu ministru maiņa Padomju Savienībā. „Daily Mail" korespondents Valters Farrs intervējis Viktoru Kravčenko, lai uzzinātu bijušā Kremļa dižvīra domas par jaunākajiem notikumiem Maskavā. Kravčenko Farram sniedzis visai interesantu analīzi, kas liecina par viņa zināšanām Padomju Savienības iekšējos noslēpumos un paveŗ dažu nekur nepieminētu perspektīvu nākotnei.

Staļins Molotovu nav atcēlis, — saka Kravčenko. — Viņa nomainīšana patiesībā ir paaugstināšana, jo, pēc manām informācijām, Molotovs turpmāk darīs daļu no Staļina darba Kremļa politikas veidošanā. Molotovs visos jautājumos, atskaitot kominforma militāro stratēģisko plānošanu, būs Staļina vietnieks. Ziņas no ticamiem avotiem liecina, ka Staļina veselība pēdējā laikā ievērojami pasliktinājusies. Viņam tuvojas 70-tie gadi, un pašreizējā rietumu ofensīva pret Padomju Savienību likusi Kremlim pamatīgi apsvērt, kā labāk sadalīt darbu, lai politbirojs arī tajā gadījumā, ja Staļins ilgāku laiku izrādītos darba nespējīgs, varētu pārvarēt gaidāmās krizes. —

„Višinska iecelšana par ārlietu ministru," tālāk saka Kravčenko, „manās acīs ir liecība, ka politbirojs pilnīgi solidārizējies ar Višinska nostāju pret UN un rietumu sabiedrotajiem. Ja politbiroja locekļiem būtu kaut vai mazākās šaubas par Višinska politikas derīgumu, tad viņš būtu „nozāģēts", nevis paaugstināts par Molotova pēcteci. Tas pats attiecināms arī uz Gromiko. Šo abu Kremļa diplomātu duets nesola rietumiem nākotnē neko labu. Gluži otrādi — esmu pārliecināts, ka jau ļoti drīz krievu attieksmes ar ASV un Lielbritaniju saasināsies. „Ņet" joprojām būs vienīgā valoda, ko UN un citās starptautiskās sanāksmēs liks dzirdēt Padomju Savienība. Komūnistu cīņa par savas varas un ietekmes nodrošināšanu citās zemēs nākotnē tikts aktīvizēta visiem līdzekļiem. Reizē darbību ārzemēs pastiprinās kominforms, kā to rāda komūnistu vadoņu pēdējo dienu deklarācijas visās zemēs, jo Maskavas satelītu zemēs lietas nerisinās tā, kā Kremlis to vēlētos, un arī rietumu pasaule pēdējā laikā no vārdiem pārgājusi uz darbiem."

„Maskava bez tam atjēgusies," saka Kravčenko, „ka izšķirēja nozīme Eiropas nākotnē būs Vācijas jaunuzbūvei. Pašā Eiropas sirdī, arī sarkanarmijas durkļu ēnā vācieši pretojas sovjetizēšanai un ar ilgām raugās uz rietumu joslām, kur angļu un amerikāņu vadībā veidojas Rietumvācijas valsts. Tāpēc es paredzu, ka Molotovs un Višinskis ķersies pie gluži jaunām metodēm, lai kavētu Vācijas atdzimšanu. Arī Ķīna, kas kā pārgatava plūme iekrita Staļina rokā, ir kumoss, ko uzreiz nevar norīt. Lai absorbētu 400 miljonu tautu ar nenoliedzami nacionālām tieksmēm, vajaga ļoti daudz spējīgu komūnistu — Maskavas kalpu, kuŗus Kremlis šobrīd pietiekamā skaitā nevar dot. Tas nozīmē, ka Ķīna Staļina plānus Eiropā kavēs, nevis veicinās, jo prasīs spēku saskaldīšanu."

Nobeidzot savu izklāstu, sensācionālās grāmatas „Es izvēlējos brīvību" autors spriež: „Visa pasaule zina, ka politbirojs ir faktiskā Padomju Savienības vadība. Maz, turpretim, zina, ka no šiem 13 vīriem 6 veido kodolu. Tie ir Staļins, Molotovs, Mikojans, Andrejevs, Vorošilovs un Kaganovičs. Tas ir „mazais ministru kabinets", kas izšķiŗ visus valsts jautājumus, neatkarīgi no pārējiem. Es paredzu, ka Višinski visai drīz uzņems par politbiroja kandidātu. Lai dotu viņa vārdam vēl lielāku prestižu ārzemēs, iespējams, ka viņu ieceļ par Padomju Savienības vicepremjēru. Gromiko, pēc manām domām, nāks partijas centrālkomitejā. Kaut arī attieksmes Maskavas un rietumu starpā var ļoti saasināties, konflikts joprojām par īstu kaŗu neizvērtīsies. Padomju Savienība nevar tuvākā nākotnē kaŗu uzsākt, jo nav tam pietiekami sagatavojusies. Visas runas par skaldīšanos un domstarpībām politbirojā ir tukšas tenkas. Notikušās pārmaiņas ir tikai pielaikošanās acumirkļa prasībām."

Atlantika paktu parakstīs aprīļa pirmajā nedēļā Vašingtonā

UZAICINĀJUMU PIEVIENOTIES AIZSARDZĪBAS SISTĒMAI SAŅĒMUSI ARĪ ITALIJA

Apspriedes par Atlantika paktu Vašingtonā beigušās. Pakta teksts piesūtīts visām astoņām valstīm, kuŗu valdības jau sākušas to apspriest. Uzaicinājumu pievienoties grandiozājai aizsardzības sistēmai saņēmusi arī Italija. Vašingtonā ieradies Dānijas ārlietu ministrs Rasmusens, lai iegūtu tuvāku informāciju par paktu. Sagaidāms, ka Atlantika paktu parakstīs jau aprīļa mēneša pirmajā nedēļā Vašingtonā.

Otrdien Vašingtonā beidzās darbs, kas jau tuvākajā nākotnē iedzīvinās grandiozāko aizsardzības sistēmu pasaulē. Pēc ārlietu ministra paskaidrojumiem trešdien preses konferencē, Atlantika paktu parakstīs jau tuvāko divu nedēļu laikā, bet ne vēlāk kā aprīļa pirmajā nedēļā. Amerikāņu valdība jau uzaicinājusi uz svinīgo ceremoniju Vašingtonā pārējo valstu pārstāvjus. Ečesons žurnālistiem piebilda, ka Atlantika pakts radies, lai nodrošinātu pasaules mieru, pēc tam, kad Padomju Savienība noraidījusi sadarbību ar rietumiem. Atlantika pakts, pēc ministra domām, nerada nekā jauna, tas vienīgi nostiprina attieksmes starp Jauno kontinentu un Rietumeiropu, kas jau pastāv kopš 300 gadiem. Konferences beigās Ečesons apsolīja pakta tekstu publicēt jau tuvākajās dienās, lai ar to iepazītos arī atklātība.

Trešdien pakta teksts nosūtīts Kanādas, Francijas, Lielbritanijas un Beneluksa valstu ārlietu ministrijām. Šumāns par to referēja ministru kabinetam jau tai pašā dienā. Britu kabinets paktu sāka apspriest ceturtdien. Reuters ziņo no Vašingtonas, ka signatārvalstu pārstāvji laikam vēl šonedēļ sapulcēsies amerikāņu ārlietu ministrijā, lai paziņotu savu valdību viedokļus. Senāta ārlietu komisija Atlantika pakta tekstu neoficiāli pieņēma jau otrdien. Sēdes laikā ārlietu ministrs Ečesons pakta tekstu izdalīja komisijas locekļiem, pēc tam to atkal savācot kopā, lai saturs atklātībā neparādītos agrāk.

Informētas aprindas izsakās, ka sākumā Atlantika paktu parakstīs ASV, Lielbritanija, Kanāda, Francija, Beneluksa valstis un Norvēģija. Vēlāk paktam pievienoties uzaicinās arī Dāniju, Italiju, Islandi un Portugali. Īrijas ministru prezidents trešdien paskaidroja, ka savas valsts pievienošanos viņš saistīs ar priekšnoteikumu, lai ziemeļu grafistes izstājas no apvienības ar Lielbritaniju un pievienojas Īrijai. Vislielāko interesi par aizsardzības ūniju izrāda Italija un Dānija. Dāņu ārlietu ministrs Rasmusens ceturtdien jau ieradies Vašingtonā un paskaidrojis, ka Atlantika paktam pievienosies Dānija kopā ar Grenlandi.

AP zina stāstīt, ka Atlantika paktā paredzēti 11 paragrafi: pirmais runā par starptautiskā saspīlējuma atrisinājumu miera ceļā. Otrā uzskaitīti signatārvalstu militārie, politiskie un saimnieciskie pienākumi. Trešajā un ceturtajā minēts, ka signatārvalstīm jāsniedz savstarpēja palīdzība, bet piektajā noteikts, ka agresija vienai valstij nozīmē uzbrukumu pārējām un ka tā izraisīs kopīgus saimnieciskus un militārus pretsoļus. Sestajā paragrafā definēti uzbrukuma veidi un noteikta ģeografiskā telpa, kurā jāsniedz palīdzība. Septītais paragrafs atzīmē UN chartas un Drošības padomes respektēšanu. Pārējos četros paragrafos precizēts pakta termiņš, tā realizēšana un noteikums par citu valstu pieaicināšanu.

Čikagas laikraksts „Sun Times" sakās zinām, ka Atlantika paktu parakstīs uz 20 gadiem Katrs uzbru-

(Beigas 5. lpp.)

Rietumi nolēmuši atbalstīt Tito

SVARĪGS VAŠINGTONAS POLITIKAS PAGRIEZIENS

Aukstā kaŗa stratēģi Londonā un Vašingtonā ir pārliecināti, ka Padomju Savienība neuzdrošināsies tik ilgi sākt kaŗu, kamēr tai būs šaubas par Tito rīcību izšķirīgā brīdī. Lai pēc iespējas paturētu šo izdevīgo „vaļējo flanku" Austrumeiropā un vēl padziļinātu plaisu, kas radusies starp meistaru un mācekli, sabiedroto diplomāti pagājušā nedēļā vairākās konferencēs izstrādājuši plānu, kā to panākt. „Newsweek" diplomātiskais korespondents Edvards Veintals, kas pazīstams ar savu nepārspējamo vaļsirdību Vašingtonas noslēpumu izpaušanā redaktoriem, sniedz sekojošo stāvokļa raksturojumu.

Savienoto Valstu un Anglijas ārlietu ministrijā izlemts turpmāk sniegt Dienvidslavijas diktātoram visu iespējamo saimniecisko atbalstu. Slepenās konferencēs pēdējās 8 dienās izveidojies plāns, kā ilgstoši paturēt Tito par šacha pieteicēju Kremlim pasaules lielajā spēlē. Dienvidslavijai savas īpatnējās nostājas dēļ radušās lielas saimniecības grūtības. Tāpēc pirmā kārtā Vašingtona atbrīvojusi tā saukto „1 B" sarakstu otrās šķiras svarīguma ražojumu eksportam uz Tito valstību, gan pagaidām tikai pret skaidru samaksu. Ja izrādīsies, ka Belgrades diktātors uzvedas labi, ASV un Lielbritanija atbrīvos viņa vajadzībām arī „1 A" sarakstu, kurā ietilpst stratēģiski svarīgas izejvielas, lidmašīnas, ieroči un municija. Šo plānu apstiprinājis Dīns Ečesons, un tas saskaņots arī ar Bevinu. Plāna pamatā ir pieņēmums, ka Tito politiskā nozīme šobrīd ir liela — tik liela, ka tā atsveŗ visus ideoloģiskos iebildumus, kādus demokrātijas var pamatoti celt pret šo diktātūru. Arī tie Vašingtonas poli-

(Beigas 5. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 28. (252) 1949. g. 12. martā
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Mūsu baznīca jaunu uzdevumu priekšā

Triju gadu DP izceļošanas attīstība rāda, ka, par spīti vēlmēm un agrākajām cerībām, nav un nebūs nekādu iespēju šo attīstību pārcelt tādā gultnē, lai atsevišķu tautību DP neizpulverizētu pa dažādām valstīm un dažādiem kontinentiem. Tādēļ, blakus visiem citiem grūtumiem, ar ko jaunajās dzīves vietās jāsastopas emigrantiem, tos apdraud arī — tālums.

Ir tiesa, ka tālums nav nekas absolūts un technika tā iedarbību uz cilvēku rīcības ietekmēšanu stipri ierobežojusi. Tāluma jēdzieni ārkārtīgi mainījušies, un šobrīd, kad cilvēkam kalpo ne vien dzelzceļi un jūras tvaikoņi, bet arī ātrās lidmašīnas, attālums, piemēram, no Berlīnes līdz Ņujorkai salīdzinoši nav lielāks resp. nav grūtāk pārvarams nekā priekš simts un vairāk gadiem attālums no Berlīnes līdz Karalaučiem. Taču vienā ziņā tālums vēl joprojām uzliek gandrīz tikpat lielu slodzi cilvēkam tagad kā senāk — vides radīšanas ziņā, tās sabiedriskās un nacionāli garīgās augsnes radīšanas ziņā, kas nepieciešama, lai individs svešatnē varētu elpot un attīstīties sev radniecīgā un nepieciešamā gaisā.

Vācijā šo tāluma problēmu pati no sevis mīkstināja nometņu dzīve, vācu vidē radīdama nacionālas salas ar atsevišķām skolām, kultūras rosmēm, administratīvo aparātu un baznīcas dzīvi. Tālākā emigrācijā viss tas nebūs pieietams, tur par lielāko nacionālo vienību paliks ģimene, kurai pie tam pat biedrošanās iespējas ar citām latviešu ģimenēm praktiski būs ierobežotas tā paša tāluma dēļ. Nedrīkstam aizmirst arī to, ka aizjūras zemēs tikai to robežās vien Vācijas attālumi nevar dot priekšstatu. ASV territorija, piem., ir apm. 20 reizes lielāka nekā Vācijas rietumu joslu territorija, un, lai arī DP izvietošana visvairāk paredzama ASV ziemeļaustrumu un vidējo rietumu štatos, tomēr arī šī telpa ir savas 10 reizes lielāka nekā Vācijas rietumu joslas kopā.

Te varētu pieminēt, ka jācenšas, lai vienas tautības DP jaunajās zemēs novietotu pēc iespējas vienos un tajos pašos rajonos. Bet taisni šajā ziņā mūsu intereses saduras ar imigrācijas zemju interesēm, kas pašsaprotami iziet uz to, lai jaunie ieceļotāji jo ātrāk ieaugtu jaunajās mājvietās, lai aklimatizētos un — ienacionālizētos. Vienīgi ASV, kur DP ieceļošanas kārtošanā liela loma arī labdarības organizācijām, īpaši baznīcām, centieniem šajā virzienā varētu būt kaut kādi panākumi. Jādomā, ka ASV baznīcas organizācijas būs ieinteresētas, lai jaunie ieceļotāji sākuma gados nepaliktu bez dievvārda savā mātes valodā, bet tas tiem būs iespējams vienīgi tad, ja vienas konfesijas un tautības piederīgos novietos nedaudzos štatos, kur tad viņu baznīcas dzīvi varētu kārtot paši šīs tautības mācītāji. Tā kā baznīcas organizācijas saņem bezvārdu galvojumus, tad tām viņu sadalīšanai pa štatiem un DP tautībām ir zināma rīcības brīvība. Vai šīs organizācijas ar līdzīgiem ierosinājumiem ir iepazīstinātas un kā tās uz to reaģē — nav zināms, bet ja tas nebūtu darīts, tad mēģināt to katrā ziņā vajadzētu.

No teiktā vien jau izriet, ka tālākā emigrācijā nacionālitātes saglabāšanā vislielākā loma būs mūsu baznīcām un to darbiniekiem priekšā bez viņu reliģiskajiem uzdevumiem nostāsies arī ārkārtīgi svarīgi nacionāli uzdevumi. Latviešu mācītāji turpmāk visā pasaulē būs nevien dievvārdu sludinātāji, bet tiem vajadzēs būt arī **nacionāliem misionāriem**. No tā, kā mūsu baznīca šos jaunos uzdevumus spēs atrisināt, būs atkarīgs arī tas, cik ilgi svešās zemēs skanēs latviešu valoda, cik ilgi atsevišķas ģimenes spēs savās čaulās nosargāt latvisko dvēseli un latvisko garu.

Bez šaubām, arī izglītības darbiniekiem šajā ziņā būs svarīga loma, tāpat mākslai, sabiedriskajām organizācijām, bet praktiski viņu centieniem būs mazākas iedarbošanās iespējas.

Ir apsveicami, ka mūsu baznīcas darbinieki, kā dzird, ne vien apzinās šos savus jaunos nacionālos uzdevumus, bet ir jau sākuši tiem arī gatavoties. Būtu vienīgi jāvēlas, lai par šiem jautājumiem lielāku interesi parādītu arī izglītības un mākslas darbinieki. Ir skaidrs, ka savas nacionālitātes saglabāšanai svešatnē mums nepalīdzēs neviens cits kā vienīgi pašu pūliņi. Ir arī skaidrs, ka šie pūliņi labākus resultātus dos tad, kad būsim uz tiem sagatavojušies, nekā tad, ja ar tiem vajadzēs tikt galā nesagatavotiem.

Cik svarīga loma baznīcai var būt nacionālitātes sargāšanā, to jau ir pierādījušas latviešu baptistu draudzes Brazilijā un ASV un luterāņu draudzes ASV. Šis paraugs lai stāv mūsu acu priekšā. Pieredze, ko šajā ziņā uzkrājuši latviešu baznīcas darbinieki gan citās zemēs, gan arī tepat Vācijā, ir jāliek lietā, veidojot metus latviskā gara cietokšņiem svešatnē.

K. Rabāca

„Ieceļotāji mūs pašus padara par DP...“

ZĪMĪGAS DEBATES KANĀDIEŠU ARODBIEDRĪBU SANĀKSMĒ

Kanādas valdība, apzināti sekmēdama DP ieceļošanu, grib palīdzēt darba devējiem nosist arodbiedrību algu likmes un pasliktināt darba noteikumus, — apgalvoja viena daļa no Toronto apgabala arodbiedrību padomes delegātiem, kas garās un karstās debatēs 3. martā apsprieda „nopietno problēmu, ko radījis Eiropas DP ieplūdums Kanādā“. Padome pārstāv 60.000 arodbiedrību biedru Toronto apgabalā.

Vairāki delegāti minēja piemērus, kur no darba atlaisti kanādiešu strādnieki, lai atbrīvotu vietu DP, kas salīgti par pusi no parastās atalgojuma likmes „Tādā kārtā kanādiešu strādnieki tagad kļūst par jauniem DP,“ izteicās kāds pārstāvis. Padomes sekretārs Brends norādīja, ka 24. februārī Toronto bijuši 14.293 bezdarbnieki, bet no 5000 brīvajām vietām 1900 bijušas māikalpotājām. Padomes prezidents Dženovs, mūrnieku pārstāvis, padomei ziņoja, ka pilsētā esot vērojams vispārējs nodarbinātības atslābums būvarodos un bezdarba pieaugums.

Daudzi delegāti enerģiski izteicās pret to, ka arodbiedrībām būtu jāapkaro imigrācija, norādīdami, ka viņi paši ir agrākie imigranti vai to dēli. Jaunkanādieši dažkārt esot labāki arodbiedrību biedri nekā viņi, un jaunas depresijas iezīmes esot izskaidrojamas nevis ar imigrāciju, bet gan kanādiešu strādnieku zemām algām un nepietiekamu pirktspēju.

Par spīti šiem iebildumiem, padomes vairākums tomēr nolēma iesniegt stingru protestu dominijas valdībai, prasot nodrošināt kanādiešu strādnieka aizsardzību un piespiest darba devējus maksāt jaunkanādiešiem arodbiedrību noteiktās algu likmes. Ļaujot iebraucējiem pieņemt darbu par pusatalgojumu, valdība pazeminot kanādiešu dzīves standartu. Juvelieru arodbiedrības pārstāvis ziņoja ka ieceļotāju dēļ no darba padzīti bijušie kara veterāni, kas pārskolojušies juvelieru arodā: „Daži no šiem DP visur meklē darbu, kaut gan neprot ne vārda angliski.“ Jūrnieku delegāts minēja, ka arī Ontario esot 49.000 bezdarbnieku, bet tikai 10.000 brīvu vietu.

Kāds cits delegāts mudināja „neaizmirst arī medaļas otru pusi“ un pārmeta arodbiedrībām, ka tās nepietiekami aktīvi piedaloties imigrācijas politikas veidošanā: „Atzīts, ka mūsu zemei vajadzīgi 25—30 milj. iedzīvotāju, un mēs nevaram teikt, ka Kanādai jāslēdz savas durvis.“ Vēl cits pārstāvis norādīja, ka imigrācija turpināsies, par spīti visiem iebildumiem, tādēļ jāraugās, lai ieceļotāji iestātos arodbiedrībās: „Mums jāsadarbojas ar viņiem un jārāda, ka apsveicam viņus savā vidū. Citādi tie būs spiesti pāriet streiklaužu un tamlīdzīgu elementu pusē.“

Atbalstīdams pieminēto padomes rezolūciju, kāds delegāts minēja gadījumu, kur jauns kara veterāns kādā viesnīcā Matavā pelnījis 35 dolaru nedēļā un viņa sieva 30, bet tad ieradies darba meklētājs imigrantu pāris. Darba devējs pēc īsas apmācības pieņēmis imigrantu par 15 dolariem nedēļā, atlaizdams abus kanādiešus. Nevarot nosodīt DP par to, ka viņi pieņem piedāvātu darbu, jo darbs, kas kanādietim liekas zem katra standarta, viņiem šķietot vai pats kalngals. Vainīga gan esot valdība, kas to pieļauj. Kažokniecu delegāts Federmens ziņoja, ka viņa arodbiedrība, sadarbībā ar valdību un rūpniekiem, atvedusi uz Toronto 500 DP; 90 proc. no tiem tagad esot arodbiedrībā un daži nopelnot vairāk nekā vecie kanādieši. „Kaut arī ieceļotājs namdaris negribētu strādāt par 90 centiem stundā, ja arodbiedrību alga ir 1,50 dolaru, — viņam tomēr ir jāēd. Ko lai viņš dara?“ jautāja sanāksmei cits delegāts, bet vēl daži citi kā uz teicamu piemēru norādīja uz Kanādas mediķu un juristu organizācijām, kas panākušas, ka valdība neielaiž Kanādā imigrantu ārstus un advokātus: „Ja mēs visi būtu tik labi organizēti, mēs arī varētu panākt to pašu.“

Šīs ļoti zīmīgās debates, ko saīsināti sniedzam pēc „Toronto Daily Star“ plašā atreferējuma 4. marta numurā, labi raksturo Kanādas strādnieku daļēji draudzīgo, bet daļēji naidīgo nostāju pret ieceļojušiem DP, kā arī iezīmē vienu no svarīgākajām praktiskām problēmām, ar kurām ieceļotājiem jāsaduras ne tikai Kanādā.

E. Valtere paliek Beļģijas LSK priekšniece

LSK Beļģijā ārkārtējā biedru kopsapulcē 27. februārī darba kārtībā bija revīzijas komisijas ziņojumi un priekšnieces E. Valteres atteikšanās jautājums. Revīzijas komisija ziņoja, ka 1948. g. ieņemts 166.000 beļģu franku un visa šī summa arī izdota. Noskaidrojās, ka par minētajiem izdevumiem nav valdes lēmumu un akceptu, kādēļ sapulce lūdza valdi kopā ar revīzijas komisiju pārbaudīt, vai pagājušā gada ieņēmumi izlietoti lietderīgi.

LSK priekšniece E. Valtere paskaidroja, ka viņa negrib vairs uzturēt spēkā savu valdei iesniegto atlūgumos, kādēļ balsošanā nāca uzticības jautājums. Atklātā balsošanā no 13 sapulces dalībniekiem 7 nobalsoja par uzticību, un E. Valtere palika amatā. Sapulce tomēr izteica vēlēšanos, lai turpmāk par visiem saņemtajiem rakstiem priekšniece informē arī valdi un lai nosūtāmos rakstus (izņemot izziņas) līdzparaksta arī valdes sekretārs vai kāds no valdes locekļiem. Tāpat lūdza informēt valdi par visām saņemtajām naudas summām, bet izdevumiem izprasīt valdes akceptu.

Sapulcē izskanēja arī noteikta vēlēšanās, lai LSKB turpmāk stingri norobežotos no katras politiskas ietekmes un atsevišķu personu strīdiem. Tāpat LSKB jāizturas pret visiem tautiešiem vienlīdzīgi, kā arī jānodibina un jāuztur saskanīgas, labas un draudzīgas attieksmes ar visām latviešu pārstāvībām citās zemēs.

Feliksa Cielēna apciemojums Vācijā

No Zviedrijas Vācijā pagājušajā nedēļā ieradies kādreizējais Latvijas ārlietu ministrs Felikss Cielēns, kas paredzējis apciemot tautiešus arī vēl citās zemēs. F. Cielēns pieder pie ievērojamākajiem vecākās paaudzes latviešu politiķiem — sociāldemokratiem, bet nesen radīja ievērību politiskajās aprindās ar to, ka izstājās no Zviedrijas latviešu sociāldemokratu kluba Šo soli viņš pats motīvē mazāk ar domstarpībām par dažiem politiskās taktikas vai sabiedriski literārā darba jautājumiem, bet gan ar to, ka mūža pēdējos gados gribot runāt vienīgi pats savā vārdā. Par atteikšanos 1934. g. atgriezties Latvijā no Francijas F. Cielēnam atņēma Latvijas pavalstniecību. Šis apstāklis, kā arī viņa piederība sociāldemokratu partijai, arī visu laiku noteicis viņa attieksmes pret Latvijas valsts pēdējo posmu pēc 1934. g.

Savus politiskos uzskatus F. Cielēns tuvāk pauda arī PEN kluba rīkotajā referātā „No pagātnes uz nākotni“ pirmdien Eslingenas teātrī. Sarīkojums bija labi apmeklēts, bet viena daļa klausītāju, acīm redzami, nevarēja referenta uzskatiem pievienoties. Debates pēc priekšlasījuma nenotika.

Sarunā ar mūsu līdzstrādnieku F. Cielēns starp citu pieminēja teicamo iespaidu, kādu esot guvis apmeklējumā pie latviešu sardžu vienībām Frankfurtē, kur arī nolasījis referātu. Viesis bijis pārsteigts par sardžu vīru mošumu, gara siltumu un apņēmīgo gatavību, ja vajadzīgs, atkal stāties cīņā pret austrumu despotiju.

Jautāts, kas, pēc viņa uzskata, varētu pasaulē izklaidētos mūsu trimdiniekus labāk saturēt garīgā vienībā, padarīt latviešus par faktoru lielajā spēku grupējumā starp austrumiem un rietumiem un reizē ar to cīņā par Latvijas atbrīvošanu, F Cielēns risināja domu, ka šis spēks neradīsies kazuistiskos un juridiskos strīdos par mūsu satversmes pantiem. „Pati visideālākā rakstītā satversme,“ uzsvēra F. Cielēns, „nav tautas un valsts dzīves pamats, bet šos pamatus gan dod viņas nacionālā pašapziņa un morālā satversme.“

Saņemamas vēstules

LCK latviešu centrālajā kartotēkā, (16) Hanau a. M., Lettenlager, saņemamas šādas vēstules: L. Akmentiņam — divas vēstules no Latvijas; Annai Dzelzītei — no Latvijas; J. Andersonam — no Latvijas; Elzai Bēmanei—no M. Zirnes, Zviedrijā; Jānim Bērziņam — no sievas M.; Eduardam Brīvībai — no Latvijas; Jānim Čalim — divas no Latvijas; Tomam Dziedonim — no Latvijas, Natalijai Fridridsonei — no Latvijas; V. Gruzdim — no V. Vesela, Austrijā; Ansim Kaufmanim — no Latvijas; Imantam Korem — no Latvijas; Elgai Korei — no Latvijas; Alfredam Kranbergam — no Latvijas; A. Kuģim — no Latvijas; V. Laimiņam — no Latvijas; Aleksandrai Leonaitei — no Z. Kampes, Zviedrijā; V. Malatkovskai — no Latvijas; Stanislavam Mačam — no Latvijas; Irmgardei Majorei — no Latvijas; Annai Mertinei — no kādas gūstekņu nometnes Krievijā; Imantam Meieram — no Latvijas; nezināmam adresātam Eslingenā — no Viktorijas Morozovas, Latvijā; St. Neumanam — no Latvijas; Jānim Puriņam — no Z. Ābeles; J. Robiņam — no Latvijas; Voldemāram Ševelim — no Latvijas; Antonam Svecem — divas vēstules no Latvijas; A. Trušelam — no Latvijas; Edurdam Vingrim — no V. Stikmanes, Dānijā; Valdim Zaķim — no Latvijas; A. Zvirbulim — no Latvijas un E. A. Vaičei — no Latvijas.

Kā padomju aģenti izspiego baltiešu bēgļus Zviedrijā

Jau 1. marta numurā ziņojām par skandālu, kādu Zviedrijā radījusi padomju vēstniecības Stokholmā repatriācijas daļas vadītāja Ernsta Simsona rīcība, un par viņa sakariem ar igauni Ēriku Sūrvēli, kas Simsona uzdevumā izspiegojis baltiešu bēgļus Zviedrijā. Stokholmas „Latvju Vārds“ tuvāk ziņo, ka zviedru drošības policija izmeklēšanu pret apcietināto Sūrvēli vēl turpina, pie kam aizturētas vēl vairākas citas personas.

Par Sūrvēli un Simsona darbību „Latvju Vārds“ starp citu norāda, ka Sūrvēli atkārtoti ar pseidonimu ievietojis sludinājumus Zviedrijas igauņu laikrakstos, ziņodams, ka organizē braucienu uz Kanādu. Policija noskaidrojusi, ka viņam nav ne kuģa, nedz kādu garantiju. Sludinājumu nolūks, liekas, bijis baltiešu bēgļu pievilināšana; „braucienam uz Kanādu“ pieteikušos varbūt novietotu uz krievu kuģiem, kas no Zviedrijas dotos nevis rietumu, bet austrumu virzienā. Sūrvēli atzinies, ka padomju sūtniecības repatriācijas nodaļas šefs Simsons viņam par pakalpojumiem piedāvājis docenta vietu Tartu universitātē. Simsona darbība Zviedrijā izpaudusies, piemēram, pirms gada tvarstot no kāda padomju kuģa nobēgušo igauņu nieti Dēziju Umnovu, pēc tam bez vecāku ziņas „repatriējot“ divus nepilngadīgus igauņu zēnus, un līdzīgi.

Padomju sūtniecība aģentu Sūrvēli apgādājusi tiklab ar naudu, kā alkoholiskiem dzērieniem. Viņam vajadzējis vākt ziņas par igauņu bēgļiem un to organizācijām Zviedrijā, iespēju robežās ziņot par dzimtenē palikušo igauņu politiskajiem uzskatiem, kā arī sniegt informāciju par Zviedrijas militāro stāvokli. Šai nolūkā Sūrvēli arī pūlējies gūt pazīšanos zviedru militāristu aprindās, cenšoties tiem izmaksāt restorānos. Cik vērojams, Sūrvēli bijis padomju dienestā jau 1940./41. g. un boļševiku uzdevumā kara beigu posmā darbojies Somijā, kur oficiāli it kā palīdzējis pārvest igauņu bēgļus uz Zviedriju. 1944. g. krievi uzdevuši Sūrvēli noskaidrot kādu sludinājumu igauņu laikrakstā Zviedrijā: „Kas var pārdot Ļeņina ģīmetnes?“ Krievi sapratuši, ka šīs „ģīmetnes“ ir domāta krievu nauda un uzdevuši Sūrvēli izpētīt, vai šo naudu nemeklē kādam nelegālam braucienam uz okupēto Igauniju. Sūrvēli tomēr rīkojies tik nemākulīgi, ka modinājis aizdomas un neko nav panācis.

Kādas Zviedrijas igauņu studentu biedrības internā nopratināšanā 1946. g. viņš atzinies, ka uzturējis sakarus ar krieviem, bet spiegošanā nav atzinies: viņš tikai maldinot krievus ar izdomātām ziņām, lai varētu sazināties ar saviem Igaunijā palikušajiem piederīgiem. Savu tautiešu vidū Zviedrijā Sūrvēli pēdējā laikā bijis izolēts un sapratis, ka agri vai vēlu viņa darbība atklāsies. Ja tiesa Sūrvēli sodīs ar izraidīšanu no Zviedrijas, viņam laikam atliks vienīgi doties uz Padomju Igauniju. Iespējams tomēr, beigās norāda „Latvju Vārds“, ka arī krievi nevēlēsies ņemt pretim Survēli, jo tā atzītu, ka viņš Zviedrijā spiegojis padomju uzdevumā.

Sola steidzināt grūti izvietojamo DP problēmas atrisināšanu

IRO galvenais štābs Ženēvā piesūtījis Baltijas sieviešu padomes priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai atbildi uz padomes iesniegumu par trimdā esošām mātēm ar bērniem, invalidiem un vecākiem ļaudīm. BSP savam iesniegumam bija pievienojusi arī šo trimdinieku vārdiskus sarakstus un norādījusi uz darba nozarēm, kurās tie varētu veikt sev piemērotu darbu arī tālākā emigrācijā. Iesniegumu padome izstrādāja pēc sūtņa Dr. A. Bīlmaņa ierosinājuma, bet sūtnis J. Feldmanis iesniedza IRO Ženēvā.

IRO labklājības daļas pilnvarniece Merija D. Lēna atbildes rakstā apstiprina iesnieguma un sarakstu saņemšanu un izsaka pārliecību, ka šie materiāli labi noderēs, izstrādājot konkrētus plānus šo pārvietoto personu grupu aprūpēšanai un eventuālai izvietošanai. Apzinoties, ka tās pastāvēšanas laiks tuvojas beigām, IRO grib nekavējoties ķerties pie šīs problēmas kārtošanas.

Nometņu dzīve

SŪTNIS DR. M. VALTERS saņēmis no Beļģijas ogļu ministrijas ģenerālsekretāra Vinka norādījumus par valdības nostāju DP ogļraču jautājumos. Izteikta doma, ka mūsu ogļračiem vislabāk būtu līgumus pēc saistību laika beigšanās uzteikt un līdz turpmākam palikt brīva strādnieka attiecībās. Beļģijas valdība atzīstot, ka pret savu gribu palikušie nebūs labi strādnieki un tādēļ izceļošanai šķēršļus neradīšot. Tālākai emigrācijai līdzekļi esot jādod IRO. Vinks devies uz Ženēvu, kur informēs IRO par Beļģijas valdības viedokli Poļi kopā ar ukraiņiem pieņēmuši advokātu, kas aizstāv viņu intereses dažādās iestādēs. Sūtnis ieteic arī latviešiem organizētāk rūpēties par savu tiesību aizstāvēšanu.

LATVIEŠU katoļu studentu apvienības Beļģijas vienība sazinā ar pārējām Beļģijas latviešu organizācijām dibina Luvenā latviešu centrālo bibliotēku, kurā centīsies savākt latviešu grāmatas un periodiskos izdevumus, kā arī iespējamos izdevumus svešvalodās, lai pasta sūtījumu veidā apkalpotu Beļģijā dzīvojošos tautiešus Bibliotēka lūdz LCK, organizācijas un tautiešus ziedot grāmatas, nosūtot tās Jānim Jerumanim, 21 Rue Van der Kelen, Louvain, Belgique.

UZ 25 BAZNĪCAS DARBA GADIEM šajās dienās atskatās 74. g. v. Kārlis Kūliņš, kas dzimtenē bija ķesteris un baznīcas pārzinis Sv. Jāņa draudzē Rīgā. Kūliņa tēva klusa godināšana notika Luterāņu pasaules federācijas studiju centrā Imbshauzenā.

ZVIEDRIJAS pavalstniecību pagājušā gadā ieguvuši 2494 ārzemnieki. Viņu vidū ir arī 380 igauņu, bet tikai 15 latviešu

KORPORĀCIJAS VENDIA dibin. atc. vakars notiks 19. martā Valkā. Pieteikš. J. Veinbergam, DP Camp Valka, Nürnberg 2.

„Privāti skriningi“ ASV

„Latvju Ziņas“ Stokholmā informē, ka bij. ģenerāldirektoru V. Zāgaru izraidot no ASV un viņš nodomājis pārcelties uz Argentīnu. Žīdu organizācijas un privātas personas turpinot ASV atbraukušo baltiešu izsekošanu un apvainošanu kara noziegumos.

Arī Turcija uzņems baltiešu DP

Pēc Vīnes „Ausland-Kurier“ ziņām, Turcijas valdība paziņojusi IRO, ka tā nedomā vairs turpmāk uzņemt ieceļotājus, izņemot nelielu skaitu speciālistu Priekšroku došot Baltijas valstu DP.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Dimants, Augsburgā

KO ESAM DARĪJUŠI VIŅU LABĀ

Lai gan bieži dzirdēts, ka emigrācija nevirzās uz priekšu tā kā gaidīts, veselie un bezbērnu pāri tomēr ir izceļojuši. Cits jautājums ir ar vecajiem, neveselajiem un invalidiem. Viņiem vismaz pagaidām nav nekādu cerību tikt projām no Vācijas. Laikrakstos gan lasīts, ka IRO paredzējusi dibināt īpašas nometnes, kur šos cilvēkus ievietot, bet pagaidām tomēr nav zināms, kad tas notiks.

Nesen ar izbrīnu lasīju informāciju, ka LCK saņēmusi tikai no 2? nometnēm ziņas par veciem un slimiem cilvēkiem, lai gan aptaujas lapas izsūtītas 180 nometnēm. Šāda nolaidība, pēc manām domām, ir neattaisnojama Mums pašiem būtu jāiesniedz IRO priekšlikumi un nevis jāgaida, kad lietas sāks kārtot no augšas. Vai esam ierosinājuši, uz kādām valstīm pārvietot slimos un invalidus, jo Vācijā viņiem palikšanas nav. Domāju, ka viena no šādām valstīm varētu būt Francija, kur laba sociālā likumdošana un ir arī zināmas darba iespējas.

Frici Bārdu pieminot

13. martā priekš 30 gadiem mira dzejnieks Fricis Bārda. Kad dažus gadus pēc tam tika sagatavots izdošanai viņa otrs dzejoļu krājums Dziesmas un lūgšanas Dzīvības kokam, tā ieskaņai izraudzīja pantu: „Es nereāls esmu un gribu tāds būt — man smalkāk un dziļāk viss svērts. Par jums tikai pasmiešos kādreiz varbūt, lai dusmotos — neesat vērts." — Tie ir rūgti vārdi, varbūt paši rūgtākie ko šis dzejnieks teicis, bet tie der kā zīmīga pašatzīšanās par savu personību un savas dzejas esenciālajām pazīmēm, un tie der arī kā atbilde daudziem, kas mūsdienu juklī cenšas noliegt ir Bārdu, ir viņa dzeju.

Gluži labi saprotams, ka Friča Bārdas dzeja nevar patikt visiem. Var runāt par to, ka viņa dzejiskās radīšanas metodes dažā ziņā devušas apšaubāmus rezultātus. Bet mēs sa-

J. Zvirbuļa zīmējums

stopamies arī ar tādiem gadījumiem, kad pret Bārdu vēršas ar pamflektisku ņirgāšanos, un tas vairs neliecina par vispusīgām simpatijām, kuras nepieciešamas katram dzejas vērtētājam.

Bārda ar savu dzeju bija un tiešām g r i b ē j a būt materiālistisko reālitāšu ignorētājs. Viņš mūsu literātūras vēsturē iegājis kā viskonsekventākais romantiķis, — vēl konsekventāks par Raini, Aspaziju, Poruku, Skalbi. Bārda — mūsu vienīgais romantiķis un viens no pavisam nedaudziem mūsu dzejniekiem vispār, kam dzeja radusies ciešā saistībā ar filozofiski pamatotu pasaules uzskatu sistēmu. Atziņas, ko viņš šai sakarā paudis savos teorētiskajos rakstos un kritikās (visvairāk apcerē par romantismu kā mākslas un pasaules uzskata centrālproblēmu), liecina ne vien par plašām zināšanām filozofijā un literātūrā, bet arī par patstāvīga, ideālistiski noskaņota domātāja intellektu, kas tver tālus apvāršņus un asi urbjas cauri lietu ārējai čaulai. Nav noliedzams, ka Bārdam bijuši tuvi vācu romantiķi, bet — ne tikvien vācu! Ne bez panākumiem palikusi Bārdas cenšanās savā romantiskajā pasaules skatījumā iekļaut arī specifiski latviskus elementus. Tādēļ par netaisniem pārspīlējumiem jāuzskata dažu cenšanās dēvēt viņu par vācisku dzejnieku.

Lai būtu kā būdams, visa Friča Bārdas dzeja, vai to lasītum Zemes dēlā vai Dziesmās un lūgšanās Dzīvības kokam, savā saturā sakņojas viņa romantisma teorijā, kur šis virziens tiek definēts kā sintezes māksla. Lai nezinkādas neskaidrības Bārdam pārmet, viņš mūsu literātūrā šai sakarā devis jaunus, skaidri apjaušamus tēlus. Tāds ir Zemes dēls — zemes ziedu gūsteknis, kas nebeidz ilgoties pēc savas Zvaigžņu meitas. Tāds ir arī pāžs Vaidevaldis, kas „sapnim ar visu būtību tic" un kam tādēļ „sapnis kļūst par tiešu tēlu" un atpestītāju.

Saskaņā ar to pašu romantisma teoriju Bārdas dzejā iztirzāti mūžīgie jautājumi par cilvēka dzīves būtību un jēgu, dzīvi pirms dzimšanas un pēc nāves, par mūžību, Dievu un dievišķību, par labā un ļaunā cīņu dvēselē, par universālās dzīvības resp Dzīvības koka nojaušanu, par mīlestību un nāvi. Tie visi tādi jautājumi, uz ko prātam grūti atbildēt. Bet — „man smalkāk un dziļāk viss svērts": Bārda apzinīgi izvēlas poētisko tēlu valodu, kas gan nedod tiešas atbildes, bet kas rada nojautas par to, ko nevar pakļaut prātam un loģikai. Šīs poētiskās nojautas Fricim Bārdam ir galvenais, un tieši tātad radusies metaforu pārbagātība un krāsu simbolika viņa dzejā, par ko tā tik daudz kritizēta un tomēr nenokritizējama vēl tagad izplatās masās kā latviešu lirikas visvairāk iecienītā daļa. Īpašu atsaucību pret to vienmēr parādījusi sapņotāja jaunatne, kas tāpat tic savam sapnim ar visu būtību, kam dvēsele krūtīs vēl nav kļuvusi par baigu mironi.

Būdams vienaldzīgs pret revolūcionāru centieniem gadsimta sākumā, pirmā pasaules kaŗa laikā arī Fricis Bārda kļuva sava laika cilvēks. Viņa dzejoļi, kas veltīti tautas bēdām, strēlniekiem un bēgļiem, ieņem redzamu vietu mūsu šī žanra lirikā, tie nav zaudējuši savu aktuālitāti pat tagad. Bārdas Sauciens tālē vēl arvien ir viens no visvairāk deklamētajiem dzejoļiem latviešu sarīkojumos. Viss tas no jauna liecina, cik šaursirdīgi noliegt Bārdas tuvumu latviešiem un latviskumam.

Kad Bārda mira, Latvija tāpat kā tagad atradās boļševiku varā. Vedot viņa miesas uz dzimtenes kapsētu, zem vainaga lapām rūpīgi vajadzēja paslēpt sarkanbaltsarkanās krāsas. Kaut paslēptas, tās tomēr klājās pār dzejnieka skaidu spilvenu, un viņš tās bija godam pelnījis. Arī tagad brīvie latvieši garā noliek ziedus uz s a v a dzejnieka kapa. Ja ne vairāk, tad Bārdas dzeja par dzimtenes bērziem dzīvos mūžīgi.

J ā n i s R u d z ī t i s

Eslingenas latviešu teātris atkal ceļā

Turnejas turpinājumā Eslingenas latviešu teātris ar T. Zeltiņa Donžuana pēdējo mīlestību 12. martā viesosies Babenhauzenā, 13. martā Hanavā, 14. Gīzenē, 16. Neištatē, 17. Kaselē, 18. Fuldā un 19. un 20. martā Vircburgā.

PAR VECU RAKSTĀMMAŠĪNU IEGUVIS RUBENSA ORIĢINĀLGLEZNU

Tirdzniecības aģents, kam nav ne jēgas par mākslu, Henrijs Vells — Londonā kādā antikvāriāta logā ieraudzījis gleznu, kas viņam iepatikās. Viņš iemainīja to pret vecu rakstāmmašīnu. Tagad viņam par gleznu piedāvā 12 800 dolaru, bet viņš vēl negrib to pārdot, jo starplaikā noskaidrojis, ka tas ir Rubensa oriģināldarbs, ko uzskatīja par pazudušu.

Ilona Leimane

Tuvība

Kā skurbīgs apīnis,
Kas stīgām maigsti žņaudzis,
Ap manu sirdi viss
Tu apliecies un audzis
Un saknēm turi ciet . . .
Vai Ādams tu — es Ieva? —
Sen tuvība šī šķiet
Mums piešķirta no Dieva.

Chronika

Brīvmākslinieks Edvīns Krūmiņš šinīs dienās atskatījās uz latviešu dziesmai nokalpotiem 20 gadiem. E. Krūmiņš kopš 1947. g. strādā kādā Londonas slimnīcā. Anglijā viņš koncertējis daudzos hosteļos. Iespējams, ka E. Krūmiņš drīzumā dziedās Anglijas radiofonā.

Baletdejotājs Indriķis Lipkovskis saistīts par solistu Nirnbergas operā. Baletmeistara O. Lēmaņa grupā turpmāk viņa vietā dejos Reinis Jēkabsons.

Vijolnieks Kārlis Vestens šo sezonu spēlē zviedru simfoniskajā orķestrī Norčepingā. 20. februārī viņš pirmo reizi uzstājās par solistu, izpelnoties ļoti atzinīgas atsauksmes presē.

Prof. V. Stots Ņujorkā nodibinājis balss izglītošanas augstskolu, par mācības spēkiem saistot vairākus izcilus amerikāņu mūzikas profesorus.

Korbijas pilsētā Anglijā 18. februārī mūzikas amatieŗu sacensībā vijoles spēlē pirmo godalgu ieguvis latvietis Arvīds Purvs. „Northamptonshire Evening Telegraph" recenzijā vēl atzīmēts, ka sacensībās piedalījies latviešu vijolnieks A. Zubovs un dziedātājs Z. Kātiņš.

ASV turpinās Internacionālā institūta organizētie televīzijas raidījumi par atsevišķu tautību dzīvi, vēsturi un sabiedriskiem pasākumiem ASV. 11. februāŗa raidījumā par latviešiem piedalījās Filadelfijas latviešu baptistu koris, noskandinot trīs dziesmas.

Garais ceļš

GAŖFILMAS KINO SCENĀRIJS NO DP DZĪVES

Kādas aizokeana zemes drēbnieks Mr. Batns tikko pabeidza piešūt pēdējo pogu biksēm, kurām, kā 10.000. numuram pēc izgatavoto bikšu kopskaita, bija jāceļo pāri okeanam uz Eiropu, lai segtu kailos stilbus kādai pārvietotai personai. Mr. Batns jutās apmierināts. Viņš apzinājās daudz darījis Eiropas pārvietojamo personu labā, jo visām 10.000 biksēm viņš bija piešuvis pogas. Tā kā šīs bija, tā sakot, jubilejas bikses, Mr. Batnam radās doma — uzzināt, cik ilgs laiks paiet, kamēr bikses nonāk pie pārvietotās personas Eiropā. Tādēļ viņš ievietoja bikšu kabatā šādu vēstuli:

„Dārgais sēr!

Lūdzu Jūs paziņot laiku, kad Jūs saņemat šīs bikses, kas ir, gatavotas ar manu palīdzību, skaitās 10.000-šās, tātad jubilejas bikses, un, kā es ceru, novērsīs to lielo postu, ko radījis otrais pasaules kaŗš.

Jūs cienīdams,

M. Batns — tur un tur."

Pēc diviem mēnešiem Mr. Batns sāka gaidīt atbildi. Pēc pusgada gaidīšanas viņš noteica: „Manas jubilejas bikses būs gadījies saņemt lasīt un rakstīt nepratējam. Arodbiedrības sanāksmē jau arī stāstīja, ka pārvietotās personas esot tādi pusmežoņi." Tad, par lielu pārsteigumu, tieši pēc diviem gadiem Mr. Batns saņēma no Eiropas šādu vēstuli:

„Dārgais Mr Batn!

Esmu tas laimīgais DP, kas saņēma ar Jūsu palīdzību gatavotās 10.000-šās bikses. Arī man tās ir jubilejas bikses, jo tās ir p i r m ā s, ko es saņēmu savā četrgadīgajā pārvietotās personas laikā. Cik ilgi viņas bijušas ceļā no Jums, kamēr nonāca manās kājās? — Te būs viņu ceļojuma vēsture, ko man nācās diezgan viegli izpētīt.

Jūsu god. vēstule datēta ar 1947. g. 1. martu. Fabrikas iesaiņošanas datums — 3. marts Aizokeana ostas zīmogs uz bikšu saiņa datēts ar 10. martu, bet Eiropas ostā tas pienācis 28. martā. Mūsu aprūpētāju iestāžu galvenā noliktavā saņemto mantu grāmatā ierakstīts tā pašā gada 19. aprīlī. Sadales noliktavā piegādāts 21. jūnijā, apgabala noliktavā 24. septembrī, bet iecirkņa noliktavā 1948. g. 20. janvārī. „Tīma" noliktavā bikses piegādātas tā paša gada 13. aprīlī. Birstiņciema DP nometnē saņemtas 16. jūnijā.

Nometnē 10. jūlijā izsludinātas drēbju sadales komisijas vēlēšanas, kas notikušas 6. augustā. Komisija, sastāvoša no trīs locekļiem un diviem substitūtiem (ar cietu algu no komitejas), apstiprināta 28. augustā. Komisija iesākusi darboties, kā pēc protokola redzams, 10. septembrī pl. 10.32. Tad 18. septembrī viens komisijas loceklis saslima ar iesnām, kamdēļ komisijas darbību, gripas epidēmijas apkaŗošanas labā, pārtrauca uz vienu mēnesi.

Komisijas darbību atjauno 14. novembrī un turpina līdz 27. novembrim, kad viens komisijas loceklis aizbrauc uz Kanādas komisiju. Kamēr noskaidrosies, vai viņu pieņems izceļošanai un viņa vietā komisijā būs jāuzaicina pirmais kandidāts, komisijas darbību pārtrauc uz nenoteiktu laiku. 1949. g. 15. janvārī komisijā uzaicina pirmo kandidātu, un komisijas sēdes turpinās. 10. februārī komisija ar divām balsīm, vienai atturoties, nolemj bikses piešķirt man. 15. februārī labklājības nozare paziņo, ka 21. februārī man jāierodas noliktavā saņemt piešķirtās bikses. Šodien, 1949. g. 23. februārī, bikses saņēmu un steidzos par to Jums paziņot ar gaisa pasta vēstuli. Pateicos Jums, sēr!

Nākamās man domātās bikses gan nesūtait vairs šurp uz Eiropu. Pēc tām es ceru ierasties pēc diviem gadiem tieši pie Jums.

Jūs cienīdams,

Jānis (Džons) Puplaksts, Birstiņciema DP nometnē, Eiropā."

Izlasījis vēstuli, Mr. Batns sāka dungot dziesmiņu: „Tāls ir ceļš līdz Tiparērijai . . ."

G r o z g a l v ī t i s

Draudzīgā aicinājuma sekotāji

LNP un LCK aicinājumam ziedot latviešu grāmatas trimdas bibliotēkām radušies atsaucīgi sekotāji. Pieprasījumi pēc latviešu grāmatām lielā skaitā pienāk no latviešu centriem ārpus Vācijas, un arī aizbraucēju vidū ir daudzi, kuŗu materiālā rocība neļauj ceļa somā līdzi paņemt grāmatas, kas, svešatnē izklīstot, būs vienīgais latviskās kultūras avots. LNP prezidija priekšsēdis J. Celms, izsakot vissirsnīgāko pateicību par līdzšinējiem ziedojumiem, aicina visus tautiešus pielikt savu roku svētīgajā kultūras darbā, vēlreiz pārskatīt savus grāmatu plauktus un ziedojumus sūtīt LCK kancelejas priekšniekam J. Vennerām uz adresi: (13a) Nürnberg 2, Lettenlager „Valka"

Līdz šim LNP bibliotēku fondam ziedojuši: L. Rumaka apgāds, „Valkas" nometnē, 26 grāmatas; H. Briedis, Hersbrukas nometnē, 10 grām.; „Sauksme", Kemptenē, 37 grām.; apgāds „Selga", Kemptenē, 20 grām.; Ad. Blāķis, Gīzenē, 1 grām.; Ed. Paegle, Karlsrūē, 5 grām.; A. Banga, Blombergā, 10 grām.; A. Āboliņa, Bodenteichā, 7 grām. un 1 žurn.; Latviešu inženieŗu apvienība ārzemēs DM 50; LSK Minchenē 30 grām.; J. Lībeks, Hanoveras ACCU nometnē, 14 grām. un 1 žurn.; Bambergas latviešu komiteja 40 grāmatas; Bambergas tautieši 77 grām. un žurn.; apgāds „Tēvzeme". Hanavā, 10 grām.

Jānis Klīdzējs

BOŅA SIEVIETES

Novele

Ir gan joku vīrs tas Tancis — domā Boņs, pamanījis savu lielo draugu nākam pār dārza tiltiņu: viņš vienmēr prot runāt un darīt kaut ko tādu, ko neprot neviens cits. Tagad pat viņš netur vis cepuri galvā, bet nes kreisajā rokā un ar labās pirkstiem sit knipi pa cepures nagu tā, ka tur knaukšķ, it kā zirņi dancotu uz pannas.

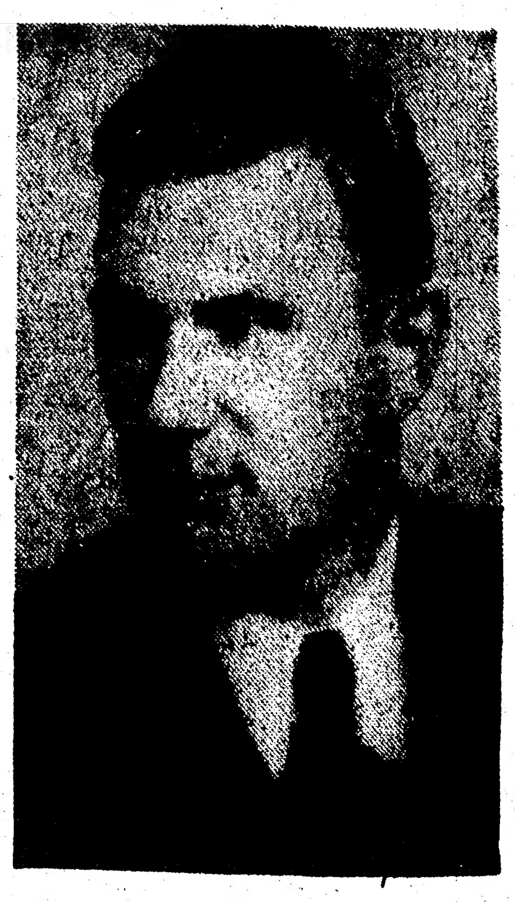

Jānis Klīdzējs

Boņs steidzīgi košļā mutē paņemto burkāna gabalu un cenšas to norīt, cik vien ātri iespējams, jo zina, ka ar Tanci tūlīt būs jārunā. Pazaudēt ēšanas dēļ kādu mirkli būtu daudz nelāgāk nekā nezināt tos pātarus, ko vecā māte māca ik rītus un atvaicā ik vakarus, jo tās lietas, ko māca Tancis, ir daudz svarīgākas — viņš bieži vien izskaidro kā un kas jādara, lai uz pleciem augtu kārtīga vīriešu galva. Un Boņam kārtīga vīrieša galva ir ļoti, ļoti vajadzīga.

Labi nesakostais burkāns steidzīgi aiziet savu ceļu tā sāpēdams, ka Boņam asaras saskrien acīs, bet viņš smaida un sauc jau pa gabalu:

„Tanci, kāpēc tu tā dari?"

„Ko tad tādu?"

„Tu visu laiku sit ar knipi pa to cepures nagu."

Tancis apstājas, piespiež mēli pie virslūpas un mirkli padomā.

„Ak, tā . . . jā, gan! O, tā ir liela lieta. Redzi, tā — kad man rodas kāda gudra doma, es to tūlīt ar knipi iedzenu cepures nagā. Lai šī tur sēž un gaida savu kārtu, kamēr man to gribēsies palaist pasaulē. Kad tikai man ievajagas runāt, es tik cepuri galvā un tad — tek kā pa diedziņu . . ."

Boņs stāv brīdi, muti iepletis un skatās Tancī lielām apbrīna acīm. Tā viņš stāv, kamēr jaunā gudrība apskrien savas piecas reizes viņam ap pakausi un atrod tur savu īsto mājvietu palikšanai uz visiem laikiem.

„Zini ko, Tanci? Man arī vajadzētu tādu cepuri ar zilu nagu."

Tancis apliek roku Boņam ap pleciem un nopūšas tā, kā var nopūsties tikai īsts draugs, kas sapratis otra drauga rūpes.

„Sen jau vajadzēja," viņš saka. „Bet vai tik tās sievietes tev pirks, to nu gan es nezinu."

Boņs nopūšas divas reizes, vienu smagāk par otru un bēdīgi domā: jā, tās sievietes! Viņam mājās ir daudz to sieviešu, daudz par daudz. Visas viņas Boņu rāj, visas viņam jāklausa, visas tur rīkojas kā viņām pašām patīk, no visām bieži vien jābaidās. Cita viņam nāk virsū ar kliegšanu, cita ar žaru, vēl cita nosūdz mātei vai vectēvam. Nu, māti gan nevar skaitīt ne pie kādām sievietēm, jo māte ir māte, un viņa parasti ir lāga cilvēks. Arī vecomāti varētu neskaitīt pie sievietēm, ja viņa tik ļoti neplītos virsū ar tiem pātariem. Ja padomā par trim tēva māsām — tur nav ko cerēt, ka viņas varētu nebūt sievietes. Vui, vui, vui — kur tās ir sievietes! Īstās no īstajām!

Visu skaidrību par to, kas ir sievietes un kādas viņas ir, Boņam ir devis Tancis. Vēl pagājušā vasarā Boņam nebija lāga skaidrs, kāpēc gan viņam neļauj istabā kaut ko tādu labu pasvilpot vai piesiet vistas kāju ar diegu kaķim pie kakla, vai gultās mest kūleņus, vai paņemt sērkociņus, kad gribētos šur vai tur drusku pakurināt. Šinīs lietās tagad Boņam viss ir pilnīgi skaidrs kāpēc. Tikai tāpēc, ka viņas visas nav nekas cits kā — sievietes!

Tikai tāds mazs niecīņš Boņam te ir palicis neskaidrs, un tas ir par draugu Tanci. Ja jau viņas visas trīs ir tādas īstas sievietes, nešpetnas un laundares līdz bižu galiem, tad arī Tancim satiekoties vajadzētu iet tā uz — arrr, arrr, arrr. Cik reižu reizēm Boņs ir noskatījies, vērojis un gaidījis, kad būs tas arrr, bet nekad nav redzēts, ka Tancis gribētu ar viņām kaut ko tādu pasākt. Varbūt Tancī pašā nav kārtīga cilvēka dusmu? Kad Tancis sāk ar viņām runāties un sevišķi, ja ir tikai viņi abi ar Malvīni vien, tad tur tikai smiešanās un smiešanās bez beigām. Maz vēl tā — Tancis apliek viņai apkārt rokas tā un visādi, it kā viņa būtu slima un žēlojama, ceļama un nezkur nesama. Vēl lielāks brīnums ir tas, ka arī viņa pret Tanci ir tik laba, viņas balss ir mīksta kā piens ar medu, un viņa pat tad neko bargu Tancim nesaka, kad viņš sāk jaunajā istabā svilpot. Vienīgais, ko viņa kādreiz saka Tancim, ir:

„Ei, Tanci, tu trakais!" Bet arī tas nav vis par svilpošanu. Te pēkšņi Boņam rodas kāda cita doma: ja nu viņa pret Tanci tāda laba, tad varbūt pret viņu tā pati Malvīne nav nekāda sieviete? Varbūt viņas visas trīs ir sievietes tikai pret mani?

To nu Boņs uz vietas Tancim grib noprasīt.

„Saki tu man, Tanci, kā labam draugam: vai pret tevi viņas visas trīs ir sievietes, vai nav?"

Boņs stāv abām kājām stingri atspēries smiltīs un skatās Tancim acīs. Viņi ir apstājušies pagalma vārtu pašā priekšā.

„Kuš!" viņam uzsauc Tancis un pamet skatu uz vārtu pusi.

Boņs redz, ka Tanča acis plešas arvien platākas un tas Boņam nepatīk. Vai te Tančim būtu ko brīnēties, ja viņš visu tā zina, kā pats teicis?

Tancis parauj Boņu pie pleca un saka:

„Paiesim atpakaļ, pastāstīšu."

Viņi abi paiet atpakaļ. Tancis arvien vēl atskatās uz vārtiem.

„Nu tad izstāsti arī," atgādina Boņs.

„Ko tad?"

„Vai pret tevi Malvīne ir sieviete vai nav?"

Tancis savelk pieri, tad iekož lūpā.

„Kāpēc tu tā vaicā, cālīt?"

Boņš sabož lūpas, tāda cāļošana no Tanča puses viņam nemaz nepatīk, jo taisni tāpat reizēm cāļo arī viena vai otra no tām sievietēm. Viņš pēkšņi ir noskaities no sirds, ka Tancis grib ar viņu sākt runāt kā ar kādu maziņo.

„Tāpēc, ka tu ar Malvīni satiecies, ne kaujies, ne baries, bet tikai smejies un smejies!" Boņs atcērt.

„Ak, tāpēc vien?" Tancis atvaicā un atviegloti smaida.

„Nu ja ka smejies! Vienmēr, katru vakaru . . ." Boņs rūgti novelk.

„Es smejos tāpēc . . . tāpēc . . . ka viņa ir tāda . . . jocīga!" Tancis skaidro ar pirkstu paurbdams Boņa matos uz pakauša.

Tas, ka Malvīne ir tāda jocīga, Boņam pašam jau sen ir skaidrs, un tāpēc Tanča atbilde viņu nemaz neapmierina, bet viņš vairs nezina, ko vaicāt tālāk, jo piere ir jau nogurusi no tik stingras domāšanas par sievietēm, viņu netaisnībām un par Tanča draudzības neuzticību.

Tancis apliek atkal viņam roku ap pleciem un saka:

„Būs labi, draugs. Redzi, tagad tev tikai tie septiņi gadi . . . Tā ir tā būšana."

(Turpinājums sekos 5 numuros)

Krāsainā televīzija mācīs operēt

Modernais tālredzes aparāts atradis ieeju arī operāciju zālēs. Vēl šai gadā lielākajās ASV universitātēs medicīnas fakultāšu klausītavās uzstādīs krāsainās televīzijas aparātus, uz kuŗu ekrāniem studenti varēs izsekot vissarežģītākajām operācijām simtiem kilometru attālumā. Pirmo šāda veida operācijas demonstrējumu lielai klausītavai rādīs nākamās vasaras chirurgu kongresā Atlantiksitijā.

Pensilvanijas universitātes rektors paziņojis, ka atvēlēti 10 milj. dolaru krāsainās televīzijas aparātūras uzstādīšanai slavenajā Karnegi medicīnas centrā. Amerikāņi jau vairākkārt mēģinājuši izlietot „video" aparātūras sarežģītu operāciju demonstrēšanai, bet melnbaltie attēli pārraidījumos deva tikai nepilnīgu ainu. Sevišķi ādas slimībās krāsai liela nozīme.

Kā zināms, operāciju demonstrēšana studentiem arvien bijusi grūti atrisināma problēma, jo tās no tieša tuvuma varēja noskatīties tikai ļoti ierobežots skaits studentu, un arī tie nevarēja nākt par tuvu, lai netraucētu operātoru. Bez tam lielas grūtības radīja apstāklis, ka svarīgas un vienreizējas operācijas bieži notika slimnīcās, kam ar universitātēm nebija nekāda sakara. Televīzija visu to novērš. Uz ekrāna dabīgās krāsās, desmitkārtīgā palielinājumā tūkstošiem skatītāju reizē var izsekot vissmalkākajam naža vilcienam, katra asinsvada nosiešanai vai audu kārtas sašūšanai. Katrā slimnīcā, kur notiks kāda neparasta operācija, varēs uzstādīt raidītāju un operācijas norisi pa vadiem un ar ultraīsviļņu raidītājiem padarīt saskatāmu kaut vai visās ASV klausītavās reizē, no Klusā okeana līdz Atlantikam.

ASV izmēģina jaunus ieročus

LIDOTĀJU BRUŅAS NO NAILONA, KO NESPĒJ CAURURBT NO TUVUMA IZŠAUTA LODE

Paralēli diplomātiskai un politiskai rosībai, kas veido civilizētās pasaules aizsardzības valni pret austrumu ekspansiju, ASV neatlaidīgi turpina uzlabot un papildināt savu ieroču kvalitāti Jaunākos ASV ieročus Aberdīnas izmēģinājumu un šaujlaukos Merilendas tuvumā pārbauda vairāki tūkstoši vīriešu un sieviešu 3000 civīlo tehniķu uzraudzībā. Zinātnieki un ieroču eksperti pašreiz izmēģina kādu jaunu aluminija un magnēzija savienojumu 105 mm lielgabalu lafetēm. Paredz, ka, šo ļoti vieglo materiālu lietojot, visa lielgabala svars samazināsies par 700 kilogramiem, un tā novietošanai būs vajadzīgs daudz mazāks laukums nekā līdz šim, bez tam ārkārtīgi atvieglosies šī ieroča transports lidmašīnās. Izmēģinājumi vēl turpinās. Atrisinājumam tuvojas jaunas, tikai 3,5 smagas automātiskas šautenes konstruēšana, bet pārsteidzošus jaunumus sola motoru būve tankiem.

Tanku ieroču attīstība pēc kara beigām apsīkusi. Tā, piemēram, jaunais triecienu tanks Patton 46, kas pagatavots jau vairākos simtos, patiesībā ir tikai tanku tipa Pershing 26 jauns uzlabots izdevums, no kuŗa iepriekšējais atšķiŗas tikai ar jaunu Continental motoru; uzlaboti arī pārnesumi. Kaut gan jaunais Patton 46 spēj viegli un ātri pagriezties pats ap savu asi, tas vēl joprojām apbruņots ar vecu veco 90 milimetru lielgabalu, arī bruņas palikušas tās pašas. Toties milzu soļi uz priekšu sperti lidotāju un triecienvienību bruņu izgatavošanā. Tā saukto vesti, kas nodrošina pret zenītartilerijas šāviņu šķembām, izdevies pagatavot no ļoti plāna aluminija un vairākām kārtām nailona. Kā zināms, nailons ir sintetiska šķiedru viela, no kuŗas ASV pagatavoja netikai dāmu iemīļotās, brīnumplānās zeķes, bet armijas vajadzībām arī krītsirmjus, mēteļus, un technikā — automobiļu piederumus un pat zobratus. Šīs šķiedras raksturīga īpašība ir izcils elastīgums un tieksme saraudes. Mēģinājumi pierādījuši, ka no dažu metru atstatuma izšauta 0,45 kalibra lode nespēj šādi pagatavotām bruņām izurbties cauri — tā iestrēg elastīgajās nailona kārtās.

Modernajās ballistikas laboratorijās Aberdīnā kopš ļoti neilga laika sāk izlietot kādu pilnīgi jaunu aparātu, kas ļauj sīki izsekot V2 šāviņa gaitai. Tā sauktajos vēja tuneļos, kuŗos šos mēģinājumus parasti izdara, pārbaudītais šāviņa ātrums izrādījies četrkārt lielāks par skaņas ātrumu.

ST

Tālo austrumu valstu problēmas — kļūst arvien komplicētākas

POLITISKS CHAOSS UN SAIMNIECISKS SAJUKUMS NO ĶĪNAS LĪDZ INDONĒZIJAI

Nemieri Tālajos austrumos aug augumā un met asiņainas nedrošības gaismu uz vienu zemeslodes pusi. Visa pasaule aizturētu elpu seko notikumiem Ķīnā; tai pašā laikā pilsoņu kaŗš Burmā iegājis visnopietnākajā fazē; stāvoklis Indonēzijā un Indoķīnā neliecina par miera tuvošanos: Siāmā no jauna izsludināts aplenkuma stāvoklis; Indijā un Pakistanā, kas vēl nav tikušas galā ar savstarpējiem strīdiem, arvien plašāk izvēršas komūnistu propaganda, bet Malajā, kur angļi izcīna īstu ieroču kaŗu ar komūnistiem, pēdējos mēnešos nav bijušas manāmas nekādas nomierināšanās pazīmes.

Visi šie nemieri ir samērā jauna cēluma, bet dziļākais iemesls, kādēļ ar tiem nevar tikt galā, ir mūžvecā Āzijas problēma — pārāk daudz cilvēku un pārāk maz pārtikas. Visas tagadējās valdības Āzijā ir antikomūnistiskas; un komūnisti dara visu, lai pārliecinātu tautas, ka postā vainīgi nevis apstākļi, bet valdības.

Āzijas valstīs, kas pastiprinātā kārtā vēlas pašas tikt galā ar savām problēmām, priekš mēneša sapulcējās Jaundēlijas konferencē, lūkojot atrast izeju no grūtā stāvokļa Indonēzijā. Nevar noliegt, ka 70 miljonu tautai ir tiesības uz pašnoteikšanos, bet, no otras puses, jau vairākkārt pierādījies, ka neatkarības iegūšana Āzijā nebūt neiet roku rokā ar miera un kārtības nodibināšanos. Visa Āzijas valstu vēsture patiesībā nav nekas cits, kā intrigas un cīņas starp pašu aziātu valdniekiem un valdīt gribētājiem. Izņemot Indiju un Pakistanu, kas pašlaik ir vienīgie gaišākie plankumi tumšajā Āzijas politiskajā ainavā, visur citur turpinās apmēram tas pats.

Arī Indija un Pakistana savas neatkarības pirmajā laikā atsāka vecveco Āzijas politikas tradiciju — cīņu savā starpā. Bet tagad, pēc vētraina nesaprašanās laika, abas valstis beidzot šķiet tuvojamies laimīgām kaimiņu attieksmēm. Toties arvien baigāk ceļ galvu iekšējais ienaidnieks — komūnisti, kuŗu sabiedrotais ir mūžvecais Indijas bads.

Pakistana šai ziņā ir samērā labākā stāvoklī nekā tās kaimiņš. Komūnisti daudzmaz stingrāk nostiprinājušies tikai biezi apdzīvotajā Bengalē un apgabalos, kas robežojas ar Burmu. Indijā komūnisti cenšas nostiprināties lielajos rūpniecības centros. Indijas valdība tos apkaŗo ar bardzību, kas citos apstākļos liktos pārspīlēta. Pašlaik 3000 Indijas komūnistu atrodas cietumā. Neviens nesteidzas tos tiesāt. Bet, kā jau teikts, Pakistana un Indija pašlaik ir laimīgākās starp Āzijas valstīm. Pārējās valstīs, pēc „New York Times" kopsavikuma, stāvoklis ir šāds:

Komūnistu uzvara Ķīnā sagrozījusi apstākļus visā pārējā Āzijā. Daudzu valstu vadītāji, kas domāja, ka komūnisti nopietnā cīņā nekad nevarētu uzvarēt, tagad kļuvuši domīgi. Citas valstis ar bažām gaida, ka komūnisti pārskalos visu Ķīnu līdz pat tās dienvidu robežām, lai tad gāztos pāri citām zemēm. Tai pašā laikā komūnisti pārējās zemēs pēc uzvarām Ķīnā guvuši jaunu drosmi un sparu. Visās Dienvidaustrumāzijas valstīs ķīniešu ieceļotāji jau sen atzīti par bīstamu elementu — noteiktu „piekto kolonnu". Ķīniešu izceļotāji pēc vecām tradicijām arvien atspoguļojuši savas dzimtenes politiskos notikumus arī tālās zemēs, kur tie apmetušies. Tagad sagaida, ka ķīniešu eksportētais komūnisms mēģinās nostiprināties visās Āzijas valstīs.

Burmā komūnisti apvienojušies ar karēņu cilti, kas prasa sev neatkarīgu valsti. Tas radījis lielas bažas visā pārējā Āzijā, kuŗai nepieciešams Burmas rīss. Komūnistu apvienošanās ar karēņiem sarežģījusi stāvokli arī tādā ziņā, ka valdība jau bija sagatavojusies piešķirt šai ciltij ievērojamas autonomijas tiesības, bet tagad, protams, uz kompromisiem vairs nevar ielaisties. Karēnieši ar komūnistu atbalstu ieņēmuši un pārvalda plašus apgabalus valsts vidienē. Tīri militārie draudi nebūtu tik svarīgi ja nekārtību dēļ nedraudētu sabrukums Burmas rīsa ražotājiem, kā arī naftas un raktuvju rūpniecībai. Ievadītas sarunas ar Angliju par lielāku aizdevumu, lai saglābtu vismaz rīsa ražas, kas svarīgas visai Āzijai.

Indoķīnā, kur jau trīs gadus turpinās cīņa starp franču koloniju karaspēku un vietnamiešu neatkarības aizstāvjiem, franči gatavojas iecelt bijušo Anamas valstiņas valdnieku Bao Daju par titulāru apvienotās Vietnamas valdnieku, kas iekļautu savu valsti kā puspatstāvīgu sastāvdaļu Francijas ūnijā. Bao Dajs atteicās no troņa, kad nodibinājās tagadējā Vietnamas valdība, kas ar frančiem kaŗo. Viņa atgriešanās esot pieņemama Indoķīnas katoļiem un rojalistiem, bet kreisie elementi ir kategoriski pretī un paredz, ka stāvoklis Indoķīnā nevis uzlabosies, bet pasliktināsies.

Indonēzijā holandiešiem jārēķinās ar visai nelabvēlīgu militāru situāciju un ar augošu starptautisku spiedienu, kas prasa izlīgt ar indonēziešiem. Visas pazīmes liecina, ka pretestība holandiešiem Javā un Sumatrā arvien pastiprinās, un ka pēdējā holandiešu „policijas akcija" izrādīsies „bumerangs", kas visnelabvēlīgāk iespaidos pašus holandiešus. Ja holandieši piekāpsies, tad paliek atklāts jautājums, kā indonēzieši izšķirs savus iekšējos strīdus.

„JOKI MAZI!"

VĒSTULE „LATVIJAI" NO KĀDAS TĀLAS JŪRAS

Vilnis sit arvien augstāk. „Nu ir jau 8 balles," pastāsta itāļu jūrnieks. Viņam laikam taisnība, jo modē nāk mazie papes trauciņi.

„Tas ir briesmīgi," saka mūsu tvaikoņa „Miss" — blondā igauņu kundze ar rūtainiem brunčiem un aveņu sarkano puloveri. Viņas vīrs, kas reiz, no Igaunijas uz Skotiju braucot, iekūlies gandrīz divreiz lielākā vētrā, asistē ar labiem padomiem, bet tā pielaulātā tikai bubina: „Ak, kā es gribu mirt!"

„Viņa gan nekad nekritīs," teica puiši par 102 kg smago čechieti, kuŗas vīriņš uz pusi vieglāks un pusotras pēdas īsāks. Taču lēdijas ar trīs centimetri plato zelta gredzenu, kas rotāts vēl astoņiem briljantiem, šorīt brokastīs vairs nav. Neatnāk arī pusdienās. Guļot kajītē un vaidot: „Nekad vairs uz Austrāliju!"

„Gailis" ar savu „vistiņu" arī nedzied. Šis ukraiņu pārītis bija mūžīgi jautrs. Tikko no rīta piecēlās, abi tūlīt dziedāja un tāpat aizgāja arī gulēt. Pārējie viņus tādēļ iesauca par „gaili" un „vistiņu".

Kritušo ir daudz. Latviešu jaunkundze, varbūt arī kundze, kuŗas tērpu grezno Piebalgā vai Ilūkstē šauta sarkanā lapsa, pazudusi bez vēsts. Tas ļoti neierasti, jo viņa parasti mēdz būt visur. Dažādu tautību pielūdzējus tā maina katru dienu, un kad tiem krīt ap kaklu, no citu skatieniem nemaz nekautrējas. Lielā mīlniece savas medības tomēr, jādomā, pārtraukusi tikai pagaidām. Kad celsies — tad lai poļi, ukraiņi un dienvidslavi saturās.

Vienīgi lietuvietis, kam četri bērni, sieva un sievasmāte, šūpojas līdzi viļņiem un dzīvei. Kuģa bārā viņš izmēģina dažādu dzērienu sajaukumus, ieteic tos arī draugiem un, kreiso aci piemiedzis, kaut ko dzied. Viņš to var atļauties, jo 4 gadus bijis tirgotājs, gan ne licencēts, Minchenē.

Mans draugs Fricis atkal pastāvīgi murmina: „Joki mazi!" Jā, ar jūras slimību joku nav. Gribu paraudzīties, kā klājas manai laulātajai draudzenei. Vēroju, ka pārāk lielas dzīvības zīmes saskatīt vairs nevar. Tad viņa paveŗ vienu aci un lūdzas: „Es zinu, tu mani traucē tādēļ, lai es nomirtu un tu pēc tam dabūtu tos 7 dolarus ko, uz kuģa kāpjot, mums katram izsniedza. Atdošu viņus tāpat, tikai ļauj man atpalikt no pusdienām." Un es aizeju: kādēļ gan traucēt ziedojumu vākšanu Neptūnam, kad vējš un jūra viņam rīko lielus svētkus?

Kādā jūrā uz „Wooster Victory" klāja, februārī.

Arnolds Šmits

Bermontu latvieši esot „pārpratuši"

Zalcburgā jau kopš 1945. gada dzīvo bēdīgi slavenais Latvijas „iekaŗotājs" Bermonts-Avālovs. Viņš atradis mītekli kādā viesnīcā Lincas ielā. Vakaros Bermonts redzams Zalcburgas restorānos un kafejnīcās. Austrijā viņš ieradies no Dienvidslavijas, kur savā laikā bijis nodarbināts karaļa Pētera galmā. Zalcburgā Bermonts saticies arī ar mūsu tautiešiem, kuŗiem izteicies, ka latvieši viņu esot „pārpratuši". Pašreiz Bermonts rakstot savas atmiņas.

Repatriējusies arī pēdējā repatriācijas komisija

Amerikāņu joslu otrdien atstāja arī pēdējā padomju repatriācijas komisija, kas darbojās Ansbachā. Pēc turienes militārās pārvaldes direktora Reslera informācijas, ģenerālis Klejs uzaicināja šo komisiju atstāt amerikāņu joslu priekš divi nedēļām. Aizbraukšana notikusi bez jebkādiem sarežģījumiem, jo šoreiz krievi bija izšķīrušies rīkojumam paklausīt un neatkārtoja savu Frankfurtes kollēgu nesekmīgo „blokādes laušanu". Kopš darbības sākšanas 1946. oktobrī Ansbachas komisija repatriējusi uz Padomju Savienību 5600 DP.

VĀCIJAS JAUNKOMŪNISTI UN JAUNNACISTI

Gatavojoties patstāvīgai politiskai dzīvei, sakarā ar Vācijas satversmes tapšanu un iespējamās vācu valdības organizēšanu, vācu politiskās partijās Berlīnē un rietumos sācies zarošanās un dalīšanās periods.

Kā pirmā simptomatiskā parādība minama vācu komūnistu opozicijas tapšana. Opozicionāri deklarējuši, ka vācu komūnistu partija (KPD) rietumos un padomju satelīts (SED) austrumos neesot nekas cits kā Marksa mācības prostitūcija. Jaunās opozicionāru grupas priekšgalā stājies kādreizējās vācu sarkano frontes cīnītāju apvienības priekšnieks 41 g. v. Kārlis Heincs Šolcs. Partija savu programmu ietvērusi astoņos punktos. Tā solās aizstāvēt sociālistiski demokratisku valsts iekārtu, un esot pārliecināta, ka sociālisms panākams parlamentāra ceļā, atsakoties no strādnieku diktātūras Sociālisms tad kļūšot par īstenību, kad tautas vairākums to vēlēšoties. Sadarbošanās koalicijā ar citām partijām vēlama tikai tad, ja no tās profitētu darba ļaužu intereses. Brīvo vācu komūnistu partija vēlas saglabāt savu nacionālo neatkarību un „vienības partijai" SED opozicionāri pārmet kalpošanu Kremlim. Nesen notikušai SED konferencei opozicionāri aizsūtīja telegrammu, kuŗā aicināja bijušos draugus nekavējoties iestāties par Berlīnes blokādes atcelšanu, koncentrācijas nometņu likvidēšanu Austrumvācijā, kā arī noraidīt Oderas-Neises robežu. Bez tam jaunkomūnisti prasa nekavējoties sākt sarunas par Vācijas miera līgumu. Nākotne rādīs, cik spēcīgi būs šie „vācu trockisti" jeb „titoisti".

Politiskā aktivitāte jaušama arī pilsoniskā spārnā. Visā Vācijā notikušas vācu apvienības „Deutsche Union" dibināšanas sapulces. Jaunā partija solās Vācijā „iedzīvināt aktīvu un reālu demokratiju, sagatavot Vācijai ceļu uz Eiropas savienotām valstīm" utt. „Vācu apvienības" dibinātāji ir jaunās paaudzes politiķi. kas grib meklēt „jaunus" ceļus. Tur ietilpst arī laba tiesa preses darbinieku. Daži laikraksti Vācu apvienību dēvē par Štrasera fašistiskās Vācijas atjaunošanas apvienības filiāli. Štraseram pašam Vācijā liegta politiskā darbība. No citas puses norāda, ka Vācu apvienības pirmsākumi meklējami 1948. g. Berlīnē radušos jaunsociālistu un jauno liberāldemokratu aprindās. Vēl citi jauno apvienību salīdzina ar de Golla tautas apvienību, kas pārstāv autoritāro ideoloģiju. Vācu apvienības galvenajā valdē starp citu ievēlēts arī barons Hans Štaufenbergs, 1944. g. 20. jūlija atentāta rīkotāja grāfa Štaufenberga brālēns. Dibināšanas sapulcē piedalījusies arī kāda bijušo SS virsnieku delegācija, kas prasījusi „aizstāvēt Vācijas valsts un vācu kaŗavīru godu".

Raksturīga parādība ir vācu „Labā spārna partijas" (Deutsche Rechtspartei) darbība. Šī partija pašvaldību vēlēšanās dažos apriņķos angļu joslā ieguvusi absolūtu vairākumu. Volfsburgas apriņķī no 19 kandidātiem 8 bijuši nacionālsociālisti. Viņu līderis Knērings pat esot bijis augstāks SA vadītājs, kas Rēma puča laikā gan izslēgts no partijas. Baidīdamies tieši aizkart žīdus, bijušie nacionālsociālisti pastiprinājuši nekaunīgu propagandu pret ārzemniekiem un DP, aicinot „atjaunot vācu tautā prūšu garu un atbrīvot zemi no ārzemju salašņām".

Līdzās šīm reakcionārajām aprindām pēdējā laikā vācu presē vēl min tā dēvēto liberālo Nauheimas grupu (Nauheimer Kreis). Tās garīgais vadītājs ir 49 g. vecais vēstures profesors Vircburgas universitātē Ulrichs Noaks. Grupā pulcējas pazīstami politiķi, saimnieciski darbinieki, zinātnieki un mākslinieki. Nauheimas Kerkhofa institūta prof. Hansa Šefera dzīvoklī notiekot grupas sanāksmes. Nauheimieši izstrādājuši Vācijas neitrālitātes līguma projektu, ko nodos atklātībā iztirzāšanai. Uzmetums paredz Vāciju atzīt par neitrālu valsti, kas nedrīkst saistīties reģionālos, nedz starptautiskos blokos. Līguma projekts nosaka, ka Vācijai nav karaspēka, ne bruņošanās rūpniecības. Gadu pēc līguma parakstīšanas visām okupācijas varām Vācija jāatstāj. Šai labi iecerētai programmai gan nestājas pretim skarba īstenība. Labi nodomi nevar grozīt notikumu attīstību, un pēdējā ir tāda, ka bez austrumu un rietumu politisko pretišķību izlīdzināšanas nav gaidāma Vācijas stāvokļa galīga nokārtošana.

Vienalga, jaunas vai vecas partijas, tās visas bezspēcīgas lielā nezināmā priekšā, ko dēvē par Padomju Savienības imperiālismu.

P. A.

Kā notiek degvielu uzpildīšana gaisā

VECAIS BRITU PAŅĒMIENS, KAS VAR RADĪT IEVĒROJAMAS PĀRMAIŅAS AVIĀCIJĀ

Amerikāņu bumbveža „Lucky Lady" lidojums ap pasauli bez nolaišanās 94 stundās un 1 minūtē ieies cilvēces attīstības vēsturē tāpat kā brāļu Raitu pirmais lidojums ar motora spēku vai Lindberga lidojums pāri Atlantikam. B-50 tipa bumbvedis, ar ko lidojums apkārt zemes lodei notika, bez tankošanas spēj veikt tikai 10.000 km. Zemes lodes apkārtmērs ir tieši četras reizes lielāks — 40.000 km. Bez nolaišanās lidojums tātad iespējams, ja degvielas papildina gaisā. Tā tas arī ar „Lucky Lady" notika veselas četras reizes — pirmoreiz virs Azoru salām, tad Persijas jūras līcī, tad Filipīnās un beidzot virs Havaju salām. Katrā pieminētajā vietā uz minūti precīzi norunātā laikā gaisā riņķoja B-17 tipa bumbveži, kam kravas vietā bija iebūvēti papildus degvielu tanki ar 4 t aviācijas benzīna. No šiem „lidošajiem degvielu tankiem" jaunā pasaules rekorda īpašniece papildināja savus izsīkušos krājumus.

Kā tas īsti notika? Vispirms jāzina, ka lidmašīnu uzpildīšana gaisā nav nekas jauns. To jau kopš 12 gadiem lieto jaunu pasaules rekordu uzstādīšanas gadījumos, kad lidmašīna paliek bez nolaišanās gaisā vairākas nedēļas. Lielākie speciālisti, kas izstrādāja šo uzpildīšanas paņēmienu līdz pēdējiem sīkumiem un attīstīja speciālas ierīces, nav vis amerikāņi, bet gan angļi.

Lielā slepenībā 1947. gadā angļi izdarīja pavisam 11 tāllidojumus ar „Moskito" un „Lankaster" bumbvežiem no Bermudu salām uz Londonu un no turienes uz Montreālu Kanādā. Visi lidojumi notika bez starpgadījumiem. Izrādījās, ka tankošana gaisā var notikt neatkarīgi no laika apstākļiem, pat spēcīgas vētras degvielu pārņemšanu netraucē.

Lielākās grūtības sagādāja elektrības lādiņi, kas sakrājas uz katras lidmašīnas kermeņa, lidojot cauri dažādi ionizētiem gaisa slāņiem. Rezultātā, pārsviežot šļūteni benzīna pārpildīšanai, šķīda elektriskās dzirksteles, kas viegli varēja radīt benzīna eksploziju.

Tāpēc tagad abas lidmašīnas vispirms nolaiž viena otrai tievu kābeli, ko uzķeŗ ar izlaistu cilpu. Abu mašīnu metalliskās virsmas tiek savienotas un elektrības lādiņi izlīdzinās. Tad ar šo pašu kābeli pārvelk pāri vienu vai divas viegla materiāla caurules. Jaunākā laikā tās gatavo no nailona pinuma, līdzīgi ugunsdzēsēju šļūtenēm. Visu laiku abas lidmašīnas atrodas nepārtrauktos radio sakaros un pat sliktas redzamības gadījumos pēc instrumentiem var precīzi regulēt vienādu ātrumu un pieņaturēt stingri noteiktos augstumus. Ja komanda iestrādājusies, šļūtenes pievienošana otrai mašīnai ilgst tikai 5 minūtes. Kad tas noticis, degviela no augšējās lidmašīnas plūst apakšējās tankos. 10.000 litru benzīna pārtecina 19 minūtēs.

Tankošanai gaisā ir lielas priekšrocības. Lidmašīna, kam pilna krava un degvielu tanki, nevar tik viegli pacelties un tai vajadzīgi ļoti gaŗi skrejceļi. Bez tam lidmašīna gaisā var uzņemt daudz vairāk degvielas nekā uz zemes, jo pilnā ātrumā gaisā tās celtspēja ievērojami lielāka, nekā paceļoties no zemes. Bez tam tankošana gaisā arī lētāka nekā aerodromā, kur katra nolaišanās saistīta ar nodevu maksāšanu.

Liekas, ka degvielu uzņemšana gaisā drīzumā kļūs par likumu visām turbolidmašīnām, kuŗu benzīna patēriņš lielāks nekā parastajām. Arī civilai aviācijai tankošana gaisā nozīmē lielu atvieglinājumu, ja vien lielās naftas sabiedrības drīzumā iekārtos jaunā veida „tankkuģus", pie kuŗiem lidotājs varēs „piestāt" gaisā, lai papildinātu savus izsīkušos degvielu un eļļas krājumus.

— esta.

„Kapitālistiskajā ielenkumā"

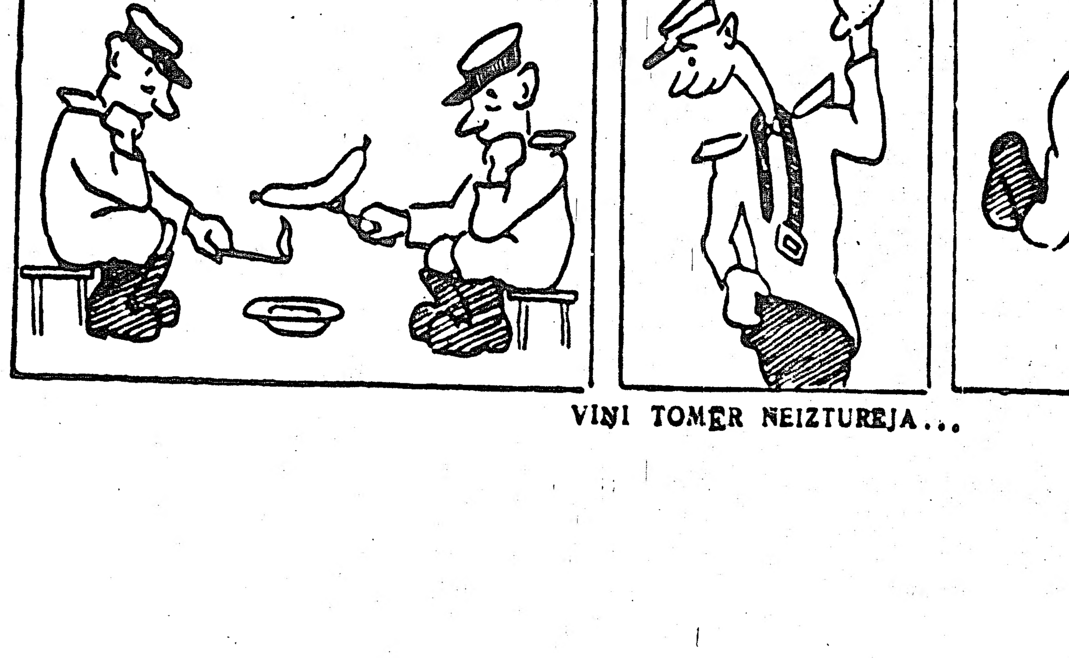

VIŅI TOMĒR NEIZTURĒJA...

Nikodema Naga zīmējumi

Vai Maskava spēs satricināt dolaru

KO NOZĪMĒ ZELTA CENAS STRAUJĀ KĀPŠANA?

Pasaules presē pēdējās nedēļās ar lielu neatlaidību parādās ziņas, kas brīdina rietumus no jaunas Maskavas ofensīvas, lai sagrautu Eiropas saimniecisko atdzimšanu. Runā par Padomju Savienības nodomu sabotēt Maršala plānu, laižot tirgū Kremļa lielos zelta krājumus; ziņo par mistiskā baņķiera Olafa Ašberga nodomiem mest Vācijas tirgū krievu rokās nonākušās akcijas un vekseļus 60 miljardu reichsmarku vērtībā; stāsta par Padomju Savienības vēlēšanos radīt tā saukto „rubļa zonu", pārvēršot Maskavas naudu par ārzemēs kotētu, stabilu valūtu ar starptautisku kursu; un vēsti par Staļina nodomiem pacelt pasaules zelta cenu, lai sagrautu dolara bazi un reizē ar to visas rietumu zemju valūtas. Vai tās ir tikai baumas, jeb vai tiešām Maskava spēj ietekmēt ASV finanču stabilitāti?

Kamēr Rietumeiropas laikraksti un ASV žurnāli runāja par visiem šiem plāniem tikai kā par sensācionālām, nepārbaudītām ziņām, tām neveltīja lielu vērību. Turpretim ģen. Kleja pagājušā mēneša saimnieciskais biļetens brīdināja vācu saimniecības aprindas, ka amerikāņu un angļu iestādes visā nopietnībā rēķinās ar krievu rokās nonākušo akciju parādīšanos Rietumvācijas biržās. Tai pašā laikā nopietni finanču laikraksti no visām pasaules malām ziņoja par strauju zelta cenu celšanos starptautiskajā tirgū. Šīm ziņām sekoja telegrammas, ka Dienvidamerikā un Rodēzijā padomju aģenti sākuši turienes zelta uzpirkšanu plašos apmēros. Šobrīd joprojām vēl neskaidrs, kas īsti notiks pasaules zelta un valūtas tirgū, bet visas pazīmes rāda, ka Maskava tiešām gatavojas zelta ofensīvai pret dolaru.

Pasaules zelta raža jau kopš pirmā pasaules kara beigām plūst vienīgi uz ASV un pazūd Noksa forta velvēs. No 1934.—1948. gadam Dienvidafrika un Kanāda, kas ir lielākās zelta ražotājas pasaulē, kopā ražojušas zeltu 12.8 miljardu dolaru vērtībā. ASV tai pašā laikā iepirkušas zeltu par gandrīz tikpat lielu summu. Visu šo laiku maksāta viena un tā pati cena — 35 dol. par unci (31 gr). 1942.—1945. g. lielo militāro izdevumu dēļ ASV zeltu iepirka mazāk, bet jau 1947. g. iztrūkumu 2,672 miljardu dol. vērtībā izlīdzināja. Tas nozīmē, ka pēdējos gados ASV iepirkušas vairāk zelta, nekā tai pašā laikā pasaulē ražots — daļa šī zelta nākusi no arvien vairāk sarukušiem citu valstu zelta fondiem.

Tā kā ASV līdz šim bija vienīgā zelta uzpircēja zeme pasaulē, tad tai nebija un nav arī tagad nekādas intereses zelta cenas paaugstināt, kaut gan zelta ražošanas izdevumi pēc kara ļoti auguši. Tāpēc otrā pasaules kara laika svarīgākajā saimnieciskajā konferencē Dembarton-Oksā vēlreiz zelta cenu noteica uz 35 dol. par unci. Bet š. g. 4. martā Briseles biržā ziņoja, ka Padomju Savienības un satelītvalstu aģenti ar neitrālu starpnieku starpniecību iepērk zeltu par 42—45 dol. par unci un Dienvidamerikas zemēs maksā pat līdz 78 dol. Tikpat uztraucoša ziņa bija Dienvidafrikas ūnijas finanču ministra Havengas paziņojums, ka ūnija pārdevusi „rūpniecības vajadzībām" Šveices mākleriem 100.000 unces zelta stieņu par augstu cenu — 48 dol. uncē.

Šīs spekulācijas pirmajā brīdī neliekas visai saprotamas. ASV saimniecības un arī Māršala plāna pamatā ir dolara stabilitāte. To garantē ASV zelta krājumi. Zelta cenas kāpšana tātad nozīmē dolara vērtības krišanu. Bet skaidrs, ka neviena zeme pasaulē nav spējīga nepārtraukti iepirkt visu zelta ražu. Tāpēc var sagaidīt, ka augstās cenas pirkumi ir tikai grūdienveidīgas spekulātīvas machinācijas, lai satricinātu zelta tirgu, līdz ar to dolaru un visas tam piesaistītās valūtas. Kamēr zelta cenas nebūs nostabilizējušās parastajā līmenī, ASV zeltu nepirks, jo tas nozīmētu dolara kursa pazemināšanu un nacionalās saimniecības graušanu. Bet kamēr ASV neuzpērk kārtējo zelta ražu, zelta produkcijas zemēs valdīs smaga krize, jo zelts ir daudzu triju kontinentu valstu galvenais ienākumu un, pār visām lietām, dolaru avots. Bet krizes ir tas, kas vajadzīgs Maskavai.

ASV jau brīdinājusi Havengu un citus zelta ražotāju zemju finanču ministrus, ka tās zelta spekulācijās nepiedalīsies. Aizrādīts arī uz to, ka Maskavas aģentu dolaru krājumi nav pietiekami, lai ilgāku laiku maksātu pašu saskrūvētās cenas. Šķiet, ka Savienoto Valstu financisti „Ašberga & Co" machinācijas uzskata par oda dūrieniem zilonim. Vai tas tā būs, rādīs nākotne.

Arī ģen. Kleja rūpes par vācu vekseļu un akciju devalvēšanu neņem nopietni. „Industriezeitung" finanču redaktors aizrāda, ka Ašberga plāni nav realizējami. Lai gan krievu rokās tiešām ir bij. Vācijas bankas vekseļu un akciju depoziti, tos var ar vienu vienīgu jaunu likumu padarīt bezvērtīgus. Par to jau notiek sarunas ieinteresēto firmu un militārvaldību starpā. Rietumu joslās pašreiz tā ierobežoti krediti un naudas apgrozība, ka lielāki vērtspapīru pārdevumi nav iespējami.

ZEMESTRĪCE AUSTRĀLIJĀ

Melburnas raidītājs piektdienas rītā ziņoja, ka notikusi līdz šim spēcīgākā zemestrīce Austrālijā. Tās centrs bijis 150 km no Sidnejas zemes iekšienē. Abās lielajās Austrālijas austrumu piekrastes pilsētās Melburnā un Sidnejā manīti spēcīgi grūdieni, bet līdz šim nekādu ziņu par upuriem vai lielākiem postījumiem nav.

Sekojiet mūsu sludinājumiem!

Federālā parlamentā senātā ir 36, apakšnamā 75 locekļi. Apakšnamu ievēl uz 3 gadiem. Vēlēšanās var piedalīties un jāpiedalās no 21 g. vecuma. Vēlētājus, kas bez dibināta iemesla nenobalso, soda ar 2 mārc. naudas sodu.

Lasiet ilustrēto A. Ceichnera brošūru Austrālija

un jūs būsit informēts par visu, kas jums jāzina, izceļojot uz šo zemi.

Brošūras cena Vācijā 1.50 DM. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās vai tieši „Latvijas" apgādam, Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermannstrasse 2.

Pasūtinājumi ārzemēs izdarāmi pie „Latvijas" pārstāvjiem, Cenas: Anglijā 2/6 šil.; Austrālijā 2/10 šil.; ASV, Kanādā uc. Amerikas zemēs 0.45 dol.; Holandē 1 fl.; Zviedrijā 1 kr.; Dānijā 2 kr.; Beļģijā 45 fr.; un Francijā 90 fr.

Ir izbeigušies ilustrēto „Mērnieku laiku" krājumi, bet piedāvājam

MĒRNIEKU LAIKUS
BEZ ILUSTRĀCIJĀM
par pazeminātu cenu
DM 7.— EKS.

Izsūtām nekavējoties pēc pasūtinājuma saņemšanas.
LATVIJAS apgāds,
Günzburg/Do. Dom. Zimmermann-str. 2.

Par Rietumeiropas ūniju komūnistiem būtu vērts uzcelt pieminekli

Britu valdība turpmāk neskatīsies caur pirkstiem uz Austrumeiropas sūtniecību un vēstniecību darbu Londonā, trešdien augšnamā paskaidroja ārlietu viceministrs lords Hendersons. „Mēs jau ilgāku laiku vērojam, ka padomju satelītvalstis izmanto savas diplomātiskās pārstāvniecības, lai nodarbotos ar ziņu vākšanu. Padomju Savienībā un pārējās valstīs aiz dzelzs aizkara iznīcināta līdzjūtība un žēlsirdība. Maskavas diplomātijas vienīgais mērķis ir veicināt komūnisma izplatīšanos. Ne mēs esam vainīgi, ka šo metožu dēļ Kremlis zaudējis visu starptautisko cieņu. Bet kas tai vietā iegūts?" jautā lords Hendersons. „Vēl priekš diviem gadiem neviens nevarēja iedomāties, ka radīsies Rietumeiropas ūnija un Atlantika pakts. Maskavas destruktīvā politika iznīcinājusi pati sevi un likusi mums apvienoties, lai aizstāvētu rietumu kultūru," paskaidrojuma beigās teica viceministrs. Debates britu augšnamā sākās pēc ārlietu ministrijas ilggadīgā sekretāra lorda Vansitarta ierosinājuma. Viņš paskaidroja, ka čechu diplomātu bagāžā Londonā ievests liels daudzums dārgakmeņu, lai financētu komūnistu propagandu Lielbritanijā. Austrumeiropas sūtniecības Vansitarts nosauca par „padomju informācijas dienesta apakšnodaļām". Ungāru klubs Londonā esot komūnistu perēklis, ko vajadzētu slēgt. Ogļraču streika laikā rumāņu sūtniecību Parīzē izmantoja naudas pārvedumu pārvešanai un nelikumīgu pavēļu došanai.

Trešdienas debatēm plašu ievērību veltījusi arī britu prese. „News Chronicle" savam atreferējumam likusi zīmīgu virsrakstu „Sūtniecības kā spiegu galvenās mītnes". Konservātīvā „Daily Telegraph" konstatē, ka lords Vansitarts nepārprotami pateicis, ar ko nodarbojas austrumu diplomātiskās pārstāvniecības. Laikraksts citē pazīstamā britu diplomāta lorda Česterfilda teicienu, ka īsts džentlmens nespēlējas ar skurstenslauķi un konstatē, ka Maskavas metodes kaitējušas vairāk pašiem komūnistiem nekā citiem. Arī Beļģijas ministru prezidents Spāks esot ironiski izteicies ka eiropieši „kādas lielvalsts komūnistu vadonim aiz pateicības par Rietumeiropas ūniju varētu uzcelt pieminekli", komentāra beigās saka „Daily Telegraph".

Rietumi nolēmuši atbalstīt Tito

(Turpinājums no 1. lpp.)

tiki, kas teica, ka Tito visiem spēkiem jāvājina, lai Dienvidslavijā pēc iespējas drīz rastos īsta demokratija, tagad sapratuši, ka šāda rīcība būtu aplama un mešus iemestu Dienvidslaviju Kremļa nagos.

Saimnieciskajām koncesijām sabiedrotie nepievienos nekādas politiskas prasības. No Tito sagaida tikai, lai viņš par saņemtajām mantām samaksā zeltā vai dolaros. Tas tāpēc, lai nedotu viņam iespēju taisnoties par savu rīcību Maskavas priekšā, apgalvojot, ka ASV un Lielbritanija Dienvidslaviju politiski „izspiež". Tādēļ dienvidslaviem pašiem atstātas brīvas rokas izlemt — vai un kad tie vēlas pievienoties rietumiem. Kevendišs Kanons, ASV vēstnieks Belgradē, saņēmis instrukcijas uzklausīt dienvidslavu domas par sadarbību ar rietumiem, bet ne ar vārdu neiespaidot vai neiedrošināt Tito diplomātus to darīt.

Pēc Veintala informācijas, divi iemesli sekmējuši šī sensācionālā lēmumu pieņemšanu Vašingtonā. Pirmā kārtā tā bijusi Dienvidslavijas ārlietu ministra Beblera izturēšanās Austrijas miera sarunu laikā Londonā. Beblers vēl pagājušā gadā ar savu asumu un nemitīgajiem uzbrukumiem pārspēja pašu Višinski. Šoreiz Londonā viņš, turpretim, ilgi un draudzīgi apspriedies ar Bevinu un ASV delegātiem Londonā. Ārlietu ministrijas darbinieki pagaidām noliedz, ka Beblers Londonā būtu pārrunājis arī ko citu, kā tikai Austrijas mierlīgumu, bet šiem oficiālajiem atsaukumiem neviens netic. Beblers vairākkārt izteicies, ka Tito grib rādīt priekšzīmi rietumu un austrumu sadarbībai. Šī informācija pilnīgi saskan ar to, ko vairākiem mēnešiem Belgradē no paša Tito ieguva amerikāņu žurnālists Džons Gunters.

Otrs faktors, kas labvēlīgi ietekmējis Tito balstīšanas plānu, ir ziņas, ka Tito gatavojas „apgriezt kakļu" savam kaimiņam — „Eiropas jaunākajam, skaistākajam un stulbākajam diktātoram" — Enveram Hoksam, kas valda par mazo Albāniju. No Tirānas nāk ziņas, ka tur vairojas Tito piekritēju skaits, kas prasa neatkarību no Maskavas un Albānijas komūnistu partijas pievienošanos Dienvidslavijas kursam.

Pagājušā nedēļā Albānijā apcietināti daudzi Tito piekritēji, un Maskava lielā steigā uz turieni nosūtījusi 3000 padomju „techniķu un armijas instruktoru". Sagaida, ka arī Tito savus piekritējus Albānijā vienus nepametīs un ka tur jau drīz var attīstīties partizānu un pilsoņu karš. Albānijas-Dienvidslavijas robeža ir gaŗa, un iedzīvotāji arī pēc valodas un paražām nemanot saplūst kopā. Bez tam albāņi ir ļoti kareivīgi un nacionāli domājoši un nevar ciest krievus ne acu galā.

Kamēr Tito organizē partizānu cīņu pret Maskavas dēlu Hoksu, Eiropas saimniecības padome un visas Maršala plāna valstis saņēmušas instrukcijas uz stingrāko raudzīties, lai uz Maskavas satelītvalstīm neplūstu stratēģiski svarīgas izejvielas vai mašīnas. Tikpat noteikti tomēr šais plānos paredzēts, ka izņēmumi ir Dienvidslavija un Somija, kamēr tur valda maršals Tito un rietumiem draudzīgā Fagerholma valdība.

Atlantika paktu parakstīs aprīlī

(Turpinājums no 1. lpp.)

kums ASV, Eiropas signatārvalstīm vai Alžīrai tūdaļ izraisīs pārējo valstu pretakciju. Vēl vairāk, arī uzbrukums signatārvalstu lidmašīnām vai kuģiem Atlantijas okeanā var radīt pārējo valstu pretakciju. Par militāru pretsoļu iedarbināšanu pēc senāta ārlietu komisijas sēdes zīmīgi izteicies senātors Konelijs: „Es domāju, ka ar pakta tekstu būs apmierinātas arī tās valstis, kas bija nobažījušās par ASV nespēju sniegt automatisku militāru palīdzību bez kongresa akcepta."

BBC pārstāvis no Vašingtonas ziņo, ka Italija jau saņēmusi formālu uzaicinājumu pievienoties Atlantika paktam. Debates par to itaļu parlamentā sākās ceturtdien. Kanādas ārlietu ministrs Pīrsons izteicis pārliecību, ka aizsardzības sistēmas tekstu signatārvalstis apspriedīs un pieņems jau šonedēļ. Cik lielu nozīmi amerikāņi veltī jaunajai aizsardzības sistēmai, liecina informācija, ka jau aprīlī kongresam iesniegs likumprojektu par ieroču un kaŗa materiālu piegādi Rietumeiropai.

DAŽOS VĀRDOS

Apspriedes par Vidusjūras paktu tuvākā nākotnē nav sagaidāmas, apakšnamā paskaidroja Bevins. Viņa vārdus apliecināja arī Turcijas ārlietu ministrs Sadaks, piebilstot, ka Ankara darīs visu, lai kopīgā aizsardzības sistēmā tomēr apvienotu visas tautas, kas dzīvo Vidusjūras telpā.

Paldies par maigo spriedumu, teikuši notiesātie protestantu garīdznieki Sofijā. Četriem piespriests mūža ieslodzījums, bet pārējiem 11 cietums no 15 līdz 1 gadam. Pēc oficiālas informācijas no Bulgārijas, sagaidāmas tālākas garīdznieku apcietināšanas.

Zviedrijai jādara viss iespējamais, lai stiprinātu savus aizsardzības spēkus, ievērojot pašreizējo saspīlēto stāvokli, paskaidroja ģenerālštāba priekšnieks.

Armijas ministrs Rojals, pretēji līdzšinējiem atsaukumiem, paredzējis atkāpties līdz 20. martam, ziņo AFP.

Austrijas ārlietu ministrijas sekretāru Gustavu Grūberu, kad viņš atgriezās no britu joslas, Vīnes stacijā pēc vilciena atstāšanas arestējuši krievu MP.

ATRASTI MILZU NAFTAS KRĀJUMI ASV

Savienotajās Valstīs Kolorado štatā zem Klinšu kalniem atrasti milzu naftas krājumi, kas ir desmit reizes lielāki par visu kopš 1890. g. iegūto naftas daudzumu. Ģeologi jaunos krājumus aplēsuši uz 320.000 miljoniem bareļu (1 barelis — apm. 160 litru). Nafta guļ ļoti blīvā slānī un samērā nedziļi, kāpēc tā būs viegli iegūstama.

Čangkaišeka ģenerālis Ho Jingčings pieņēmis nacionālistu valdības piedāvāto nacionālās Ķīnas valsts prezidenta posteni. Jingčings bija ilgāku laiku arī UN militārkomisijas loceklis.

UN kopsapulce, kas sanāks 5. aprīlī, darba kārtībā paredzējusi arī Izraēlas uzņemšanu par pilntiesīgu locekli Apvienotajās Nācijās.

Argentīnā sākusies smaga saimnieciska krize, ceturtdien ziņoja Argentīnas valsts prezidents Perons. Viņš tomēr esot pārliecināts, ka krizi iespējams pārvarēt pašu spēkiem un ASV kapitāli nebūšot vajadzīgi.

Amerikāņu kreiseris, kas kaŗa laikā bija aizdots Padomju Savienībai un ko krievi bija nokristījuši par „Murmansk", tagad ieradies ASV. Kapteinis padomju jūrniekiem nav ļāvis izkāpt krastā. Nav atdoti vēl 580 kuģi.

Jaunas atomfabrikas ASV paredzējušas celt „kaut kur Vidējo austrumu štatos", ziņo „News Chronicle". Tās aizņems 1600 kv. km teritoriju, kas līdzinās visam Zāras apgabalam.

Atkāpies padomju licencētās ziņu aģentūras ADN šefredaktors Švellins, reizē izstājoties arī no SED. Viņš paskaidrojis, ka nevar vairs atbalstīt padomju politiku.

36 stundās bez nolaišanās vairāk nekā 8000 km nolidojis amerikāņu lidotājs Odoms, sasniedzot ar to jaunu pasaules rekordu viegla tipa lidmašīnām.

Dzelzceļnieku streiks Indijā, neraugoties uz komūnistu aicinājumu, nav noticis. Pēdējās nedēļās apcietināts vairāk nekā 1000 komūnistu.

Kapitālistiskas tendences un nosvēršanos buržuazisma pusē padomju cirkus māksliniekiem pārmet literātūras laikraksts „Iskustvo".

Deviņi kuģi ar 5940 DP martā ieradīsies no Eiropas ASV.

Padomju Savienības rakstnieki savā kongresā Maskavā prasījuši sasaukt pasaules miera konferenci š. g. aprīlī. Tai, protams, jānotiek Maskavā.

Paplašināt radara tīklu, lai aizsargātu ASV un Kanādu un ierīkot raķešu šāviņu izmēģinājumu staciju, kas aptvērs 4800 km territoriju, nolēmis tautas pārstāvju nams Vašingtonā.

Par Staļinu bija pārģērbušies daudzi karnevāla dalībnieki Kubā. Pret to protestēja padomju sūtniecība. Kuba šo protestu noraidīja, norādot, ka Padomju Savienībai nav tiesību pretendēt svešā zemē uz diktātoriskām metodēm.

ŠVEICE ATKAL IEPLŪST BĒGĻU STRAUMES

Bēgļi no Austrumeiropas ieplūst Šveicē tik lielā skaitā, ka no jauna jāsāk atvērt slēgtās bēgļu nometnes viņu novietošanai. Pēdējos mēnešos no „dzelzs aizkara" Šveicē iekļuvuši vairāk nekā 3000 bēgļu. Visvairāk viņu vidū ir reliģiski un politiski vajāto no Ungārijas, Čechoslovakijas, Dienvidslavijas, Polijas un Rumānijas. Bēgļu vidū, kas gribējuši iekļūt Šveicē, bijuši arī vairāki simti strādnieku, kam nav dotas patvēruma tiesības tāpēc, ka tie pēc likuma nav „politiski bēgļi". Pēc bēgļu ziņām, bēgšana no komūnistu pārvaldītām zemēm vēl pieņemsies. Šveice gatavojas spert tos pašus piesardzības soļus bēgļu plūdu atvairīšanai, kādi bija tad, kad Vācijā valdīja nacisti.

DM

Britu zemūdenes var pavadīt zem ūdens 5 nedēļas

Pēc trīs nedēļu gaŗa brauciena pa arktiku šinīs dienās atgriezies viena britu lidmašīnu bazes kuģis un vairāki citi kaŗa kuģi. Brauciena nolūks bija izpētīt, kā aukstums ietekmē materiālus un cilvēkus, kāpēc ekspedīcijai bija devušies līdzi arī vairāki zinātnieki. Bazes kuģa kapteinis pēc brauciena paskaidrojis, ka ziemeļu lielajā aukstumā teicami darbojas radara ierīces un kuģa lielgabali. Arī lidojumi arktikā iespējami, pie kam lidmašīnu piloti pat vislielākajā aukstumā speciālos apģērbos var palikt ūdenī vienu stundu. Kuģu bīstamākais ienaidnieks ir klīstošais ledus. Naktī tāpēc braucieni gandrīz pilnīgi neiespējami. Kāds amerikāņu novērotājs, kas bija devies britu ekspedīcijai līdzi, paskaidroja, ka nākotnes karā jūras kaujas izcīnīs arktikā. ASV un Lielbritanijai tāpēc jau laikus uz to jāsagatavojas.

Otrdien britu apakšnams pieņēma jauno flotes budžetu, kas ir 189 miljonus mārciņu liels. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas palielināts par 36 miljoniem mārciņu. Admiralitātes sekretārs Daddeils paskaidroja, ka šovasar Lielbritanijas piekrastē notiks pirmie praktiskie mēģinājumi, lai konstatētu, kā atombumbas gammas stari iedarbojas uz kara kuģiem. Šogad paredz nobeigt būvēt 5 kreiseŗus, bet nākamajā gadā 2 lidmašīnu bazes kuģus. Jaunās britu zemūdenes jau tagad var palikt 5 nedēļas zem ūdens, ja tas vajadzīgs.

Ceturtdien britu apakšnamā notika debates par armijas budžetu. Kaŗa ministrs Šinvels paskaidroja, ka Lielbritanija Rietumeiropas ūnijas valstīm paredzējusi nodot savu ieroču jaunākos tipus un atbalstīt tās visiem iespējamiem līdzekļiem, ieskaitot arī jaunākos zinātnes atklājumus. Ievērojot pašreizējo saspīlējumu dažādās pasaules daļās, nevar būt runas par britu aizsardzības budžeta samazināšanu. Runas beigās ministrs paziņoja, ka šovasar notiks lieli armijas manevri Vācijā un Lielbritanijā.

Slepeni raidītāji Austrumeiropā

„Newsweek" ziņo, ka pēdējā laikā sākuši darboties daudzi slepeni raidītāji Maskavas satelītzemēs. Viens no spēcīgākajiem raidītājiem atrodas kaut kur Tuvajos austrumos un apkaro tiklab komūnistus, kā arī Tito. Raidītājs saucas „Brīvību vai nāvi" un vakara stundās pārkliedz Belgradi. Citi raidītāji atrodas Polijā, Bulgārijā, Čechoslovakijā un pat Ukrainā. Visi raida uz Maskavas viļņiem un Kremļa raidījumus dažos apgabalos spēcīgi traucē.

ARĪ NEITRĀLITĀTE MAKSĀ NAUDU

No Bernes ziņo, ka Šveice iegādājusies Anglijā 100 visjaunākā tipa turboiznīcinātāju. Lai samazinātu lielos izdevumus, Anglijā iepirka tikai motorus un „Vampire" turboiznīcinātāja licenci. Lidmašīnu ķermeņus, instrumentus un ieročus gatavos Šveicē. Kopā 100 iznīcinātāji izmaksās neitrālajai Šveicei „tikai" 107 miljonus franku.

Ar pieri sienā

Britu kaŗa ministrijas oficiālajā izdevumā „British Army Journal" sniegta ļoti vērtīga pamācība atomkaŗa gadījumā: „Labākā aizsargāšanās pret atombumbu ir — neatrasties tuvumā, kad tā sprāgst."

*

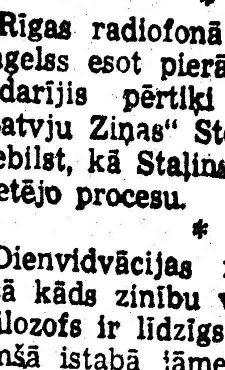

Fašinga sarīkojumā Rotenburgā, Bavārijā, kas notika ar devīzi „Pasaules pilsoņu pirmais kongress", starp kādu „eskimosu" un „nēģeri" sākās tik nikna plūkšanās, ka policijai tikai ar pūlēm izdevās abus pasaules pilsoņus izšķirt.

*

Rīgas radiofonā teikts, — jau Engelss esot pierādījis, ka darbs padarījis pērtiķi par cilvēku. „Latvju Ziņas" Stokholmā pie tā piebilst, kā Staļins tagad pierāda pretējo procesu.

*

Dienvidvācijas filozofu kongresā kāds zinību vīrs deklarējis: „Filozofs ir līdzīgs aklajam, kam tumšā istabā jāmeklē melns kaķis, kuŗa tur vispār nav."

Dzīves stils Austrālijā

VĒSTULE „LATVIJAI" NO SIDNEJAS

Nekādu problēmu Austrālijā nav cilvēkam, kam pietiek ar pilnu vēderu. Janvārī nolija tik daudz lietus, cik neesot lijis 31 gadu, un laikraksti piebilda: „Cik tas jauki, būs vairāk pārtikas Anglijai." Bijušie DP raksta no Anglijas — varētu dzert tēju, bet nav cukura. Austrālijā katrā ēdnīcā uz galda stāv trauks ar apm. mārciņu cukura. — patērējiet, cik patīk, par to nav jāmaksā tāpat kā par sāli vai pipariem. Kāda avīze ar virsrakstu: „Like rabbits" (Līdzīgi trušiem) raksta, ka Batherstas nometnes apkārtnē, ja vien pieturēšoties jaunatbraucēju ēstgriba, trušu posts būšot novērsts. Tas ir gan pārspīlēti, bet interesanti. Saprotams, ja jau nometnēs dedzina un lej atkritumu tvertnēs neapēstos taukus, tad, pārmaiņas pēc, trusītis labs diezgan. Tomēr — apetīts vien ir pārāk niecīgs ierocis pret trušu miljoniem! Un gluži tāpat pārspīlēti, bet interesanti ir un mums tikai labi domāts un par labu nāk, ja šejienes laikraksti Eiženu Freimani dēvē par profesoru un Teodoru Tomsonu — par vienu no ievērojamākiem tenoriem Rīgas operas namā! Nopelnu pie tā nav ne vienam, ne otram, bet gan trešajam — Austrālijas avīžniekam.

Bet nu vēl par problēmām, kas tādas arī ir. To Austrālijā ir daudz — gan austrāliešiem pašiem, gan jaunatbraucējiem. Viena no svarīgākām jaunatbraucēju problēmām ir — dabūt darbu, kas kaut cik radniecīgs viņu profesijām. Bet labāk nepūlēties. Jūs nepieņems telefona līnijas būvdarbos, ja teiksit, ka Latvijā esat tās būvējuši Runā, ka viens no iebraucējiem ārstiem, gribēdams strādāt slimnīcā par sanitāru, atklājis savu profesiju. Bet viņam paskaidrots, ka Austrālijā ārstniecība ir uz ļoti augstas pakāpes un visiem ieceļotājiem — ārstiem jāpārmācās no jauna. Kad ārsts ar to bijis mierā, viņam norādīts iepazīties ar kādu, paša austrālieša par vērtīgu ieteiktu grāmatu. Bet nekas šai lietā ārstam par labu negrozījies arī tad, kad viņš apliecinājis, ka grāmata tiešām laba, jo viņš pats to sarakstījis . . .

Viena problēma, kas liekas laimīgi atrisināta, ir pavalstniecības piešķiršana ieceļotājiem pēc līguma laika nostrādāšanas. Svinīgā kārtā jaunos dokumentus izsniedza 7 cilvēkiem, katrs no tiem bija citas tautības, latvieša gan neviena. Laikraksti apmierināti par oficiālo un svinīgo ceremoniju un ar nožēlu konstatē, ka agrāk pavalstniecības papīri piesūtīti vienkārši pa pastu — gluži kā suņa nodokļa kvīts!

Bet ir vēl daudz citu un citādu problēmu, sakarā ar jaunajiem ieceļotājiem un bez sakara ar tiem. Pirmajā grupā, piemēram, var minēt to pašu angļu valodas lietu.

Ir jau darbā bosi (uzraugi), kas ātri vien iemācās teikt: virve, cirvis, lāpsta utt. Bet ir arī citādi. Kāds ielu dzelzceļa konduktors Sidnejā stingri uzstājies pret diviem frančiem, teikdams, ka viņa kupejā vai nu jārunā angliski, vai arī jākāpj ārā. Laikraksti gan atzina, ka konduktors uzvedies slikti. Bet iemācīties angļu valodu nemaz tik ātri nevar, nepavisam jau nu 2—3 nedēļās nometnē, kaut tas tur jādara 4 stundas dienā. Ministrs Kalvels noteicis, un to arī pilda, ka jaunatbraucējiem, ja tie ir vismaz 6 vienā vietā, 1 gadu pienākas par brīvu angļu valodas stundas ar visiem mācības līdzekļiem. Ministrs domā ka tas novērsīšot ieceļotāju grupēšanos pēc tautībām. Mēs, piemēram, esam kopā 32, to vidū 8 latvieši. Savā starpā iztiekam ar grupēšanos pēc tautībām, bet vispār runājam to pašu dipīšu esperanto, ko Vācijā, jo angļu valodas skolotājs mums vēl nav atrasts. Vēl viena lieta — par ko gan tagad nemaz nav galvas lauzītas, bet kas te pastāv jau sen — ir tā, ka darba vietā priekšnieks jūs nekad nesauc uzvārdā, ko viņš arī ne katrreiz spētu, bet — vārdā. Un jums tāpat arī jāuzrunā šefs, bet nepavisam — par misteru.

Toties lielu smadzeņu piepūli austrāliešiem sagādā mūziķu jautājums. Avīzēs kāds mūzikants raksta pret jauno iebraucēju — mūziķu uzņemšanu arodbiedrībā. Kā gan tur iederēšoties mūziķis, kas neprotot lāga angliski? Varētu runāt vienīgi par angļiem, bet tikai tad, ja tie nodzīvojuši Austrālijā vismaz 10 gadu! Tā viens. Bet otrs stingri protestē pret tādu nostāju. Ne jau valoda esot mūzikā vajadzīga, bet talants un prasme. Citi domā, ka jaunajiem jāmācās no austrāliešiem tikpat, cik austrāliešiem no jauniebraucējiem. Domāju — mēs varam gan tīt cigareti pēc šejienes modes, tas ir — otrādi nekā līdz šim, bet neticu, ka mūsu sievietes adīs otrādi, tas ir — nevis ar adatu badīs adāmajā, bet, kā še to dara, — ar adāmo grābstīs adatu.

Vilcieni te skrien ātri un kratās briesmīgi, mīksti ādas sēdekļi ir kā 1., tā 2. klasē (3. klases nemaz nav). Ja Vācijā pat tramvaja durvis nosprosto, tad te pat elektrisko vilcienu durvis stāv līdz galam vaļā. Nepaiet gandrīz neviena diena, kad kāds neizkristu. Bet durvis aizvērt nevienam nenāk ne prātā. Kāds students nesen šejienes laikrakstā paskaidroja, ka viņš brīvlaikā pelnījies vagonus slaucīdams, bet turpmāk gan labāk mēžīšot staļļus studiju naudas iegūšanai. Kāpēc tā? Te vagonos nav nekādu atkritumu tvertņu ne cigarešu galiem, ne sviestmaižu papīriem, ne apelsīnu un banānu mizām. Un studentam šai ziņā neviens nevar palīdzēt. — Te ir demokrātiska zeme! Valdība, droši vien, neriskē nekā grozīt. Ja tautai tvertnes vagonos nepatiktu, tā varētu savas balsis nodot par citiem, kas apsolīs — nekādus jauninājumus!

Te, starp citu, nepazīst arī portfeli. Direktors vai strādnieks, visi nes savas brokasta maizītes koferī vai tādā somā, kādā pie mums vecmātes instrumentus nēsāja. Batherstas nometnes izglītības daļas vadītājs misters Pitmens gan izteica cerību, ka austrālieši droši vien pārņemšot jauko portfeļu nēsāšanas modi. Un tiešām — Sidnejas veikalos jau var nopirkt portfeli, tikai nezinu, vai to arī dara.

Ja Eiropā domā, ka austrālieši stipri atturīgi alkohola patēriņā, tad tas ir maldīgi. Manuprāt — gluži otrādi: ne Latvijā, ne Vācijā netiku redzējis vecomāti ar vecotēvu uz ietves ar alus glāzi rokā un itin jautrā prātā. Neesmu redzējis Latvijā, bet te gan, piedzērušus zēnus ar vīna pudeli bikšu pakaļējā kabatā. Tur pudele rokā ir gandrīz katram, kas pl. 6 vakarā izlīgo no bāra vai salona — tie ir, visvienkāršākie starp restorāniem. Ne bārā, ne salonā nevar apsēsties, bet vienīgi lēdiju atpūtas telpā, kur var ieiet arī vīrietis, ja to pavada dāma. Pēc darba — noguruši, neēduši — austrālieši bariem spiežas pie garās letes un dzer alu. Dzer vārda pilnā nozīmē, nevis nīkst pie alus glāzes kā Vācijā. Un alus te ir 12 gradu, vīns 28—30 gradu stiprs. Restorānos — tādi ir tikai lielajās pilsētās — jau var apsēsties, ēst, dzert, un tur apkalpo viesmīļi. Austrālijas ilustrētais žurnāls „Pik" kādā numurā vairākās lappusēs attēlo cilvēku spiešanos uz nolaistītās letes šejienes pārpildītajos bāros un salonos, prestatā Eiropas un Amerikas restorānu ērtībām. Bet vai tāpēc kāds te ko grozīs? Laikraksti žēlojas arī, ka trūkstot alus — tāpēc, ka to pārāk iecienījušas sievietes, bet vai viņu mīlestība pret alu tādēļ pāries? Cits žurnāls priecājas par kādu franču ieceļotāju, kas mākot no porcelāna taisīt pogas, jo viņiem tāda rūpniecība te sveša. Droši vien te priecātos arī, ja atbrauktu kāds, kas šai cukura un augļu pārbagātajā zemē prastu izvārīt garšīgas konfektes, vai izgērēt zoļādas, te jēlādu netrūkst. Austrālieši tāpat priecātos ja viņiem nebūtu mēnesi jāgaida, kamēr kurpnieks piesit pazoles.

Sidnejā, februārī.

Alberts Priedītis

Arī pareiza matu sprogošana ir māksla; to var iemācīties IRO pārskološanas centra frizieru kursos Eslingenā.

Nākotnes miljonu pilsēta Stokholma

Vēstule no Zviedrijas

Ja mijkrēslī kāds latviešu trimdinieks pa Torsgatanu tuvojas pilsētas centram, tad, drusku acis piemiedzot, panorama stipri atgādina mums tik pazīstamo skatu no Pārdaugavas uz Vecrīgu. Citā vietā augstu debesīs virs namu blokiem tumsā redzama spilgti oranžas krāsas gaismas reklāma „Milda", — gluži latviski! Un tomēr nē: tā ir kādas zviedru margarīna fabrikas preču zīme. Kas daudz staigā pa pilsētu, tas šur un tur redz ielu malās uz zila pamata uzrakstu: „Skola". Jā, patiesi, skola, bet šo vārdu zviedriski izrunā „skūla", un ja vēl pieskaita visas tās latviešu balsis, ko tik bieži dzird uz ielas, vilcienos un tramvajos, tad var teikt, ka Stokholma ir „gandrīz latviska" pilsēta.

Zviedriju vārda pilnā nozīmē var salīdzināt ar milzīgu akmeni, kas vairākās vietās apsegts ar zemi un ūdeni. Stokholmā nami celti tieši klinšu galotnēs un nevis ielejās, tā

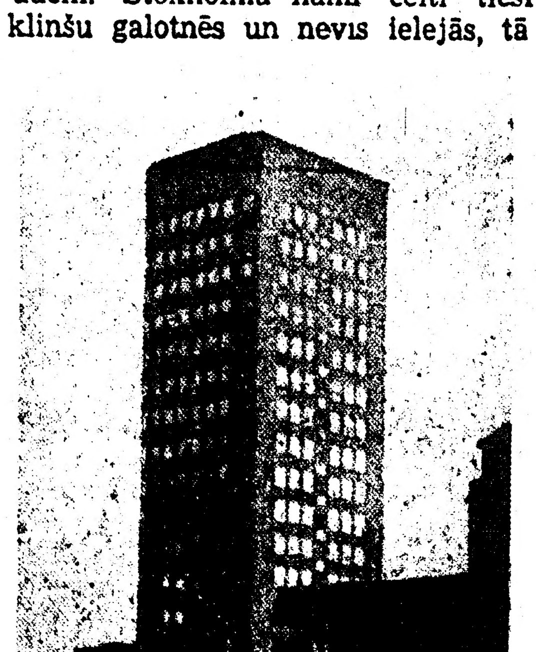

Nesen pabeigtais lielā Stokholmas grāmatu apgāda „Bonnier" nams; šādi debesskrāpji Zviedrijas galvaspilsētā parādās arvien vairāk.

ka nami pakļauti visām vētrām, un tomēr tie ir silti un sausi. Stokholmu jau tagad dēvē par mazo Ņujorku, un tā attīstījusies tā īsti tikai pēc pirmā pasaules kaŗa, bet visvairāk pēdējo 10 gadu laikā. Jauni pilsētu kvartāli vārda pilnā nozīmē izauguši no zemes, izvilktas jaunas tramvaju līnijas, un kopš 1947. g., kad ierados šeit, uzcelti vairāki milzīgi nami, no kuriem viens redzams uzņēmumā. 1947. g. vasarā iesāka arī grandiozo pilsētas apakšzemes dzelzceļa būvi, kuŗa pirmais, vecpilsētas apļa posms, būs gatavs tikai 1950. g. Šāda apakšzemes dzelzceļa būvei jāizspridzina neskaitāmas tonnas klinšu. Pašā pilsētas centrā vairākās vietās klintis noskaldītas līdz namu sienām, uz kurām uzceltas ēkas. Tās guļ augstāk par pārējām ielas ēkām un piešķir Stokholmai to īpato seju, kādu neatrast nevienā citā Eiropas galvaspilsētā. Un tomēr pilsētā ir daudz parku, un tie lepojas lieliskiem zālājiem un tumši pelēkām klintīm. Skaisti ir visi jaunie kvartāli ar jaunajām, līdz 10 stāvu augstām blokēkām, kas celti ar zināmu komfortu. Turpretī šauras, pelēkas un klusas ir vecpilsētas ielas; tās stipri atgādina Iekšrīgu un Liepāju. Stokholma tagad pāraugusi pati sevi, sevišķi tās satiksme tagad tik dzīva, ka galvenās ielas jau par šaurām, un zviedru inženieri un architekti atrisinājuši šo problēmu, projektējot viaduktus. Pašlaik ceļ Enskedes — Feltetas gaisa tiltu, kas atslogos galveno maģistrāli starp divām Stokholmas priekšpilsētām. Apakšzemes dzelzceļu centrā pieturu vietu izbūve tuvojas beigām. Tomēr satiksme, it sevišķi rītos un tūlīt pēc darba laika beigām, ir tik pārslogota, ka dažs labs ap šo laiku nemaz nemēģina iet pa galvenajām ielām.

Stokholmā, februārī.

Edgars Stalbovs

Kokosu salās atrasta pirātu noraktā manta

Mantas racēji ziņojuši, ka atraduši pirātu noraktas bagātības, ko vērtē uz 500.000.000 dolaru. Tās esot daudzinātais „pēdējais Līmas laupījums", ko pirāti norakuši Kokosu salās, pret Kostarikas rietumpiekrasti, 32 pēdu dziļumā. Kādreizējais Kalifornijas gubernātora adjutants Eliss Patersons, kas 21. janvārī aizbrauca ar mantas meklētāju kuģi, tagad lidmašīnā atgriezies Losandželosā un paziņojis, ka meklētāji ar īpašām ierīcēm konstatējuši lielus metalla krājumus kādā vietā, kur virs zemes atrastas vecu buru paliekas. Ekspedīcijas dalībnieki pašlaik izkraujot Kokosu salās 150 t smagas rokamās mašīnas, lai sāktu rakšanas darbus.

„Pēdējo Līmas laupījumu" aizveda kāds angļu kuģis kuŗa kapteini uzskatīja par pirātu, tad, kad Dienvidamerikas patriota Simona Bolivara kaŗaspēks tuvojās, lai atbrīvotu pilsētu no svešinieku virskundzības.

Gads laukstrādnieku gaitās

VĒSTULE „LATVIJAI" NO FRANCIJAS

Mūsu ciems atrodas auglīgā un kalnainā apvidū Nansī tuvumā. Saimniekam ir 120 ha apstrādājamas zemes, 18 slaucamo govju, 30 jaunlopu, 8 zirgi, 4 kumeļi, 9 cūkas, aitas, truši un putni. Liels bija mūsu pārsteigums, neatrodot tik lielā saimniecībā nevienu kalpu. Mēs esam vienīgie. Bez abiem saimniekiem strādā vēl viņu vecākais 17 g. v. dēls un vasaru pat mazais 9 g. v. zēns. Laikam tas ir strādnieku trūkums, kas saimnieka ģimenes dzīvi ir padarījis par nepārtrauktu darba dienu. Lai arī mēs sevi uzskatām par strādīgu tautu, taču katrs pazīstam vasaras dienvidus, sestdienas vakarus un, protams, svētdienas. Te tādu nav, atskaitot dažas stundas svētdienas pēcpusdienā. Darba laiks vasarā bija no 5 rītā līdz 9 vakarā, tagad no 1/26 līdz 7. Vakariņas pēc tam. Atpūta vienīgi pie galda.

Kā bijušiem lauksaimniekiem darbs mums nebija jāmācās, bet tikai jāturpina. Pilnīgi saprotams, ka tiem, kuri laukos ir pavadījuši tikai savu atvaļinājumu, pastrādādami siena pļavā, ceļš ir grūtāks. Latvijā sieviete neslauca viena vairāk par 6 govīm, te gandrīz ik vasaras vakaru, pārnākot par citiem ātrāk no lauka, slaucu viena visas. Slaucēja darbs atsevišķi ir ļoti labi atalgots, bet citu darbu straumē te tas palika padarāms „starp citu". Nav bijis jābaidās arī no mēslu dakšām un malkas skaldīšanu, to nebūt neuzskata par vīrieša darbu. Dzīvoklis ir labs, bet par uzturu jāsaka — ļoti labs. Saimnieks visos darbos iet pa priekšu, pie tam ātri, atliek turēties līdz. Jaunu darbu sākot, tas neaizmirst paprasīt, kā to dara Latvijā. Attālumi starp māju, laukiem un lopu aplokiem ir lieli, tādēļ vienmēr lieto divriteni vai auto.

Strādniekus uzskata par retu un vērtīgu mantu un kā pret tādu arī izturas. Katru rītu saimnieks ienes turpat kūtī katram glāzi saldas, melnas, karstas kafijas. Brokastis dzer baltu kafiju no bļodiņām. Neiztrūkstoši uz galda ir skābs, biezs krējums, kurā mērcējam balto kviešu maizi. Tas garšo vareni, arī vārīts cūkas taukums, sviests, ievārījums un siers un bieži ceptas olas, pārlietas ar svaigu krējumu. Vasarā, bez launaga, uz lauka ēd vēl arī pl. 10 otrās brokastis. Pusdienās un vakariņās parasti ir 3—5 ēdieni. Dažāda gaļa, parasti tikko no veikala nesta, viras, konservi, saknes, salāti, kūkas un augļi. Visur klāt daudz olu un krējuma. Ja kādreiz uznāk krēsla, mums vēl uz lauka esot, dabīgi, arī mūsu sejas ir apmākušās. Šādās reizēs vakariņas līdzinās mazām viesībām, kurās piedalās abi kalpi un saimnieki. Svētdienās parasti ir ciemiņi, tad tiešām ir ko apbrīnot saimnieces virtuves māku. Ar visiem ciemiņiem mūs iepazīstina, un, lai kā gribētu ietaupīt laiku sev, mēs netiekam vaļā no garās sēdēšanas pie sniegbalti klātā galda.

Auglīgā zeme un labi samaksātie ražojumi ir padarījuši saimniecību ļoti ienesīgu. Pārdodot 6 nedēļas vecu sivēnu, saimnieks samaksā kalpam mēneša algu. Liellopi dzīvsvarā maksā 130 fr kg, un par 490.000 fr. saimnieks tikko iegādājās amerikāņu traktoru. Gandrīz katram saimniekam ir savs auto, kūlīšu sējējs un pārējās lauksaimniecības mašīnas. Dažās saimniecībās ir arī slaucamās mašīnas, kaut gan tās praksē sevi nav attaisnojušas. Ar elektrības palīdzību izceļ vezumus, kuļ, zāģē malku, smalcina saknes un griež pat tecīlu. Tas viss darbu gan atvieglo, bet soļu tomēr pietiek no agra rīta līdz vēlam vakaram. Pie siena novākšanas, sakņu novākšanas un retināšanas pieņēma sezonas strādniekus. Tos uzņem lieliski, un no izpeļņas viņi iztiek visu gadu.

Saņēmām par abiem 10.000 fr. mēnesī. Lai arī kā pūlējāmies dabūt nopelnīto samaksu par daudzajām vasaras virsstundām, tas mums neizdevās. Velti esam griezušies arī pie darba pārvaldes. Vienmēr laipni lūdz pagaidīt un sola prasības ievērot. Kā redzams, laukstrādnieku noteikumos paredzētais iespaidīgais virsstundu atalgojums ir tikai uz papīra. Nekur apkārtnē nav arī dzirdēts, ka kāds laukstrādnieks saņemtu vairāk par 6000 fr., pie visa brīva.

Paši franči šeit ir laipni un omulīgi, kā jau visi, kas labi paēduši. No ārpuses mājas ir neglītas, visas ar kūti zem viena jumta. Pie lauksaimnieku mājām, nevaļas pēc, nav košuma dārzu. Toties iekšpusē ir skaistas istabas, bonierētām grīdām, grezni mēbelētas. Man ir retas dienas, kad nav jāmazgā veļa un jānoslauka putekļi no spoguļiem un bufetēm. Ir savādi gaiteņa otrā pusē redzēt durvis, kas ved uz kūtsaugšu. Mazgāšanos franči neciena, labi ja, uz baznīcu steidzoties, norīvējas ar slapju dvieli. Ciemā bez neiztrūkstošās baznīcas un skolas ir vēl ārsts, aptieka, pasts, kooperātīvs, daži privātveikali, maiznīca, gaļas veikals, stacija un 6 kafejnīcas. Katru trešdienas vakaru kino. Grābekļus un slotas pērk veikalā, tāpat cirvim un dakšām kātu prot ielikt tikai kalējs.

Tā gara te nav, kas saistīja latviešu saimnieku ar viņa māju. Vai citādi saimnieks būtu nocirtis vienīgās baltās akācijas pagalmā, jo tur pārnakšņot bija sākušas dažas vistas? Vai viņš savus kviešu laukus atstātu neredzējis no sējas līdz pļaujai? Nekad viņš nav redzēts noglāstot savа zirga kaklu.

Tāpat kā Latvijā, arī šeit saimnieki ir dažādi. No viņu viedokļa arī kalpi ir dažādi. Neviens no mums, kas tagad brauc pasaulē kā laukstrādnieks, nav profesionāls kalps, bet sadzīve būs cieši saistīta ar spējām šai lomai piemēroties.

Pēc līguma gada būs beidzot iespēja sākt pašiem savu dzīvi. Ir jau nepieciešamākās valodas zināšanas, un darba izvēles ziņā nav ierobežojumu. Var pat atrast fizisku darbu, kur strādnieks par 8 stundu darba dienu, strādājot 5 dienas nedēļā, izpelna 30.000 fr. mēnesī.

Lai nu kā, mums iet labāk nekā tiem, kas Latvijā un vēl tālāk. Rokas sāp un pārsāp, bet brīvība paliek. Laba ir apziņa, ka var sev un ģimenei pats nopelnīt iztiku, un labi ir būt dzimtenei kaut tuvumā.

Diarvillē, marta sākumā.

Anna Kļaviņa

Jaunās mājkalpotājas darbā

IRO mājkalpotāju skolu Eslingenā piecos kursos 7 mēnešos beigušas 140 audzēknes. Skolas direktrise L. Šmudze informē, ka 20% no kursus beigušajām jau emigrējušas un atradušas darbu mājsaimniecībā Kanādā un ASV. 14. martā sāksies jauns kurss. Audzēknes vēl var pieteikties Eslingenas kolonijas darba daļā, Hindenburga ielā 35. Skolas rīcībā ir atsevišķs nams ar ērtām internāta telpām audzēknēm no citām nometnēm. Vispusīgajā mācību programmā iepazīstina ne tikai ar ASV un Kanādas vēsturi, mājturības īpatnībām, zīdaiņu kopšanu un bērnu audzināšanu, bet ievada mūsu nākošās ģimenes pavarda sargātājas arī latviskās kultūras skatījumā. Jaunajā kursā plašāka vērība nekā līdz šim būs veltīta arī tieši ēdienu gatavošanai.

*

Sākumā tomēr labāk, ja īsta brēkuļa vietā vannā var likt lelli — domā Velta Egle no Fišbachas nometnes, pirmā praktiskā zīdaiņu kopšanas stundā, Dr. Inas Bērziņas (pa labi) un vācu kopējas uzraudzībā vingrinoties pareizā „tvērienā".

*

Pulētie nadziņi īstai mājkalpotājai jāaizmirst! Skaidra Bernharde (Memingena), Rasma Bērziņa (Valka), Alīda Karpoviča (Memingena), Irma Grundmane (Eslingena), Anna Gailīte (Kleinkēca), Ārija Gajevska (Švābu-Gminde) un Biruta Melnalksne (Fulda) spodrina metalla traukus.

*

Mājkalpotāju karnevāls? Nē, — parādes ierindā pie telpu tīrīšanas! No kreisās: S. Bernharde, A. Karpoviča, S. Skaģere, R. Bērziņa, A. Gajevska, A. Gailīte un J. Grundmane.

Filisa Smite no Ņujorkas

KĀ PAIET LIELPILSĒTAS CAURMĒRA AMERIKĀNIETES DARBA DIENA

Pulkstenis ir 7 rītā un automātiski ieslēdzas radio, kas iestādīts uz Filisas mīļāko raidītāju. Maiga, glaimīga balss, ko brīžiem nomaina uzmundrinoša mūzika, lūko izdabūt nogurušo no gultas. Viņa saņemas un pastiepj roku, lai nospiestu pogu, tā novērsdama trauksmes zvana atskanēšanu piecas minūtes pēc tam, kad sācis spēlēt radio. Pat amerikāniete var atkal aizmigt, ja mūzika ir pārāk rāma.

Mēs atrodamies Ņujorkas priekšpilsētā Kvīnsā. Ja Filisa būtu bijusi namamāte, tad viņas elektriskā virtuve automātiski būtu parūpējusies par to, lai šai laikā sāktu vārīties kafija. Bet Filisa ir pārdevēja un mājās nebrokasto. Viņa izlēc no gultas un tūlīt dodas vannas istabā, lai kāptu siltā vannā un pēc tam atveldzētos ar aukstu dušu. Tas ir rituāls, ko katru rītu veic vai ikviena amerikāniete, kam ir daudz maz cieņbas pašai pret sevi. Tad Filisa ģērbjas un sāk savas sejas izdaiļošanu jeb „make-up". Tā ilgst vismaz pusstundu. Amerikāniete nevar, kā Eiropas kolleģes uz ātru roku pārbraukt degunu galam ar pūdera slotiņu. Filisa strādā rūpīgi, bieži viņa uzklāj sejai tā saukto „pancake", kas sedz seju gandrīz kā maska.

Smita jaunkundze dzimusi un uzaugusi mazā pilsētiņā kaut kur rietumos. Ņujorkā viņa dzīvo viena un tāpēc neuzņemas rūpes mājas saimniecībā. Brokastis viņa ēd kādā „kafetērijā" māju tuvumā. Ēdēji apkalpojas paši pie gara galda, kura vienā galā ir auksti, bet otrā silti ēdieni. Filisa paņem paplāti un vispirms apgādā glāzi oranžu sulas, tad tasi kafijas ar grauzdētām maizītēm un beidzot, ko viņai ļoti gribas ēst, porciju žāvētu plūmju vai citu augļu kompota Tad viņa pie kases samaksā, dodas ar savu paplāti pie ierastā galdiņa un aprij savas brokastis, nenovērsdama acis no pulksteņa.

Ceļā uz pazemes dzelzceļu viņa nopērk pāris laikrakstu laika kavēklim ceļā, kas ar visātrāko vilcienu tomēr aizņem pusstundu. Stacija ir pilna krāšainu reklāmu plakātu. Uz sienām un grīdas ir miljoniem īpatnu plankumu, kas radušies no tā, ka tur nokasīta pamesta košļājamā gumija.

Pie 34. ielas Filisa izlēc no vilciena, ceļā gar šokolādes automatu vēlreiz spogulī pārbauda savu seju un tad dodas uz ielas. Satiksme ir baiga, uz katra stūra ir gaismas signāli un bez tam vēl kārtībnieks ar svilpi. Viņš diriģē neparredzamo auto straumi, kas šai stundā velas uz Ņujorkas centru. Filisai nav jāiet tālu. Viņa ir pārdevēja „Macy" preču namā, kas atver durvis 9,30 rītā. Tieši 9,15 viņa kontrolpulkstenī nozīmogo savu darba kartīti un pēc tam dodas garām garderobes kontrolierim. Pārdevēju tērpi šai veikalā nav vienādoti, un neviens nevar redzēt starpību starp pircējām un pārdevējām, ja tās nestāv aiz veikala letes.

Amerikāņu preču namos gandrīz katru dienu notiek kādas speciālas preces izpārdošana Par to ziņo paša preču nama laikrakstā, ko pie ieejas izdala pircējiem. Amerikānietes ļoti mīl iepirkties, un telpas vienmēr ir stāvgrūdām pilnas. Bez tam tekstilpreces atkal kļuvušas lētākas. Iemesls drūzmai veikalos var būt arī tas, ka visos lielos veikalos ir mākslīgā klimata ierīces, kas karstā laikā gaisu mākslīgi atvēsina, bet vēsā laikā sasilda. Ja laiks uz ielas nemīlīgs, ir taisni prieks kādu brīdi atelpot šādā preču namā.

12.30 sākas brokastu pārtraukums, kas ilgst veselu stundu. Ir noteikts, ka jāēd ārpus darba vietas. Filisa nozīmogo savu kartīti kontrolpulkstenī un dodas uz tuvāko „drug — store". Šai „drogu veikalā" viņa nopērk drusku augļu salātu un glāzi ledus ūdens un pēc tam vai nu pāris desiņu, kas saucas „hot dogs" (karstie suņi) vai arī „hamburgeru", kaut ko līdzīgu mūsu kotletei. Ja viņai kādu dienu ļoti jāsteidzas, viņa var paēst arī tieši uz ielas, jo visur atrodas ratiņi, kur pārdod „karstos suņus". Pēc ēšanas Filisa iedzer tasi kafijas un noēd vienu kūku, tad viņa steidzas atpakaļ nozīmogo karti un ierodas savā nodalījumā.

Filisa pelna 30 dolaru nedēļā. 10 dolaru viņai iziet par īri, atlikušais ātri vien aiziet par ēdieniem un drēbēm, jo ēdiens tagad Ņujorkā ļoti dārgs. Viņu algo par dienām un noslimotās dienas atvelk no algas. Filisa strādā no 9.30 līdz 18,00, ceturtdienās līdz 21.00, bet sestdienas viņai ir brīvas. Viņai nav vecuma apdrošināšanas tiesību, bet viņa saņem proviziju par visu, ko pārdod.

Pēc darba laika beigām darbinieču straume atkal virzās uz garderobi, kas, pēc Eiropas mērogiem, ir visai primitīva. Nav slēdzamu skapīšu, un gadās, ka kaut kas pazūd. Garderobes kontrolei ir visai dīvaina sistēma. Nenoteiktam skaitam veikala darbinieku lauj iziet, tad iedegas sarkana spuldze, un to nelaimīgo, kas šai brīdī gadījies pie izejas, pārmeklē no galvas līdz kājām, lai konstatētu, vai viņš neiznes kādas veikala preces. Pārmeklēšana notiek neatkarīgi no tā, vai durvīs gadījusies pārdevēja vai nodaļas šefs.

Pie izejas jaunās pārdevējas sagaida viņu draugi ar viskrāšņākām kravatēm. Filisa un Džimijs nosit laiku līdz „dineram", apskatīdami veikalu skatlogus vai iepirkdamies, jo vienmēr ir kādi veikali, kas atvērti arī vēlās stundās. Viņi ēd pl. 19.30. Parastā ēdienu kārtība apmēram šāda: glāze tomātu sulas, maza porcija viras, galas ēdiens ar daudz un dažādām sakņu piedevām un beigās saldais ēdiens, pie kā dzer klāt kafiju. Ja tik lepnu ēšanu nevar atļauties, tad var iet vienā no daudzajiem mazajiem itāļu restorāniem vai apmierināties ar pāris sviestmaizēm kādā „drug-store".

Pēc ēšanas sākas lielpilsētas izpriecu izmantošana. Kinobiļetes Ņujorkā maksā puscenu no 10 rītā līdz 3 pēc pusdienas; līdz 6 vakarā kino var iekļūt par $^{2}/_{3}$ no cenas, bet vēlāk jāmaksā pilna cena. Var arī iet uz kādu dejas lokālu, kur par vienu dolaru var uzturēties visu vakaru, dzerot tikai pudelīti kokakolas vai ko citu pavisam lētu. Filisa gandrīz nekad nedodas mājup agrāk par vieniem naktī, un gandrīz ik nakti viņa taksametrā aizmieg, atspiedusi galvu uz sava drauga pleca. Viņa ir tipiska ņujorkiete.

Receptes karikatūristiem

Amerikāņu karikatūrists Oskars Bergers izstrādājis „receptes" dažādu valstsvīru karikatūru zīmēšanai. Sniedzam dažas no šīm „receptēm", kas, kopā ar gatavajiem rezultātiem, publicētas „New York Times" (baudāmas ar graudiņu sāls).

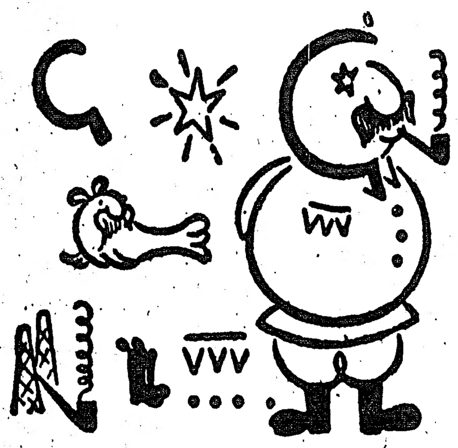

RECEPTE NR. 1: Ņem sirpi, spožu zvaigzni un arktiska roņa ūsas, piejauc vienu Kaukaza naftas vadu un pāri melnu stulmzābaku. Rezultāts: STAĻINS.

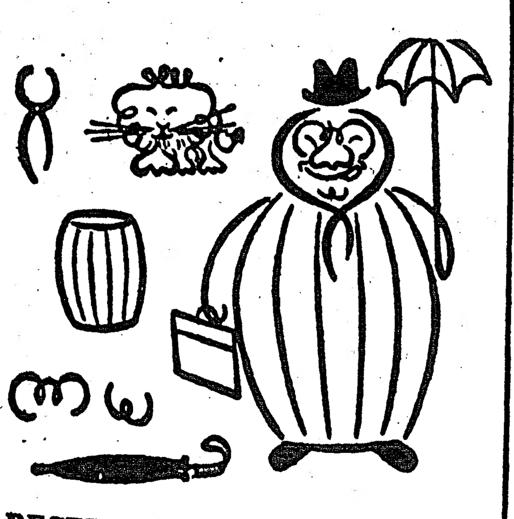

RECEPTE NR. 2: Ņem pāri knieblu, nedaudz stieples un britu lauvas kreiso ķetnu, to visu sajauc virs solida paskata mucas un nosedz ar Londonas parauga „Homburga" platmali un pievieno vēl lietussargu. Rezultāts: BEVINS.

Raibā pasaule

* Neapolē notikusi frizieru divkauja ar bārdas nažiem. 61 g. v. Fernando Djegalli izaicinājis savu divdesmit gadu jaunāko palīgu Pjero Kanciani pēc tam, kad abu starpā izcēlies strīds par to, kam šoreiz jāslauka veikals. Jaunākais uzvarējis, bet arī pats aizvests uz slimnīcu. Izaicinātājs Djegalli turpretim miris.

* Markelfingas pagasts Virtembergā uzcēlis pieminekli savam mežam, kas kritis par upuri malkas sagādes akcijai.

* Tiesa Haifā, Izraēlā, piespriedusi nāves sodu sunim, kam jau trešo reizi bija „jāatbild" par cilvēku sakošanu. Pēdējo dienu pirms soda izpildīšanas suns vēl drīkstēja pavadīt savās mājās. Savādais spriedums pamatots uz kādu senu likumu, kas paredz nāves sodus arī dzīvniekiem.

* Vašingtonas dzīvnieku kapsēta neatļāva apglabāt kādu suni, kura saimnieks bija bijis nēģeris.

* Rendsburgā, Šlēzvigā, zemnieks Hinrichs Klofs lika nodokļu kontrolierim veselas divas stundas gaidīt pie saviem vārtiem, pie kuriem bija izlikta izkārtne: „No pl. 12—14 slēgts." Uz uztrauktā ierēdņa protestiem zemnieks paskaidroja, ka gluži to pašu viņš piedzīvojis apriņķa nodokļu inspekcijā.

Šachts un Gebelss Maskavas karnevālā

Maskavas radio šinīs dienās veselu pusstundu stāstīja, kā biedri priecājušies pirmajā karnevālā, kas notika „Kultūras un atpūtas parkā". Biļetes bijušas izpirktas jau mēnešiem uz priekšu, jo protekciju par karnevālu bija uzņēmusies visvarenā komūnistu partijas centrālkomiteja. „Bija ļoti priecīgi un jautri," stāstīja radio teicējs. „Tā var priecāties vienīgi tauta, kas dzīvo tēviškīgajā Staļina gādībā. Mēs tomēr nedrīkstam aizmirst nevienu mirkli, ka tikmēr, kamēr mēs priecājamies karnevālā, kapitālistu ķēdēs sakaltas, savu atbrīvošanu gaida daudzas tautas."

Kas tad īsti sagādājis prieku padomju pilsoņiem? Visu kultūras parku rotājuši sarkani lampioni, sarkanas zvaigznes, sarkanas papīra rozes un sarkans serpentīns. Vislielāko jautrību tomēr sagādājuši kostīmi: pēc ķīniešiem, mongoļiem, uzbekiem un tatāriem uz skatuves parādījies kāds pārītis. Vīrietim uz krūtīm bijis uzraksts „Somu-karelu tautas republika", bet dāmai mugurā Rietumsomijas nacionālais tērps. Par lielu apmierinājumu priecīgajiem padomju pilsoņiem, pārītis paziņojis, ka vēlas precēties.

Vāciju šoreiz nav pārstāvējis vis Pīks un Grotevols, bet gan Šachts un Gebells, kas Padomju Savienībā kļuvuši ļoti populāri no daudzajām „Krokodila" karikatūrām. Šachts iesoļojis zālē zem rokas ar krusttēvu Samu un aiz muguras vilcis lielu papīra lielgabalu ar uzrakstu „Made in USA". Gebelss parādījies garā maskā, nakts kreklā un ar grammofona tauri rokā, ko savukārt greznojis uzraksts „Amerikas Balss". Lielbritaniju pārstāvējis Vinstons Čerčils. Radio teicējam par lielu apmierinājumu karnevāla viesi Čerčilu tūdaļ pazinuši pēc lielā cigāra. Vēl bijis redzams de Golls, Franko un citi Rietumeiropas politiķi.

PRINCESEI MARGARETEI UZ VĪRU JĀGAIDA VĒL 3 GADI

Anglijas princese Margarete pagājušā gada 21 augustā kļuva 18 gadu veca, un kopš tā laika britu karaļa vasaras pils portāla vārtos iekalts viņas personīgais ģerbonis. Kopš princesei Elīzabetei piedzima dēls, Margaretei vairs nav jābūt par troņmantinieci, un viņa savu personīgo dzīvi var kārtot mazliet brīvāk. Tikai uz vīru jaunajai princesei jāgaida vēl 2 gadi, jo karalis Džordžs nesen pateicis: „Es nevēlos jaukties savas meitas nākotnes nodomos. Viņai tikai jāapsolās neprecēties līdz 20 gadiem."

Par drošāko kandidātu galma aprindās min 23 gadus veco lordu Blenfordu, kas ir Marlborū hercoga mantinieks un attāls Vinstona Čerčila radinieks. Nesen viņš saņēmis atļauju kopā ar princesi Margareti apmeklēt divus naktslokālus Londonā. Marlborū hercogu pāris priekš dažām nedēļām bija sarīkojis „jaunatnes dineju", kur valša, tango un rumbas ritmā griezās 150 visdižciltīgāko britu jaunekļu un jaunavu. Viņu vidū atradās arī princese Margarete, kas tai vakarā bija lorda Blenforda galda dāma.

Materiālo rūpju jaunajai britu princesei nav: apakšnams viņai piešķir 6000 mārciņu gadā, bez tam pati princese priekš diviem gadiem no kādas savas mātes draudzenes mantoja 20.000 mārciņu ar noteikumu, ka šo summu tā var izlietot pilnīgi pēc saviem ieskatiem. Ar princesi Elīzabeti un viņas vīru Filipu Margarete satiek ļoti labi. Drīz pēc kāzām viņa nopietni stāstījusi savām galma dāmām: „Kas to būtu domājis, ka es kļūšu Filipa krustmāte." Margarete laikam ir viena no dzīvot priecīgākajām britu princesēm. Pirmo pārsteigumu savam tēvam viņa sagādāja 14 gadu vecumā, lieliski prazdama noteikt — šampāniešu šķirnes no karaliskajiem vīna pagrabiem. Kādās viesībās, kad karalis viņai aizliedza dzert vairāk liķieri, Margarete ļoti noteikti deklarējusi: „Labi, bet tad es nekristīšu nevienu tavu ‚zārku'." Princese domājusi britu kara flotes jaunos kuģus.

Par princeses Margaretes labo sirdi stāsta kāds viņas bērnības draugs. Princesei toreiz bija tikai 8 gadi, un viņa svinējusi savu dzimumdienu. Bērni dzēruši tēju. Mazajai jubilārei uz galda bija saliktas dāvanas. Margaretei sevišķi patika kāda lelle. Mazais draugs viņai jautāja: „Vai lelle pieder tev vienai pašai." Pēc maza brītiņa Margarete atbildējusi: „Nē, tā pieder tagad mums abiem."

Īsākā izteiksme

Kādā vaļas brīdī, kādi Napoleona straujajā dzīvē gadījās tikai reti, viņš tērzēja ar dažiem uzticamiem draugiem. Pēkšņi lielais karavadonis teica: „Es raugu iedomāties, kā dažos vārdos izteikt to, ko ļaudis sacīs manā nāves brīdī."

Kāds no draugiem atbildēja: „Teiks, ka aizgājis šīs pasaules lielākais karavadonis."

„Nē," savādiem vaibstiem teica Napoleons, „tas ir par garu. Atradīs kaut ko īsāku."

„Taisni tā," ieminējās kāds ģenerālis, „varēs teikt: Francija, apraudi savu labāko dēlu!"

„Arī tas vēl ir par garu," noraidīja imperātors.

Trešais iedomājās atradis īstos vārdus: „Teiks — Nabaga Francija!"

„Par garu," atbildēja Napoleons. „Vispārējai sajūtai jāizsakās vienā vienīgā vārdā."

„Nu, bet kā īsti?" ieinteresēti jautāja visi klātesošie.

Karaļa seja aptumsa un skats kļuva stings, kad viņš teica: „Paldies Dievam! — tā sacīs."

* Leipcigas skolniekiem atgādināts pieteikt skolotājiem visas personas, kas stāsta jokus par Hennekes kustību. Katrs bērns, kas var nosaukt desmit Hennekes izsmējējus, dabū velosipedu.

Pirmā vārdnīca mērkaķu valodā

Mērkaķiem, sevišķi šimpanzēm, noteikti ir sava valoda, kurā tie var sarunāties, — pēc 25 gadu ilgiem novērojumiem paskaidrojis angļu ārsts Stenlijs Randls preses pārstāvjiem Londonā. Arī viņš pats tagad varot saprasties ar mērkaķiem un nodomājis tuvākā nākotnē izdot īpašu vārdnīcu, lai šo iespēju sagādātu citiem interesentiem. Savus pētījumus Dr. Randls uzsācis nejauši: kādu dienu viņš iegriezies Londonas zooloģiskā dārzā un novērojis, ka šimpanzes savā starpā it kā sarunājas. Jaunais ārsts otrā dienā atkal nostājies pie tā paša būra un kopš tā laika apmeklējumus atkārtojis 25 gadus ilgi. Randls apgalvo, ka šimpanzēm ir apmēram 200 vārdu, ko tie iemācās līdz divu gadu vecumam

Pirmos praktiskos eksperimentus Dr. Randls izdarījis ar šimpanzi Lili. Pēc ilgiem novērojumiem ārsts konstatējis, ka vienmēr, kad viņa ir izsalkusi un vēlas ēst, atskan vienas un tās pašas skaņas, kas līdzinās „n-n-n g-g-a-k". Dr. Randls kādu dienu nolēmis pārbaudīt, vai viņa novērojumi pareizi. Pienācis pie šimpanzes krātiņa, tas vairākas reizes no vietas atkārtojis minētās skaņas. Jaunā šimpanze tūdaļ uzlēkusi kājās, aizsteigusies pie sava barības trauka un pasniegusi ārstam banānu. Eksperiments arī turpmāk vienmēr izdevies, kāpēc Dr. Randls domā, ka šimpanzes valodā šīs skaņas varētu nozīmēt: „Es gribu ēst."

Katrreiz, kad viņš apmeklējis mērkaķu būri, Lili viņu apsveikusi saucieniem „Uh-uh". Arī Dr. Randls iemanījies teikt tās pašas skaņas, un tad visi mērkaķi viņam uzticīgi tuvojušies un snieguši pretī rokas caur būra režģiem. Tikai viens šimpanze vienmēr palicis atturīgs un „Uh-uh" vietā dusmīgi saucis „Em-em gahk-em-em". Tad ārsts atcerējies, ka minētajam šimpanzem viņš kādreiz bija iesitis ar spieķi un tā dusmīgie saucieni laikam nozīmēja naida izpausmi. Šo skaņu artikulāciju Dr. Randls izmēģinājis arī ar Lili. Citkārt draudzīgā šimpanze vienā mirklī kļuvusi ļoti nikna, pakērusi akmeni, kas gulējis būra kaktā un iemetusi ārstam pa galvu. Pēc „Em-em gahk" saucieniem saniknojušies arī citi mērkaķi. Dr. Randls pārliecināts, ka cilvēku valodā šīs skaņas varētu nozīmēt „Es tevi nevaru ciest."

„A-ka a-ka" nozīmē „Es gribu dzert". Tikko mērkaķiem pasniedza trauku ar ūdeni, tie apmierināti rūca „mm-mm". Tas pats notika arī tad, kad Dr. Randls glaudīja Lili vai kasīja viņai ausi. Cilvēku valodā šīs skaņas tātad nozīmētu „Es esmu apmierināts". Londonas ārsts savus eksperimentus atkārtojis neskaitāmos zooloģiskos dārzos visā pasaulē, un visur viņš bez jebkādiem grūtumiem varējis saprasties ar šimpanzēm. Zinātnieki Dr. Randla eksperimentus novērtē nopietni un ir pārliecināti, ka augstākas sugas mērkaķiem tiešām ir sava valoda.

Katoļu garīdznieki aprok mироņus

Visai īpatnējs streiks jau kopš nedēļas notiek Ņujorkā: katoļu „Kalvārijas" kapsētas 240 kapračі paziņojuši, ka nestrādās tikmēr, kamēr neievedīs piecu dienu darba nedēļu, maksājot agrāko atlīdzību. Viņu prasību noraidīja. Tad kardinālis Spellmans deva rīkojumu 200 katoļu garīdzniekiem un seminārístiem stāties kapraču vietā. Viņš paskaidroja, ka garīdznieki turpinās darbu tik ilgi, cik vajadzēs.

Krustvārdu mīkla

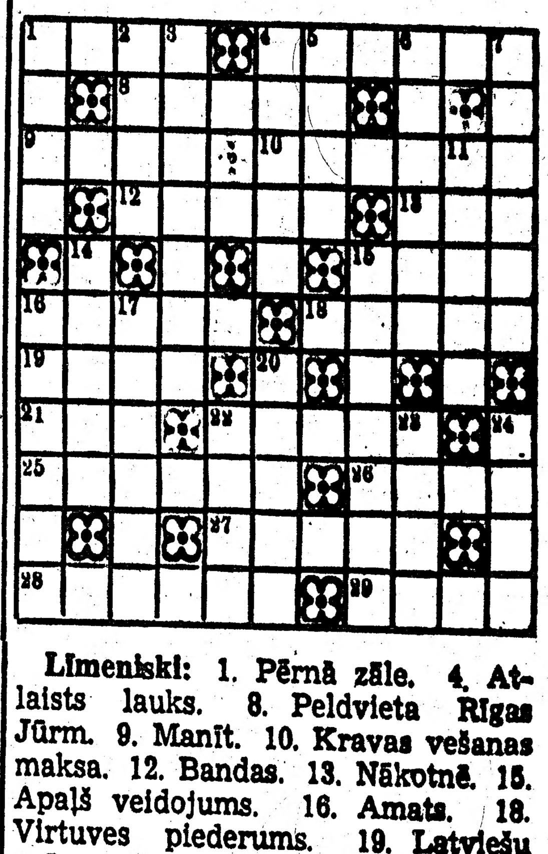

Līmeniski: 1. Pērnā zāle. 4. Atlaists lauks. 8. Peldvieta Rīgas Jūrm. 9. Manīt. 10. Kravas vešanas maksa. 12. Bandas. 13. Nākotnē. 15. Apaļš veidojums. 16. Amats. 18. Virtuves piederums. 19. Latviešu grāmatu izdevējs. 21. Vīr. vārds. 22. Pavadonība. 25. Siev. v. 26. Siev. v. 27. Kokiem apstādīts ceļš. 28. Izzobojums. 29. Dzieti.

Stateniski: 1. Runga. 2. Cilpa. 3. Siev. v. 4. Mūzikas instrumenti. 5. Nenoziests. 6. Atšķeļas. 7. Muļķojas. 11. Zvejas rīks. 14. Gudro. 15. Vienādu uzskatu grupa. 16. Smaržas. 17. Runāt pretim. 20. Ieapaļa. 22. Aizķer. 23. Caurumi. 24. Dabas parādība.

SLUDINĀJUMI

Piedāvājam par PAZEMINĀTĀM CENĀM šādas grāmatas:

Dzejoļu izlase tautsk. „Lāpa", sakārt.

	DM
Mag. phil. M. G. Kārkliņa	3,—
Rakstu krājums jaunatnei „Lāpa", sakārtojis J. Sirmans	3,—
Metodistu rakstu krājums, sakārt. prof. Dr. phil. K. Kārkliņš	4,—
Latviešu tautas dziesmu problēmas, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš	2,—
Tīri toniskais pantmērs latviešu dzejā, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš	1,—
Latviešu literatūras vēsture, vecie laiki, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš	2,—
Latviešu literatūras vēsture, jaunie laiki, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš	2,—
Pētījums par chronoloģijas problēmām Latvijā XVI—XX gadsimtā, Mag. math. V. Klētnieks	1,50
Agrās iecektis, P. Dindonis	2,50
Tēvijā un svešumā, dzejoļu izlase, A. Pumpurs	1,—
Latv. vēstures konspekti	0,75

Atsev. pasūt. izsūtām uz pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus. Atkalpārdevējiem, ņemot kopā ne mazāk kā 10 grāmatas, izsūtām pēcmaksā ar 25 proc. atlaidi.

Fišbachas latviešu komitejas LITERATŪRAS APGĀDS,
(13a) Lager Fischbach, ü. Nürnberg 2. (187)

PAR PUSCENU
katram latvietim vajadzīgas
GRĀMATAS!
NENOKAVĒJIET IEGĀDĀTIES!

Prof. Dr. B. Jirgensona
MODERNĀS ZINĀTNES PRBLĒMAS

20 illustrācijas. Maksā tikai DM 2,50 (agrāk DM 5,—). Grāmata uzrakstīta „labāk nekā citas Jirgensona populāri zinātniskās grāmatas." „Kas angļiem zinātnes popularizēšanas laukā bija J. Jean's un vācietiem R. Bavink's, tas mums ir B. Jirgensons. („Nedēļas Apskats" — prof. Dr. M. Straumanis). Grāmata populārā valodā sniedz pārskatu par zinātnes jaunākajiem sasniegumiem un problēmām visās nozarēs. Katra izglītota latvieša bibliotēkā nepieciešama.

R. Blaumaņa un J. Poruka DAIĻDARBU IZLASE. Maksā DM 1,— (agrāk DM 2,—).

Apsīšu Jēkaba PIE PAGASTA TIESAS par DM 0,50.

SVEŠOS ĻAUDĪS par DM 0,50.

Illustrēti. Mūsu ievērojamo rakstnieku citur trimdā neiespiesti darbi. Nepieciešami skolai un jaunatnei.

Žurnāla SAUKSME atsevišķas burtnīcas (vērtīgu apcerējumu un daiļliteratūras krājumi ar vairāku gleznu reprodukcijām):
1947. g. eks. DM 1,— (iztrūkst 11/12)
1948. g. eks. DM 1,50 (dabūj. 3/4 un 5/7)

Pieprasiet visās grāmatnīcās (183)

Apgāds SAUKSME,
(13b) Kempten/Allg. Königstr. 4.

Piedāvājam tautiešiem ārzemēs „LATVIJAS" APGĀDA IZDEVUMUS

	Anglijā sh.	Austrālijā sh.	ASV, Kanādā un citās Amerikas zemēs Dol.	Holandē Fl.	Zviedrijā Zv. Kr.	Dānijā D. Kr.	Beļģijā B. Fr.	Francijā Fr. Fr.
J. Sirmaņa — Dadžu Juris (stāsts bērniem)	3/—	3/9	0,60	1,50	2,—	3,—	25,—	120,—
A. Ceichnera — Kanāda	2/3	2/10	0,45	1,—	1,50	2,—	20,—	90,—
A. Ceichnera — Austrālija	2/3	2/10	0,45	1,—	1,50	2,—	20,—	90,—
Brāļu Kaudzīšu — Mērnieku laiki — iesieti	24/—	30/—	5,—	14,—	19,—	26,—	230,—	1100,—
Brāļu Kaudzīšu — Mērnieku laiki — broš.	16/—	20/—	3,50	9,—	12,50	17,50	150,—	750,—
J. Klīdzēja — Cilvēki uz tilta (noveles)	4/6	5/8	1,—	2,50	3,50	4,80	45,—	200,—
Kn. Lesiņa — Lietas, kas kārtojas pašas (noveles)	6/6	8/—	1,50	3,30	4,50	7,—	55,—	270,—
Alant Viļa — Poēm pa kulšen (ventiņu izloksnē)	2/—	2/10	0,50	1,30	1,80	2,40	23,—	100,—

Grāmatas pasūtināmas pie „Latvijas" pārstāvjiem, iemaksājot tiem attiecīgu summu naudas. Pārstāvji pieprasījumus pārsūtīs apgādam, pēc kam pēdējais grāmatas nosūtīs tieši no Vācijas katram pasūtinātājam.

„LATVIJAS" apgāds

VIŅI AIZGĀJA BEZ SLAVAS . . . . (4)

VĀCU KARA FLOTES GALS

VOLFGANGA DĀRZIŅA RAKSTU SERIJA PAR LIELO JŪRAS MILZEŅU BOJĀ EJU OTRĀ PASAULES KARĀ

Tas ir augstu ziemeļos, kaut kur pie Lāča salām arktikā. Ir polārā nakts. Kaut gan pulkstenis rāda desmito rīta stundu, viss tīts kā palsā miglā. Tamdēļ angļu kreiseri, kas pavada kādu konvoju, tikai pēdējā brīdī pamana garu, tumšu ēnu. Tas ir „Scharnhorst", acīm redzot, izbraucis samedīt „fireram" Ziemsvētku dāvanu. Angļi ziņo, ka viņi ir mazākumā. Situācija ir tāda pati kā cīņā ar „Graf Spee". Kaut gan angļi ir trīs (kreiseri „Belfast", „Norfolk" un „Sheffield"), „Scharnhorst" viena sānu zalve ir daudz spēcīgāka nekā visiem trim angļiem kopā. Bet domāt nav laika, konvojs ir briesmās, un angļi bez kavēšanās metas cīņā. Ir sasodīti tumšs, un pēc veselas stundas neauglīga ciņiņa panākts viens vienīgs trāpījums. „Norfolk" raidīta 8 collu granāta izārda kādu „Scharnhorst" virsbūvi. Divainā kārtā šī trāpījuma iedarbība ir gandrīz maģiska: „Scharnhorst" strauji pagriežas un . . . ar maksimālo ātrumu negaidīti pazūd krēslā. Angļi nesaprašanā noraustā plecus, taču atvieglotl nopūšas un atgriežas pie sava konvoja.

Un tad sākas. Vai nu vācietis ir saņēmis kādas speciālas pavēles, vai vienkārši negrib atlaisties no „Ziemsvētku kumosa", bet tieši 3 stundas vēlāk viņš pēkšņi parādās no jauna. Jau pirmās viņa zalves ķer tuvāko angļu kreiseri, un dažās minūtēs vecais „Norfolk" ir trāpīts tik smagi, ka tikko vēl laikā spēj atstāt ierindu. Kaujas sākums vācietim ir spožs! Spožs un — liktenīgs, jo vācieša atgriešanās ir kļūda. Tikpat liela kļūda, kā pirmītējā atsacīšanās no kaujas. „Scharnhorst" ļaudis nezina, ka kaut kur nepilnu 200 km attālumā ir patruļējis pats „Home Fleet" komandieris, sērs Brūss Frēzers (Bruce Frazer) ar savu jauno 35.000 tonnu kaujas kuģi „Duke of York", vieglo kreiseri „Jamaica" un 4 iznīcinātājiem, un tas nu dodas uz pirmās sadursmes vietu ar visu savu maksimālo 30 mezglu (nep. 60 km) ātrumu.

„Scharnhorst" un „Norfolk" otrā sadursme tam pasaka trūkstošo. Viņš sagriež savu eskadru vēl vairāk uz dienvidiem un ierodas taisni laikā. „Scharnhorst", kas, cīņu uzsākot, rēķinājies tikai ar 6 un 8 collu granātām, pavisam no citas puses pēkšņi saņem sānos briesmīgu spērienu. Kungs žēlīgais, tās ir 14 collu granātas! Vācieša apjukums ir tik pilnīgs, ka tikai pēc 10 minūtēm tie beidzot ir spējīgi atbildēt. Taču „Scharnhorst" situācija ir neapskaužama. Visi četri konvoja iznīcinātāji un abi kreiseri, novietojušies puslokā, nemitīgi šauj gaismas granātas, un vācietis ir pašas blāzmas centrā!

Viņa ātrums tomēr vēl joprojām ir 29 mezgli, un angļi, baidīdamies, ka „lielais loms" tomēr varētu iebēgt tumsā („Duke of York", izrādās, saņēmis nepatīkamu trāpījumu mašīntelpās), liek kaujā iejaukties konvoja iznīcinātājiem. Viss tālākais norit mežonīgā jūklī. Cīnīdamies pret slepkavīgu „Scharnhorst" artilerijas uguni, visi četri iznīcinātāji trakā steigā, ar 40 mezglu ātrumu, dodas vācieša virzienā un, pietuvojas tam turpat līdz 2000 metriem (!), pa kaklu, pa galvu izšauj savas torpēdas un dūmu aizsegā atkal metas projām.

Spēle pēc būtības ir gandrīz pašnāvība, bet tā tomēr laimējas: „Scharnhorst' šauj taisni neticami slikti. Tikai viens iznīcinātājs ir viegli trāpīts, bet toties 3 torpēdas smagi ķērušas pašu „Scharnhorst". Nākamā mirklī vācietis ir tikai milzīga degoša lāpa. Tas ir jau beigu sākums, un „Duke of York" precīzi nodara pārējo. Pēc zvērīga pusstundas grautiņa no „Scharnhorst" palicis pāri vairs tikai nokaltis vraks bez stūres un lielgabaliem, un 7.45 vakarā kāda „Jamaica" torpēda to beidzot nosūta dibenā. Vāciešiem ir atkal viens kuģis mazāk un angļiem viena uzvara vairāk. Tā ir pat vairāk nekā tikai uzvara. Angļi pirmo reizi nonākuši vadībā, un šo vadību viņi vairs neatdod līdz pat kara beigām.

Pēc būtības ar „Scharnhorst" nogremdēšanu, savu spēli uz jūras vācieši ir jau izspēlējuši. „Admiral Scheer", izrādās, bijis izsists no ierindas jau Norvēģijas akcijā un nav savests kārtībā vēl līdz šai dienai. „Gneisenau" dabūjis brūces angļu uzlidojumos Brestai un Ķīlei un jau ilgāku laiku gaida jaunus bruņu torņus, un par „Deutschland" ir zināms vienīgi tas, ka tas pārdēvēts par „Luetzow" un jau vairākus gadus nav izgājis jūrā. Atliek „Tirpitz", — pēdējais mohikānis.

Kaut arī palicis viens pats, viņš angļiem ir kā dadzis acī. Allaž uzturēdamies kaut kur starp Tromso un Altenfjordu, „Tirpitz" ir sasodīti nelabs drauds katram konvojam. Angļi zina pārāk labi, ka parastie konvoja kuģi — iznīcinātāji un kreiseri ir tikai skārda bundžas, salīdzinot ar vācieti, un tas nozīmē, ka katrai karavānai jāsūta līdzi vismaz viens no lielajiem kaujas kuģiem, bet to angļiem ierindā palicis ārkārtīgi maz. Un tamdēļ viņi neapnikuši dzen „Tirpitz" pēdas, katru dienu sūtīdami gaisa izlūkus un izložņādami visus fjordus. Bet „Tirpitz" nav notverams: viņš prot veikli maskēties un gudri slēpties piekrastes miglas blāķos. Un ja arī angļu „Catalinas" to beidzot ierauga, tad bumbvedēji parasti atrod tikai tukšu telpu. „Lielais loms" ir jau paguvis mainīt adresi, un reizēm vācieši to velk pat tauvā, lai angļi neieraudzītu „Tirpitz" biezo melno dūmu karogu. Tā tas iet mēnešiem ilgi. „Tirpitz" vai nu nav atrodams, vai arī bumbvedēji ierodas par vēlu, un angļu konvoji jūtas kā zem Damokla zobena. Bet tad arī vācu milzenim misējas. Kādu dienu, un tas ir 1944. g. 12. novembrī, tas, angļu izlūku lidmašīnu atklāts, mazliet aizkavējas. Kapteiņa kajītē notiek dzīres, tur sapulcējušies visi norvēģu „kvislingi", un kapteinis nav disponēts uztraukties. Viņš labi zina, ka bumbvedēji allaž ierodas ne ātrāk kā divas stundas pēc izlūku parādīšanās, tātad, nav ko steigties; laika ir daudz, un dzīres var turpināties.

Taču angļi šoreiz bijuši ātrāki nekā parasti. Kāda lidmašīnu formācija saņēmusi ziņojumu, jau ceļā būdama, un vācieši bumbvedējus pamana tikko stundu pēc izlūkmašīnu parādīšanās. Protams, tas ir jau sliktāk, taču arī bumbvedēji „Tirpitz" ļaudis pārāk neuztrauc. Ir tiesa, kuģis pašreiz nav spējīgs manevrēt, tas stāv noenkurojies Tromses ostā, bet viņa zenītartilerija ir paraugu paraugs. Arī viss krasts ir pilns ar zenītartilerijām. Bez tam, šīs angļu divtonnīgās bumbas, tās varbūt ir bīstamas pašiem angļiem, bet ne „Tirpitz" tērauda korpusam. Kapteinis ir pārāk pašpārliecināts, un tā ir viņa nelaime.

Viņš nekā nav dzirdējis par jaunajām, milzīgajām 6 tonnu bumbām, un taisni tās angļiem šoreiz ir līdzi. Angļi netēmē individuāli, viņi tikai nomet savu „tepiķi" un, kaut gan krasta baterijas un bez izņēmuma visi kuģa lielgabali, pat milzīgie 15 collu tālšāvēji grauj kā ārprātīgi, kuģa liktenis ir apzīmogots. „Tepiķis" gan nedod nevienu tiešu trāpījumu, bet divas bumbas ir kritušas jūrā 4 metrus no kuģa ūdenslīnijas, un tas ir ļaunāk par visu. Nav tādu bruņu plašu pasaulē, kas šādā attālumā spētu izturēt ūdens briesmīgo spiedienu. Mirkli vēlāk „Tirpitz" sānos izplēsti divi mājas lieluma robi, pa kuriem virpuļodams gāžas iekšā ūdens. Vēl nav beigusi dunēt zenītartilerija, kad kuģis sāk lēnām zvāroties un liekties uz sāniem; arvien vairāk, vairāk, lūk — virsbūves ir jau zem ūdens, tad tās atduras pret ostas dibenu. Kur priekš pusstundas dižojās draudīgi stobri, tagad virs ūdens ir milzīgs kuģa vēders, kā pārdabiski liela nobeigusies valzivs. „Tirpitz" apkalpei tomēr ir laime: kuģim apveļoties, daudzi no ļaudīm, skriedami pa tā sāniem un dibenu, pretējā virzienā, ir izglābušies un sausām kājām nokļuvuši krastā.

Angļi var uzelpot, arī vācu „pēdējais mohikānis" beidzot ir kritis. Sestā kara gada 9. aprīlī, kādā nakts uzlidojumā Ķīles ostai viņi vēl nolaiž dibenā „Admiral Scheer" un tad pavelk zem lēses svītru. Kāda pēdējā kauja atkal ir uzvarēta : Vācijas flote beigusi pastāvēt.

Nākamajā numurā lasiet rakstu par itaļu flotes bojā eju:

„KAS JŪS TĀDI ESAT?"

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Džo Luiss aiziet neuzvarēts

Pasaules meistars Džo Luiss 12 gadus bija neapstrīdams valdnieks ringā. 1937. g. 22. jūnijā, uzvarot 8. gājienā Bradocku, Luiss izcīnīja pasaules meistara nosaukumu un visās nākamās sacensībās dolari plūda straumēm. Tikai reizi, 1936. g. 19. jūnijā pret Maksi Šmelingu, Luiss zaudēja ar knok-out. 21 reizi Luiss savus izaicinātājus noguldījis uz ringa dēļiem, 3 reizes uzvarējis pēc punktiem un reizi guvis uzvaru, kad Maksi Bēru par zemu sitienu diskvalificēja. Tagad Džo Luiss seko Tenēja piemēram, kas arī 1928. g. ringu atstāja kā neuzvarēts pasaules meistars. Džo Luiss paziņojis, ka turpmāk viņš darbosies par boksa sacīkšu organizētāju un piedalīsies demonstrējumu cīņās.

Heins ten Hofs Ņujorkā pārtraucis treniņus, un šķiet, ka Vācijas smagā svara meistaram nāksies braukt mājās bez cīņas. Menedžeris Burstons tomēr vēl cer opozīciju pret vācieša startu lauzt un pierunāt ten Hofu treniņus turpināt, līdz izdosies noorganizēt sacensību ar kādu amerikāņu smagsvarnieku.

Bijušais pasaules meistars smagā svarā, Maksis Bērs Ņujorkā atvēris naktslokālu.

Vācijas izlases peldētāji sacīkstēs Štutgartē un Gmindā sasnieguši teicamus rezultātus. Klinge 100 m uz krūtīm veicis 1:07,1 (pasaules rekords 1:07,3, bet tā kā sacensības notika 16⅔ m garā baseinā rezultātu starptautiski neatzīst). Štutgartes 50 m baseinā Klinge distanci veica 1:09,4. 200 m uz krūtīm 1. Kleins 2:53,0; 100 m kraulā 1. Lēmans 1:01,7, bet dienu iepriekš Kenigers 1:00,2.

Jaunatnes olimpiskās spēles ierosinājusi ik pēc četriem gadiem ASV. Pielaistu līdz 18 g. vecus dalībniekus.

Itaļu futbola vienība Juventus par 150.000 kronām „nopirkusi" Dānijas valsts vienības spēlētāju Agi Praestu.

KILOGRAMS ĀBOLU IZMAKSĀ DM 26.000!

Vāciju pārņēmis futbola totālizātora drudzis. Iemaksas vairojas ar katru svētdienu. 21. februārī laimestu ņēmēji vieglu sirdi šķīrušies no DM 1.417.000. Svētdienas vakaros visi ar nepacietību radio sporta ziņās gaida rezultātus, lai spriestu par gaidāmām izmaksām. Nepatīkamu pārsteigumu nupat piedzīvojis kāds Minchenes tirgotājs. Noklausījies sporta ziņas, tirgotājs sajūsmā, ka visi rezultāti totālizātorā noteikti pareizi un gaidāma krietna izmaksa, telefoniski saaicinājis iepnās vakariņās draugus un paziņas. Otrā rītā, vēl pasmagu galvu, tirgotājs tomēr konstatējis, ka satraukumā viņš radio ziņas pārklausījies un protams, palicis dubulti tukšā.

Kāds Brēmenes elektrotechniķis laikam nekad vairs nepirks ābolus. Ceļā, lai nodotu totālizātora zīmi ar ierakstītiem rezultātiem, elektrotechniķis iegājis veikalā nopirkt kilo ābolu. Aizkavēšanās bijusi liktenīga. Toto centrālē viņš nonācis par vēlu un otrā rītā atklājis, ka nopirktie āboli maksā uši vismaz DM 26.000, jo visus rezultātus viņš kā vienīgais paredzējis pareizi.

Anglijā veidojas jauna latviešu boksētāju saime

Smagais ikdienas darbs nekavē latviešu sportistus Anglijā rosīgi trenēties un piedalīties sacīkstēs. Patīkami konstatēt, ka tieši tajos sporta veidos, kuros Vācijā iestājies apsīkums, Anglijā aug jaunā saime. Boksā plānotas tiek pat latviešu meistarsacīkstes visas Anglijas apjomā. Nupat notikušajā pirmā spēļu pārbaudē vairāki jaunās paaudzes boksētāji rādījuši jau atzīstamu technisko gatavību. Junioru klasē pusvidējā svarā uzvarējis Šnepsts, vidējā Krūmiņš, vieglā Čaks un pussmagā Vizbulis ar Veiku cīnījušies neizšķirti. Vispārējā klasē vieglā svarā uzvarējis Legzdiņš, pusvidējā Gelziņš, vidējā Daugulis un pussmagā 1. un 2. vietu dalījuši Bulte ar Vītiņu.

VĀCIJĀ VIESOSIES ZVIEDRIJAS UN ŠVEICES HOKEJISTI

Vācijas sporta dzīve pamazām kļūst starptautiska. Latviešus visvairāk var interesēt gaidāmās sacensības ar Zviedrijas un Šveices hokejistiem, jo divās vācu vienībās līdzi spēlēs arī mūsu sportisti — Kopeckis, Veide un Kleinops. Meistarsacīkšu spēlēm beidzoties, Kleinopu pie sevis aicina Bad Nauheima un 19. martā viņš startēs pret Stokholmas izcilāko vienību Hamarbi. 20. martā Bad Nauheimā ar zviedriem tiksies Kopecka un Veides vienība Preussen Krefeld. Bez abām jau minētajām starptautiskajām sacensībām, martā paredzētas vēl šādas spēles: 12. martā Minchenē jaunā Vācijas meistarvienība EV Füssen pret Cīriches sporta klubu. 12. un 13. martā Garmišā Djurgarden (Zviedrija) ar Riessersee. 27. martā Garmišā viesosies Davosas un 17. aprīlī Arosas hokejisti. Bad Nauheimā Lieldienās notiks starptautisks turnīrs ar vairāku ārzemju vienību piedalīšanos.

„Lūdzu bez uztraukuma, mūsu bobslejas vienības dalībnieki no viesnīcas piektā stāva vienmēr tā ierodas pusdienās."

VĀCU SPORTISTI VARĒS STARTĒT ĀRZEMĒS

Anglijas militārā pārvalde Vācijā pirmdien paziņojusi, ka atļauj vācu sportistiem individuāli un biedrību komandām startēt ārzemēs. Visi izdevumi ārzemju valūtā jāsedz biedrībām, kas vācu sportistus uzaicina. Katram startam jāizprasa militārās pārvaldes atļauja. Vai jaunais lēmums, kas jūtami ierosinās sporta dzīvi Vācijā angļu joslā, attiecas arī uz DP sportistiem? Mūsu sporta vadībai jautājums steidzīgi jānoskaidro.

Basketbolā latviešu vienība spēlēs Anglijas kausa izcīņas finālā. Pretinieki noskaidrosies Ziemeļanglijas labāko vienību sacensībā.

Eslingenas YMCAs basketbolisti ar 86:44 pieveica Geislingenas igauņu vienību, bet volejbolā zaudēja 15:13; 12:15; 17:19. Galda tenisā eslingenieši uzvarēja 6:3.

Sporta sarīkojumā Delmenhorstā basketbolā 1. vietu guva Šengvardenas YMCA, uzvarot Verdenes technikumu 33:28 un Delmenhorstas latviešu sardžu vienību 41:39. Volejbolā sardžu vīri uzvarēja šengvardeniešus 15:11; 15:12, gūstot lielākās sekmes arī galda tenisā.

Ātrslidošana Norvēģijā joprojām ir tautas sports. Divās pēdējās sacīkstēs Oslo pulcējušies 90.000 skatītāju, samaksājot par ieejas biļetēm 310.000 kronas.

Čechoslovakija uzvarējusi Prāgā Kanādu draudzības sacīkstē hokejā 3:2.

Čechoslovakija uzvarējusi hokejā Austrija valstu sacīkstē Prāgā 17:1 un Kanāda — Šveici Cīrichē 6:2. Maskavas Dinamo uzvarēja Polijas valsts izlasi 13:3.

Padomju Savienības meistarsacīkstēs hokejā vadībā ir sarkanarmijas centrālkluba, piedzīvojot gan pēc 15 uzvarām pirmo zaudējumu ar 1:3 pret aviācijas vienību. Kausa izcīņā jau 7. gadu uzvarējusi Maskavas Dinamo.

Holmenkollenas slēpošanas sacensībās 50 km uzvarējis Zviedrijas meistars Nils Ostensons, veicot distanci 3:22:52,0. Arī otrā vietā ierindojies zviedrs Jonsons 3:34:43 un tikai 3. vietā norvēģis Mārtmans 3:30:33,0.

Pirmās sacīkstēs meža skrējienā Minchenē 6140 m distancē uzvarējis Eberleins 20:18,4, Kaindls savukārt bijis pirmais 3000 m ar 9:20,0.

SLUDINĀJUMI

†

Mans mīļais vīrs un mīļais papucis
bij. Latv. dzelzceļu virskonduktors

JĒKABS SVIRLOVSKIS

dzim. Vircavā, 1899. g. 30. sept., miris 1949. g. 27. febr. Austrijā. Kremēts Zalcburgas Komūnālos kapos.

Pēc aizgājēja sēro sieva un meitiņa

†

Mana mīļā sieva, mūsu mīļā māmiņa un vecmāmiņa

Karlīne Arsone, dzim. Kazāka

dzimusi 1889. g. 27. septembrī Daugavpilī, mirusi 1948. g. 6. decembrī Latvijā.

Par mīļo aizgājēju sēro vīrs — Latvijā, dēls, vedekla un mazdēls — Vācijā.

A. Dziļuma jaunā'nes romāns

„GAIŠIE LOGI"

250 lpp., cena DM 4,50, pasūtināms pie ģenerālkomisionāra LSV „TURĪBA", adresējot „Lettische Grosshandelsgesellschaft „Turība", (24a) Hamburg 36, Neue Rabenstrasse 14/15 vai Lettische Grosshandelsgesellschaft „Turība", (24a) Lübeck, Hartengrube 25/27. Atkalpārdevējiem atlaides: ar daļēju pēcmaksu 20 proc., pilnā pēcmaksā 25 proc. (186)

Jūs gūsiet panākumus un ievērību ar krietnu darbu un tautas tērpiem.

Iznākusi:

M. LATVJU RAKSTU 4. burtnīca

Cena DM 2,—.

Vēl dabūjama 3. burtn. (DM 2,50).
1. un 2. burtn. izpārdotas.

Pasūtin. izp. ar uzliktu pēcmaksu. Atkalpārdevējiem 25 proc. atlaide. Pasūtinot atsev. eks. + pasta izdev.

INDR. ROŽLEJA,
(24a) Lübeck, Fackenburger Allee 31.

Lūdzu ievērot jauno adresi (184)

Grāmatnīcām — kooperātīviem — kantīnēm

piedāvā

KRĀSAINAS LIELDIENU KARTĪTES

ar Reiņa Birzgaļa jautrīem zīmējumiem. 8 dažādi veidi. Pārdošanas cena à 20 pf. Atkalpārdevējiem izsūtām par pilnu pēcmaksu un 25 proc. atlaidi.

J. KADIĻA apgāds,
(14a) Esslingen/N., Stutgarter Str. 27—3. (190)

Dažādas pastkartes,

kā arī

LATVISKAS LIELDIENU KARTES,

iespiestas vairākās krāsās, pasūtināmas:

Apg. GAISMAS PILS,
(16) Hanau/Main, Latvian DP Camp. (182)

Alfreds Kalnājs

(14a) SCHWAB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,

piedāvā jaunizņākušās:

SKOLĒNU KORI (I/III) I daļa à 3,50
60 (2 un 3 bals.) latv. t. un mākslas dziesmas

J. MEDIŅŠ I/III solo dz. (mazs tirāžs!) à . . . . 7,—

V. DĀRZIŅŠ I/II latv. t. dz. (parastās) à . . . . 3,—

vieglā iekārtojumā, der arī klav. solo spēlei un daž. c. notis un latv. krājmarkas. (16)

Ed. Paegles

LATVJU RAKSTU ĀBECĪTE

ar 160 etnogr. oriģinālzīmēj. dažādiem rokdarbiem: jostām, cimdiem, ielokiem, segām, spilveniem. Maksā DM 5,— ar piesūt. Vairumā 25 proc. atlaide. (17a) KARLSRUHE, Forstner Kaserne.

Pārstāvis Anglijā: E. Rirdancis, 52, Onslow Sq., London, S. W. 7. (195)

KATRAM GADĪJUMAM PIEMĒROTĀKĀ DĀVANA — IR GRĀMATA.

Arvien bagātīgā izvēlē

A. Raidoņa pārstāvniecībā,
Hanau/Main, Latvian DP Camp.
Izsūta pa pastu pret iepr. sam. (181)

„Par viņa aptvērīgajiem un mākslinieciski ievērojamiem darbiem, kuros ar bezbailīgu patiesības un psicholoģiskas atziņas mīlestību iztirzātas cilvēces problēmas un sadzīves attieksmes" 1947. gadā Nobeļa prēmiju ieguva

ANDRĒ ŽIDS.

Šais dienās „Parnasa" apgāda „Pasaules rakstnieku" serijā kā pirmā grāmata iznāks viņa populārākais darbs

PASTORĀLĀ SIMFONIJA

Veronikas Strēlertes tulkojumā.

Grāmata pasūtināma:

Vācijā: Angļu joslā — Lībekas latviešu grāmatnīcai, Gr. Burgstrasse 59, Lübeck, USA joslā — Mr. V. Bumbērs, Nellingerstr. 8, (14a) Esslingen a./N. DM 5,—. (Uz Vāciju grāmatu varēsim sūtīt ierobežotā skaitā, tās saņemšanu tomēr garantējam pasūtinātājiem, kas līdz 15. martam iemaksās grāmatas cenu mūsu pārstāvjiem).

Anglijā: D. V. F. grāmatnīca, 44 Hans Place, London, S.W. 1., vai Mrs. Ozols, c/o Brookes Ltd., Halifax, Yorks. Sd 5/8;

Dānijā: Mr. V. Bendrups, Prags Boulevard, Lejr, Kobenhavn S; Kr. 5,30;

Beļģijā: Latvijas Sarkanais Krusts, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles, B. frs. 47,—.

Francijā: Madame Bertrand, 31, rue de Seine, Paris 6e, Fr. 200,—;

Holandē: Mr. Strazdiņš, Brederodestr. 30, Zandvoort Bad. Fl. 2,80;

Šveicē: Var pasūtināt ar ārzemju naudas pārvedumu, adresējot: Wegastiftelsensförlag, Garvargatan 11, Stockholm Frs 3,85;

U. S. A. var pasūtināt ar čeku vai naudu ierakstītā vēstulē, adresējot: Wegastiftelsensförlag, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden. Dol. 1,—;

Kanādā: Mr. Ziediņš, „Lackwood", Lakeshore Rd. E., Oakville, Ont. Dol. 1,—;

Austrālijā: Mr. Dābols, Brisbane Somerset Dam via Esk. Sh 6/6.

Bez tam „Parnasa" izdevumi būs dabūjami visos lielākajos grāmatu galdos, kuru vadītājus lūdzam laikus pieprasīt vajadzīgo skaitu ģenerālpārstāvim: Wegastiftelsensförlag, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden.

Apgāds „PARNASS", Stokholmā.

(170)

PASTMARKAS

Latvijas 30 daž. DM 1,—, Latv. — Igaun. — Liet. — kopā, 30 daž DM 1,—. 100 daž. valstu DM 10,—, 50 daž. v. DM 5,—. Izsūta līdz 31.3. pret iepr. samaksu, vai pēcm. Zigurds Krolls, (13b) Augsburg, Firnhaberstr. 99—3. (194)

VENDIAS DIBINĀŠANAS ATCERES VAKARS

notiks 19. martā „Valkā". Pieteikties J. Veinbergam, Lager „Valka", Nürnberg 2. (192)

L.S.C.S. MANTU LOTERIJAS IZLOZES REZULTĀTI:

Radio aparāts — biļete Nr. 21.759
Foto aparāts — biļete Nr. 14.451
Vīriešu rokas pulkstenis Nr. 20.238

Pārējie laimējušo loterijas biļešu numuri tiks izkārti ieskatam Latviešu studentu biedrībās. (180)

KARIKATŪRISTI,

kam interesē darbs amerikāņu žurnāliem, var iesūtīt darba paraugus Henrijam Nordenam, (14a) Esslingen/N., Weilstr. 32—3. (197)

Prof. K. Kundziņa

monografija

KRISTUS

pasūtināma pie Ed. PUTNIŅA, (13b) Kleinkötz/Do. US Zone, Germany. (182)

Lūdzu atsaukties AUSMU DAMBERGU

no Doles, apm. 22 g. v., kā arī radus, draugus un paziņas: Voldemārs Vilemsons, Wothertons Hostel, Chirbury, Montgomery, Gr. Britain. (178)

ARNOLDU GŪTMANI

no Rīgas, dzim. 1912. g., meklē māsa Irēne Krūmiņa, (13b) München 13, Kreuzschnabelstr. 4—31. (191)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Gitu Berstami-Kaganu, 37 g. v., Gutmani Berstamu, 47 g. v., un Jakobu Berstamu, 39 g. v., pēd. ziņas no Latvijas; Jāni Graiketu, dz. 1894., Liepājā; Justīni Grajoneci, 42 g. v., p. z. no Latvijas; Jāni Griķīti, dz. 11. 6. 1910., Lielvārdē, un Mildu Griķīti, dz. 18. 11. 1905., Lielvārdē, p. z. no Brandenburgas; Arnoldu Grīnbergu, dz. 11. 11. 1921., Mores pag., p. z. no Briseles; Dr. Pēteri Grīnbergu, dz. 1913., p. z. no Kurzemes; Anitu Emsi, dz. 18. 3. 1942., Pāles pag.; Johannu Itzi Feldmani, dz. 15. 1. 1882., Rīgā, p. z. no Freibergas pie Drezdenes; Vladimiru Jansonu, dz. 28. 7. 1913., Krievijā, p. z. no Halles-Zāles; Elizabeti Kempfu, dz. Šmiti, dz. 1885. g. jūnijā, p. z. no Gracas; Velgu Kriviņu, dz. 2. 9. 1941., p. z. no Cesvaines pag.; Metu Krūmiņu, dz. 2. 8. 1883., Rīgā, p. z. no Teplicas — Šēnavas; Modri Markitantu, dz. 1927., Dreiliņu pag., p. z. no Minchenes; Valtrautu Birutu Ozoliņu, 26 g. v., dz. Cēsu apr., p. z. no Lesenes pie Marienburgas; Mārtiņu Riekstiņu, dz. 20. 6. 1908., Ikšķilē, p. z. no Opočkas; Rasmu Rogu, dz. 15. vai 12. 10. 1925., Rīgā; Vitoldu Strauteli, dz. 1907., deport. uz Vāciju.

TAUTIETES!

Divi Dienvidaustrālijas galvaspilsētas vecpuiši vēlas sarakstīties nop. prec. nol. ar tautietēm, kuras ir nodomājušas izceļot uz šo kontinentu.

Lūdzam rakstīt Richardam Raudupam, tumšmatim, 30 g. v., aug. 173 cm; Jānim Kārkliņam, gaišmatim, 34 g. v., aug. 173 cm.

Esam dzīves priecīgi, labas un saticīgas dabas. Jūs vēlamies līdzīgas dabas. Lūdzam pielikt savu foto, kuru uz vēlēšanos sūtīsim atpakaļ.

Adrese: c/ — E & W. Supl. Dept. Bedford Park, Sturt S. A. Australia. (195)

MĒS ESAM

vientulības apsēsti, traku ilgu nomākti, miglas vālos sasalušām sirdīm! Ilgo amies sauli, ko spēj dot latvju meičas. Līdziet darīt gaišas dienas, svešas zemes staigājot! Rakstiet diviem Gaujas zēniem, blondiem dvīņu brāļiem, 22 g. v.: A. Pūliks, J. Pūliks, 14. Cote Green Rd, Marple Bridge, Nr. Stoskport, Cheshire, Gr. Britain. (120)

LATVJU ZELTENES!

Trīs dzīves priecīgi zēni ar drošu skatu dzīvei citā kontinentā un neklusināmām ilgām pēc Tevis, nezināmais sapni. Nop. prec. nol. vēlas iepazīties ar meitenēm vec. no 18—25 g. Vēstules ar foto adresēt: Jaunākam, vidējam un vecākam, CMWS Latvian Ward 13 Brüggen N-rhein (22a). (196)

TAUTIEŠI,

kas nopietni vēlētos mani uzņemt par savu ģimenes locekli. Esmu patīk. izskata 40 g. v. atraitne ar 10 g. v. zēnu. Rakstīt of. 193.